

De Haagse
Scholen

Jaarverslag 2019

Wij bereiden onze leerlingen voor op de wereld van morgen.

Jaarverslag **2019** Bestuursverslag en Jaarrekening

Inhoudsopgave

Deel 1 Bestuursverslag

Voorwoord		9
Hoofdstuk 1	Het schoolbestuur	11
1.1	Organisatie	11
1.2	Verslag Raad van Toezicht	13
1.3	Profiel	14
1.4	Dialogoog	15
Hoofdstuk 2	Verantwoording beleid	19
2.1	Onderwijs & kwaliteit	19
2.2	Personeel & professionalisering	25
2.3	Huisvesting, facilitair & bedrijfsvoering	30
2.4	Financieel beleid	31
2.5	Risico's & risicobeheersing	35
Hoofdstuk 3	Verantwoording financiën	39
3.1	Ontwikkelingen in meerjarig perspectief	39
3.2	Staat van baten en lasten & balans	41
3.3	Financiële positie	43

Deel 2 Jaarrekening

Jaarrekening	47
--------------	----

Inhoudsopgave

Deel 3 Overige gegevens

Overige gegevens	79
------------------	----

Deel 4 Bijlagen

1. Overzicht scholen	110
2. Verslag GMR 2019	113
3. Hoofd en (andere) nevenfuncties leden Raad van Toezicht	117

Voorwoord

In dit jaar jaarverslag kijken we terug op 2019. Een jaar waarin duidelijk is geworden dat het primair onderwijs onder zware druk staat. Het was het jaar waarin, net als in 2018, gestaakt werd omdat de financiële middelen te beperkt waren en de salarissen te laag. Wij steunden deze stakingen, omdat wij de problemen herkennen. Lerarentekort, werkdruk en noodplannen zijn nu onlosmakelijk aan het onderwijs en daarmee aan onze stichting verbonden. En het eind is nog niet in zicht, we hebben immers nog geen vooruitzicht op structurele investeringen terwijl de noodzaak tot veranderen hoog is. Onze scholen werken al tien jaar aan verbetering van het onderwijs, in de onderwijsopbrengsten zit een continue lijn, met in 2019 een hoogtepunt. Deze ontwikkeling is extra opmerkelijk gezien het lerarentekort.

Lerarentekort

Het lerarentekort heeft in 2019 een stempel gedrukt op de agenda van De Haagse Scholen. In september 2019 is een inventarisatie gedaan onder de schoolleiders van het aantal vacatures waarbij extra aandacht was voor de verborgen vacatures. Uit de inventarisatie kwam naar voren dat bij De Haagse Scholen op dat moment circa 120 Fte (verborgen) vacatures waren. Dit aantal onderstreept de ernst van het lerarentekort en toont de impact voor De Haagse Scholen. Tot nu toe hebben de teams in de scholen alles op alles gezet om te voorkomen dat kinderen geen les konden krijgen. Ondanks de noodsituatie, een prestatie van formaat. Dit jaar is door besturen uit de G3, in samenwerking met het ministerie, gemeenten en de Onderwijsinspectie, gewerkt aan een noodplan waardoor de scholen handvatten hebben zodat zij om kunnen gaan met deze noodsituatie. De plannen beschrijven uitzonderlijke maatregelen voor de korte termijn.

Onderwijsvernieuwing

Gezien het lerarentekort en de constante noodzaak de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, realiseren we ons dat de huidige inrichting en organisatie van het onderwijs veranderd moet worden. Samen met directeurs zijn we begonnen met het uitwerken van een aantal scenario's voor de langere termijn. Scenario's waarin onderwijsvernieuwing en anders organiseren centraal staat. Tevens zien we op veel scholen energie en prachtige ideeën om het onderwijs te verbeteren door te vernieuwen. Het samenwerken en samen leren staat hierbij centraal. Zo werkt en leert een aantal scholen samen om technologie een goede plek in het onderwijs te geven. Zij vormen met elkaar de Haagse Innovatie Teams Technologie (HITT). Ook zien we dat leerkrachten van verschillende scholen een methodiek ontwikkelen om elkaar feedback te geven, we zien dat IB-scholen de intrinsieke motivatie en onderzoekende houding van leerlingen bevorderen en hen een venster op de wereld bieden. Het zijn de eerste IB-scholen ter wereld die dit concept in onze achterstandswijken hebben uitgewerkt en we zien niet alleen hele mooie resultaten, maar we maken ook plannen om samen te werken met onze partners in het VO. Het zijn mooie ontwikkelingen die aansluiten bij onze ambities. Het ambitiestatement hebben we herijkt. Een mooi proces waar we de tijd voor hebben genomen, waardoor we na ruim een half jaar niet alleen het herijkte ambitiestatement konden presenteren maar ook veelbelovende waarnemingen uit het eerste jaar. De scholen zijn meer en meer in the lead.

Nieuwbouw

In 2019 is hard gewerkt aan verschillende nieuwbouwprojecten. Een toenemende aandacht is vereist bij nieuwbouw van scholen in het goed vormgeven van de participatie van omwonenden. Dit vraagt om meer inspanningen van het bestuur en een betere samenwerking met de gemeente.

Passend onderwijs

We constateren een toenemende behoefte aan plekken in het speciaal (basis)onderwijs. Zolang die plekken er niet zijn, bieden we de leerlingen op het reguliere basisonderwijs de steun die passend is. We deden onderzoek naar de geldstromen vanuit de samenwerkingsverbanden en er is o.a. gebleken dat leerlingen te lang moeten wachten op passende ondersteuning. We zullen ons inspannen om alle leerlingen het best passende onderwijs te geven. We maken het onderdeel van de scenario's voor onderwijsvernieuwing.

We kijken terug op een veel bewogen jaar. Een jaar waarin we de urgentie om ons door te ontwikkelen sterk hebben ervaren. We zien een prachtige organisatie van scholen, schoolleiders en teams met veel potentie. Met elkaar gaan we de komende jaren aan de slag met de noodzakelijke vernieuwingen in het onderwijs!

Wiely Hendricks en Cobi van Beek
College van Bestuur De Haagse Scholen

HET SCHOOLBESTUUR

Dit hoofdstuk bevat generieke informatie over het schoolbestuur. Hoe ziet de organisatie eruit? Waar staat het schoolbestuur voor? En met welke partijen wordt er op welke manier samengewerkt?

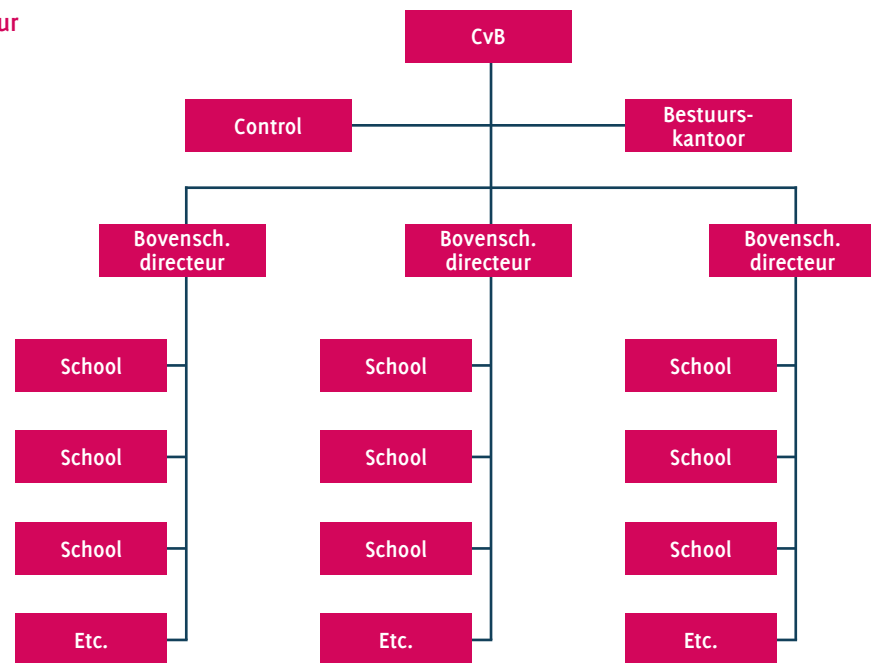
1.1 Organisatie

Naam instelling	De Haagse Scholen, stichting voor primair en speciaal openbaar onderwijs
Bestuursnummer	41572
Nummer Kamer van Koophandel	27308764
Adres	Johanna Westerdijkplein 1, 2521 EN 's-Gravenhage
Postadres	Postbus 61454, 2506 AL Den Haag
Telefoonnummer	070 - 306 52 00
Fax	070 - 306 52 01
E-mail	info@dehaagsecholen.nl
Website	www.dehaagsecholen.nl
Contactpersoon	Amande Moesman, Hoofd Bedrijfsvoering

Overzicht scholen

Voor een overzicht van de scholen wordt verwezen naar bijlage 1. Daarnaast zijn onze scholen ook te vinden op www.dehaagsecholen.nl/zoek-een-school of www.scholenopdekaart.nl.

Organisatiestructuur

Figuur: Organigram De Haagse Scholen.

Governance Code

De Haagse Scholen handhaaft de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs op basis hiervan is door het bestuur het Managementstatuut vastgesteld. Binnen De Haagse Scholen is sprake van een functionele scheiding¹ (two-tier)² tussen het bestuur en intern toezicht.

College van Bestuur

De heer mr. W. Hendricks

Voorzitter College van Bestuur

Nevenfuncties:

Voorzitter PO-platform Den Haag

Voorzitter Stichting playing for succes

Lid algemeen bestuur PO-raad (tot november 2019)

Lid RvT Stichting K00

Lid algemeen bestuur VO Midden Holland

Lid algemeen bestuur VO Westland

Lid algemeen bestuur Zuid-Holland-West

Mevrouw Dr. J. (Cobi) van Beek

Lid College van Bestuur

Nevenfuncties, alle onbezoldigd:

Lid dagelijks bestuur SPPOH

Lid algemeen bestuur PPO Delflanden

Lid algemeen bestuur SPOW

Lid algemeen bestuur PO Midden Holland

Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht in 2019:

De heer drs. M.M. Frequin

Voorzitter Raad van Toezicht

Mevrouw mr. C.J. Kloosterman-Taal (tot 01-08-2019)

Plaatsvervangend voorzitter Raad van Toezicht

De heer drs. A.F. Westerhof (tot 01-08-2019)

Lid Raad van Toezicht

Mevrouw drs. E.D.C.M. Lambrechts

Lid Raad van Toezicht

De heer A. Mohamedajob

Lid Raad van Toezicht

Gemeenschappelijke medezeggenschap

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) heeft in totaal zestien zetels. Van deze zetels worden er acht vervuld door ouders en acht vervuld door medewerkers van De Haagse Scholen. Binnen de personeels- en oudergeleding zijn twee zetels gereserveerd voor het speciaal onderwijs. De GMR vergadert maandelijks. Daarnaast is maandelijks overleg met het bestuur van De Haagse Scholen. Voor het jaarverslag van de GMR van De Haagse Scholen wordt verwezen naar bijlage 2.

Het College van Bestuur van De Haagse Scholen hecht waarde aan een goede invulling van medezeggenschap en faciliteert daarom de GMR in haar verantwoordelijkheid. Het bestuur is er op basis van wetgeving ook aan gehouden om de ondersteuningskosten van de GMR te betalen. Omwille van een transparante verantwoording wordt hier de omvang van deze bijdrage in 2019 weergegeven. In de eerste plaats stelt het CvB 0,5 Fte aan ondersteuning beschikbaar in de vorm van een ambtelijk secretaris (kosten De Haagse Scholen: € 41.200). In de tweede plaats worden scholen financieel gecompenseerd voor de arbeidstijd die hun medewerkers actief zijn voor de GMR (€ 30.400) en ontvangen de leden van de oudergeleding een onkostenvergoeding (€ 4.300). Tot slot wordt de GMR in de gelegenheid gesteld om benodigde uitgaven te doen. Deze uitgaven bedroegen in 2019 bij elkaar € 15.800, waarbinnen de inhuur van advocaten de grootste post was van € 8.800. De GMR kosten waren daarmee in 2019 bij elkaar € 92.000. Deze uitgaven vallen binnen het wettelijk kader.

1.2 Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft voor 2019 een Verslag intern toezicht geschreven:

Verslag Raad van Toezicht

“In het verslag van 2018 is al opgemerkt dat per 01-08-2019 van drie van de vijf leden de tweede zittingstermijn afloopt en deze drie leden ook niet meer herbenoemd

kunnen worden. In dat verband heeft de toenmalige voorzitter de heer mr. N. Ph. Geelkerken aangekondigd, zijn tweede termijn niet uit te dienen, maar mede met het oog op de continuïteit, zijn zetel per 1 januari 2019 beschikbaar te stellen. Op die manier kon een nieuwe voorzitter het proces ten aanzien van de invulling van de twee overige vacatures per 01-08-2019 (door het aflopen van het termijn van de heer drs. A.F. Westerhof en plaatsvervangend voorzitter mevrouw mr. C.J. Kloosterman-Taal) begeleiden.

Ter voorbereiding van een voordracht voor een nieuwe voorzitter voor de Raad van Toezicht is een Benoemingsadviescommissie geïnstalleerd die vijfmaal bijeen is gekomen. De Benoemingsadviescommissie (BAC) heeft met meerdere kandidaten gesproken en er uiteindelijk twee doorgeleid voor een gesprek met de adviescommissie. Deze gesprekken hebben uiteindelijk geleid tot een unanieme voordracht van de heer drs. M.M. Frequin aan de Raad van Toezicht, die de voordracht in een extra vergadering eind 2018 heeft besproken en goedgekeurd. De heer drs. M.M. Frequin is per 1 januari 2019 door de gemeenteraad van Den Haag benoemd (zie raadsbesluit 301294).

Om tijdig in de andere twee vacatures te voorzien is ingevolge artikel 4 van de “Regeling werving en selectie leden van de Raad van Toezicht van De Haagse Scholen”, een BAC ingesteld bestaande uit twee leden van de Raad van Toezicht en twee leden van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR). De BAC werd ondersteund door de ambtelijk secretaris van de Raad van Toezicht. Voor de search- en selectieprocedure heeft de BAC zich laten begeleiden door het bureau VanderKruis, partner in executive search. De BAC heeft met meerdere kandidaten gesproken. De procedure heeft uiteindelijk geleid tot een geschil met de GMR over de bindende voordracht van de GMR met als gevolg dat er geen nieuwe leden in 2019 zijn benoemd.

Werkzaamheden

In 2019 is de Raad van Toezicht zes keer bijeen geweest, waarvan één keer in de vorm van een jaarlijkse retraite.

¹ Wij hanteren de definities uit de Code Goed Bestuur primair onderwijs. Zie: https://www.poraad.nl/files/themas/goed_bestuur/code_goed_bestuur_in_het_primair_onderwijs.pdf

² Onderbrenging van de functies van bestuur en intern toezicht in twee verschillende organen van het bevoegd gezag. Daarbij komt bijvoorbeeld de functie van bestuur bij een College van Bestuur of statutairbestuurder te berusten (bestuur) en de functie van intern toezicht bij een raad van toezicht (intern toezichtsorgaan).

Behalve de jaarlijkse terugkerende bespreking en vaststelling van o.a. het jaarverslag, de jaarrekening, 4- en 8-maandsrapportage, de (meerjaren)begroting, de managementletter van de accountant en de uitgangspuntennota planning en control, zijn in 2019 o.a. de volgende onderwerpen besproken c.q. aan de orde geweest:

- evaluatie Ambitiestatement 2015-2020 en voortgang herziening 2019-2023,
- de geldstromen (Follow the money onderzoek) zoals die van het Samenwerkingsverband Passend onderwijs SPOOH naar de scholen lopen. Daarnaast is de organisatie van Passend onderwijs in Den Haag, de huidige stand van zaken op beleids- en getalsmatig gebied binnen het Samenwerkingsverband SPOOH en binnen De Haagse Scholen besproken,
- de risicoanalyse,
- notitie duo-directeurschap,
- onderwijsopbrengsten,
- innovatie monitor,
- International Baccalaureate Primary Years onderwijs curriculum.

Ook is meerdere malen overleg gevoerd met (vertegenwoordigers van) de GMR, door de een delegatie vanuit de Raad van Toezicht.”

Auditcommissie

De in 2011 ingestelde auditcommissie fungeert als adviesorgaan voor de Raad van Toezicht op financiële onderwerpen. De commissie bestond in 2019 tot 1 augustus uit twee leden namens de Raad van Toezicht (de heren drs. A.F. Westerhof (voorzitter) en A. Mohamedajoeb) en twee externe leden. Per 1 augustus heeft de heer A. Mohamedajoeb het voorzitterschap overgenomen.

De externe leden mevrouw Veldhuijzen en mevrouw Van Elswijk hebben per 1 oktober 2019 de heren Verbiest en Hooghiemstra opgevolgd in de auditcommissie.

De auditcommissie heeft als adviesorgaan van de Raad van Toezicht in het verslagjaar, naast advisering over de jaarlijks terugkerende financiële onderwerpen, in 2019 geadviseerd over o.a. passend onderwijs, aanbesteding van de accountant, analyse van de schoolbegrotingen, beheersing uitzendkosten en de risicoanalyse.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie, bestaande uit mevrouw mr. C.J. Kloosterman-Taal en heer drs. M.M. Frequin, heeft in 2019 namens de Raad van Toezicht individuele en gezamenlijke voortgangsgesprekken gevoerd met leden van het College van Bestuur.

De heer drs. M.M. Frequin
voorzitter Raad van Toezicht

1.3 Profiel

Missie & visie

De missie van De Haagse Scholen is “Wij bereiden onze leerlingen voor op de wereld van morgen.” Hierbij heeft

De Haagse Scholen de volgende beloftes:

- wij kennen ieder kind,
- wij stimuleren verwondering en nieuwsgierigheid,
- wij leren onze leerlingen om samen te werken en samen te leven,
- wij leren onder leerlingen verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces,
- wij werken samen met ouders aan een optimale ontwikkeling van hun kinderen; en
- wij onderzoeken en ontwikkelen onze kennis, houding en vaardigheden.

Kernactiviteiten

De kernactiviteit van De Haagse Scholen is het bieden van primair en speciaal openbaar onderwijs.

Ambitiestatement

Om onze missie te bereiken en onze beloftes waar te kunnen blijven maken, heeft De Haagse Scholen een herijking van het ambitiestatement geschreven. Dit ambitiestatement kent drie pijlers om ervoor te zorgen dat we onze kinderen voorbereiden op de wereld van morgen. Deze drie pijlers zijn:

- pedagogisch-didactische onderwijsvernieuwing,
- professionaliteit in mensen en cultuur,
- verstevigen van de profilering, intern en extern.

Toegankelijkheid & toelating

De Haagse Scholen is een stichting voor het primair en speciaal openbaar onderwijs. Iedereen is welkom. Het bestuur houdt oog voor een goede spreiding van het openbaaronderwijsaanbod binnen de stad Den Haag.

Op die manier kan iedereen binnen Den Haag terecht bij een van onze scholen.

1.4 Dialoog

Bij de volgende Samenwerkingsverbanden passend onderwijs is De Haagse Scholen vertegenwoordigd in het dagelijks of algemeen (toezichthoudend) bestuur:

- lid DB Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden,
- lid AB Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Passend Voortgezet Onderwijs Den Haag e.o.,
- lid AB Stichting Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Westland,
- lid AB Passend Primair Onderwijs Delflanden,
- lid AB Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Westland,
- lid AB Stichting Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Midden Holland,
- lid AB Vereniging Samenwerkingsverband Voortgezet (Speciaal) Onderwijs Midden-Holland en Rijnstreek.

Naast deze Samenwerkingsverbanden biedt De Haagse Scholen onderwijs aan leerlingen uit de regio's van de volgende Samenwerkingsverbanden:

- Stichting Samenwerkingsverband Passend onderwijs Primair Onderwijs 28-17 Zoetermeer,
- Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Passend Voortgezet Onderwijs Zoetermeer,
- Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Delflanden,
- Stichting Samenwerkingsverband Schiedam, Vlaardingen, Maassluis onderwijs dat past,
- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam,
- Stichting Samenwerkingsverband P.P.O.S Parkstad,
- Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Voorne-Putten/Rozenburg Primair Onderwijs,
- Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden,
- Stichting Samenwerkingsverband Passend onderwijs Voortgezet Onderwijs 2801,
- College van Bestuur Samenwerkingsverband Koers Voortgezet Onderwijs,
- Coöperatie SWV 25-05 U.A.,
- Vereniging Reformatorisch Passend onderwijs voor Primair en Speciaal Onderwijs,

- Stichting Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Lelystad-Dronten,
- Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Amsterdam-Diemen,
- Samenwerkingsverband Passend onderwijs Haarlemmermeer Primair Onderwijs,
- Stichting Samenwerkingsverband passend Onderwijs Rijnstreek; en
- Stichting Leerlingzorg Voortgezet Onderwijs Almere.

In 2019 heeft De Haagse Scholen haar rol in (lokaal) onderwijsbeleid ingevuld door onder meer:

- deelname aan de PO-Raad,
- Het Haagse PO-Platform,
- lid stuurgroep van het Expertisecentrum Wetenschap en Technologie Zuid-Holland,
- voorzitter stuurgroep Opleidingsschool Basisonderwijs (Haagse Hogeschool),
- lid stuurgroep Associate Degree Pedagogisch Educatief Professional,
- deelname aan het regionaal POVO overleg,
- deelname aan klankbordgroep Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Klachtenbehandeling

In 2019 zijn 47 (schriftelijke) klachten bij het bestuurskantoor ontvangen, waarvan in totaal vier uiteindelijk zijn behandeld bij de landelijke commissies. De hoeveelheid klachten leidt er in toenemende mate toe dat De Haagse Scholen zich extern juridisch moet laten bijstaan. Mede naar aanleiding van de toenemende hoeveelheid klachten en de tijd en aandacht die dat vergt voor medewerkers van het bestuurskantoor en de huisadvocaat, is in 2019 een juridisch strategisch beleidsmedewerker aangesteld met als kerntaken het afhandelen van klachten, bezwaren en verzekeringskwesties. Ook ontwikkelt deze medewerker beleid om klachten en bezwaren te voorkomen. Zo is in 2019 de klachtenregeling van De Haagse Scholen herzien.

De procedure van de afhandeling van een klacht verschilt per melding. De standaardprocedure is dat de ontvangst van de klacht wordt bevestigd, de klager telefonisch wordt benaderd om af te stemmen hoe het verloop van de procedure eruit komt te zien, waarna de klager een uitnodiging ontvangt voor een gesprek. De klacht wordt nader onderzocht door contact op te nemen met de betrokkenen en eventuele stukken op te vragen.

Vaak wordt in dit traject gepoogd tot een minnelijke oplossing te komen. Als dit niet lukt en nadat alle partijen zijn gehoord, conform het principe van hoor en wederhoor, beoordeelt de juridisch strategisch beleidsmedewerker de klacht. De klager ontvangt dit oordeel met een onderbouwing.

2019	Totaal	Gegron	Ongegron
Landelijke Klachtencommissie Onderwijs	2		2
Geschillencommissie Passend onderwijs	2		2

Juridische advies

Binnen De Haagse Scholen is 78 keer om uiteenlopende onderwerpen intern juridisch advies verzocht. Veelvoorkomende onderwerpen zijn:

- passend onderwijs,
- ouderlijk gezag,
- aanmeldprocedure,
- schooladvies,
- leerlingdossiers,
- schorsingen.

Bezwaren en juridische procedures

In 2019 is acht keer bezwaar ingediend tegen een besluit van De Haagse Scholen. Vijf daarvan zijn ingetrokken voordat het bezwaar is behandeld. Deze besluiten zijn in de voorkomende gevallen behandeld door de bezwaren adviescommissie van De Haagse Scholen. In alle gevallen heeft De Haags Scholen het advies van de bezwaren adviescommissie overgenomen. Daarnaast is De Haagse Scholen in één bezwaarzaak en vier rechtszaken betrokken als belanghebbenden vanwege de (ver)bouw van onze scholen. Tot slot is De Haagse Scholen betrokken geweest bij twee geschillen die zijn behandeld door de Landelijke Geschillencommissie WMS.

2019	Totaal	Gegron	Ongegron
Landelijke Geschillencommissie WMS	2	1	1
Bezwaaradviescommissie (die door de commissie zijn behandeld)	3	1	2
Rechter	4	1	3*

* = waarvan 1 door De Haagse Scholen zelf ingesteld.

VERANTWOORDING BELEID

Dit hoofdstuk bevat de verantwoording over het beleid van het bestuur. Het is opgedeeld in vier paragrafen over de verschillende beleidsterreinen: Onderwijs & kwaliteit, Personeel & professionalisering, Huisvesting & facilitaire zaken, en Financieel beleid. Het hart van deze paragrafen wordt gevormd door de verantwoording over de gestelde doelen, het behaalde resultaten en de mogelijke vervolgstappen. De laatste paragraaf van dit hoofdstuk gaat in op de risico's en risicobeheersing.

2.1 Onderwijs & kwaliteit

Onderwijskwaliteit

Wat is onderwijskwaliteit?

Onze ambitie is onze leerlingen voor te bereiden op de wereld van morgen. Kwalitatief goed onderwijs voldoet aan de deugdelijkheidseisen van de inspectie, maar moet ook continu in ontwikkeling zijn om tegemoet te komen aan de huidige en toekomstige veranderingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Dit betekent onder andere dat we een brede ontwikkeling van leerlingen willen stimuleren en hun motivatie om te leren willen vergroten. Hierbij staat eigenaarschap voor ons centraal.

Om dit te bereiken hebben we onszelf ten doel gesteld een lerende organisatie te worden. Dit betekent dat we ons onderwijs continu willen blijven ontwikkelen en vernieuwen, maar ook een professionele cultuur nastreven, waarin we van elkaar leren en elkaar inspireren. Deze visie is toekomstgericht en gaat er vanuit dat de basiskwaliteiten van de organisatie op orde zijn. Kwaliteitszorg gaat voor ons niet alleen over monitoring, verdere verbetering en verantwoording. Kwaliteit is óók ontwikkeling en samen nieuwe dingen leren. Juist hier liggen kansen voor meer onderwijskwaliteit op de langere termijn.

Beide aspecten komen terug in ons kwaliteitszorgsysteem. We monitoren, verbeteren en borgen de verschillende aspecten van kwaliteit. Hiervoor hanteren we een bovenschools kwaliteitskader met eisen aan het onderwijs, personeel en financiën. Dit is gebaseerd op de deugdelijkheidseisen van de inspectie en onze eigen ambities. Daarin staan ontwikkeling, innovatie en samen leren centraal. We gebruiken daarom niet de klassieke kwaliteitscyclus van Plan Do Check Act, maar spreken over Plan, Doe, (Zelf)reflectie en Doorontwikkelen.

Op welke manier brengen we onderwijskwaliteit in kaart?

Binnen De Haagse Scholen gebruiken we verschillende instrumenten van kwaliteitszorg, op schoolniveau en bovenschools. Hieronder worden de belangrijkste bovenschoolse instrumenten voor kwaliteitszorg kort toegelicht. Het beeld dat deze instrumenten schetsen is bedoeld als input voor de dialoog over de kwaliteit en ontwikkeling van onze scholen.

Bovenschools ontwikkelde instrumenten van kwaliteitszorg Quickscan

In de quickscan zijn een aantal ‘kritische indicatoren’ opgenomen die een signaalfunctie hebben ten aanzien van de onderwijskwaliteit. Dan gaat het bijvoorbeeld om leerlingenaantal, resultaten, financiën en personeel. De quickscan wordt vooral gebruikt door de bovenschoolse directie en de leden van het bestuursoverleg om de kwaliteit van scholen op hoofdlijnen te monitoren. Het beeld dat naar voren komt in de quickscan wordt in de gesprekken tussen bovenschools directeur en schooldirectie nader geduid.

Kwaliteitsmonitor, ambitiemonitor en andere onderzoeken

Er is binnen De Haagse Scholen veel data beschikbaar over verschillende kwaliteitsaspecten. Deze data over onder andere het onderwijsproces, het schoolklimaat en resultaten worden samengebracht in de kwaliteitsmonitor. Bijvoorbeeld de leerresultaten van leerlingen, die scholen systematisch en cyclisch meten en registreren in ESIS. Ook de resultaten van de monitor sociale veiligheid en de jaarlijkse tevredenheidsmetingen onder ouders en personeel zijn opgenomen in de monitor. Daarnaast is er een ambitiemonitor ontwikkeld, om in kaart te brengen hoe scholen werken aan onderwijsontwikkeling en vernieuwing. Tot slot zijn ook andere onderzoeken interessant voor scholen in het licht van hun kwaliteitszorg, zoals de marktprofielen per school en NRO-onderzoek naar de overgang PO/VO.

Deze monitors en andere data leveren allereerst relevante input op voor scholen zelf. Met behulp van deze instrumenten kan de school reflecteren op de verschillende kwaliteitsaspecten van het onderwijs. Daarnaast gebruiken de bovenschools directeuren deze informatie tijdens hun schoolbezoeken en ontwikkelgesprekken met directeuren. Tot slot vormen deze gegevens de ‘onderlegger’ van de Vlootstouwsprekken van het bestuursoverleg over de scholen.

Audits door interne auditoren en zelfevaluatie

Alle scholen worden één keer per drie jaar bezocht door een intern auditteam, bestaande uit een (hiervoor getrainde) procesbegeleider, directeur, IB’er en leerkracht. Onderdeel van de interne auditsystematiek, is de zelfevaluatie die de school uitvoert. Iedere school doet deze zelfevaluatie jaarlijks, ook in de jaren dat zij geen auditteam ontvangt. Dan is de zelfevaluatie onderwerp van gesprek tijdens het schoolbezoek van de bovenschools directeur. De interne auditsystematiek is een belangrijk onderdeel van de lerende cultuur die we nastreven waarbij ‘samen ontwikkelen en leren’ voorop staat. De audits en de zelfevaluatie leveren de school en leden van het auditteam veel waardevolle informatie op over de kwaliteitsaspecten en ontwikkelpunten van het onderwijs.

Gesprekken met bovenschools directeur

De bovenschools directeur speelt een cruciale rol in de bovenschoolse kwaliteitszorg. Naast de reguliere ontwikkelgesprekken op maat, bezoekt de bovenschools directeur zijn scholen twee keer in de drie jaar. Dit bezoek is een gecomprimeerde versie van de audit met lesobservaties en meerdere gesprekken. Tijdens dit bezoek kan de bovenschools directeur het beeld dat de school schetst van zijn kwaliteit nader duiden. Ook wordt besproken welke stappen de school gaat nemen om de kwaliteit verder te verbeteren en te blijven leren en ontwikkelen.

Kwaliteitsbeeld per school

Met behulp van de bovengenoemde instrumenten, stelt elke school jaarlijks een beknopt kwaliteitsbeeld op. Hierin wordt de stand van de belangrijkste aspecten van kwaliteit (de deugdelijkheidseisen van de inspectie en onze eigen ambities) kort weergegeven. Dit kwaliteitsbeeld is een belangrijk hulpmiddel voor de kwaliteitsanalyse van de school zelf, maar dient ook als belangrijke input voor de bovenschoolse directie.

Wat doen we met deze inzichten?

Deze kwaliteitszorgcyclus heeft geen waarde als er geen vervolg wordt gegeven aan de inzichten die worden opgedaan. Dit gebeurt op verschillende manieren op verschillen plekken in de cyclus. De gesprekken tussen schooldirectie en de bovenschools directeur zijn zoals beschreven een belangrijk moment om gezamenlijk vervolgstappen af te spreken. Op schoolniveau worden deze en andere vervolgstappen van de school vertaald in de jaarplannen. Op bestuursniveau geven

bevindingen uit dit systeem van kwaliteitszorg richting aan de beleidsontwikkeling van verschillende terreinen, aan keuzes in de bedrijfsvoering en uiteindelijk ook aan aanpassing van de missie en visie van de organisatie.

Hoe verantwoorden we ons?

Een essentieel onderdeel van onze kwaliteitscyclus is de waardering van onze leerlingen, collega’s, ouders, personeel en de partners waarmee we samenwerken. Daar wordt op de volgende wijze invulling aan gegeven:

- Op schoolniveau wordt er veel aandacht besteed aan het leren van en sparren met collega’s en partners, onder andere door externe audits, lesson study en gezamenlijke leergemeenschappen.
- Zoals beschreven meten alle scholen op eenduidige wijze de tevredenheid onder ouders en personeel. Dit levert scholen belangrijke input op voor hun kwaliteitsproces.
- Iedere school brengt jaarlijks de sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen in kaart.
- De interne auditsystematiek is een essentieel onderdeel van onze lerende cultuur, waarbij scholen feedback krijgen van collega’s op hun onderwijskwaliteit.
- Het bestuur legt formeel verantwoording af over het gevoerde onderwijsbeleid, de onderwijskwaliteit en de resultaten aan de Raad van Toezicht, aan samenwerkingspartners en aan de Inspectie van het onderwijs. In het stichtingsbrede jaarverslag blikken we terug op het voorgaande kalenderjaar en presenteren hierin kerncijfers en de jaarrekening.

Onderwijsvernieuwing

Binnen De Haagse Scholen wordt er op diverse vlakken gewerkt aan onderwijsvernieuwingen. Veel scholen zijn actief hun onderwijs aan het vernieuwen, hierbij een selectie van initiatieven en resultaten uit 2019:

- Een zestal scholen is bezig met een eigen innovatievraagstuk waarbij onder begeleiding van de PO-raad en Kennisnet antwoorden gezocht worden op hun innovatievragen en bekeken wordt in hoeverre ICT oplossingen hiervoor inzetbaar zijn.
- Op een aantal van onze scholen wordt ICT ingezet voor het bewegingsonderwijs. Deze scholen werken met een Active Floor.
- Diverse scholen zijn aan het experimenteren met het inzetten van een digitaal portfolio voor de leerlingen om zo leerlingen meer inzicht en verantwoordelijkheid te geven voor hun eigen leerproces, wat de leermotivatatie vergroot.
- Twee van onze scholen hebben het Internationaal Baccalaureaat (IB) omarmd. Een van deze scholen is inmiddels kandidaatschool om in 2020 IB-Worldschool te worden. Hiermee wordt deze school de eerste Nederlandse IB-school. Het IB richt zich op het ontwikkelen van onderzoekende, goed geïnformeerde en zorgzame jonge mensen die helpen om een betere en meer vreedzame wereld te creëren door intercultureel begrip en respect. Het ontwikkelen van (21^e eeuwse) vaardigheden en attitudes neemt dan ook een belangrijke plek in bij het IB. Leerkrachten ontwerpen gezamenlijk het onderwijsaanbod dat hiervoor nodig is.

- Meerdere scholen proberen het onderwijs meer betekenis en samenhang te geven door thematisch en vanuit de leerlijnen te gaan werken. Een aantal scholen werkt op deze manier vanuit het International Primary Curriculum (IPC).
- Veel van onze scholen geven invulling aan wetenschap en techniekonderwijs waarbij de didactiek onderzoekend en ontwerpend leren (OOL) centraal staat. Een van onze scholen heeft zelfs de Techniek Trofee Inspiratieprijs 2020 gewonnen omdat zij het meest inspirerende idee hadden voor Wetenschap en Techniekonderwijs.
- Door een intensieve samenwerking (Samen in de klas) tussen leerkrachten, een ouder en het wetenschaps-knooppunt is er op een van onze scholen een complete Ontwerp leerlijn ontworpen. “Samen in de klas” stimuleert structurele samenwerking tussen school en ouders met als doel onderwijskansen, motivatie en leerprestaties van kinderen te verhogen.
- Diverse scholen zijn zich aan het oriënteren op STEAMonderwijs (Science, Technology, Engineering, Arts en Mathematics).
- Tegelijk hebben een aantal leerkrachten van De Haagse Scholen een actieve bijdrage aan de vormgeving van curriculum.nu geleverd, om het onderwijs toekomstbestendig in te richten.

Onderwijsresultaten

Sinds schooljaar 2014-2015 is het wettelijk verplicht dat alle groep 8 leerlingen van reguliere basisscholen deelnemen aan de eindtoets. Wettelijk gezien is er keuze uit vijf eindtoetsen. Het bestuur van De Haagse Scholen heeft samen met de adviesgroep onderwijs besloten dat alle reguliere basisscholen de Centrale Eindtoets van het College voor Toetsen en Examens (CvTE) afnemen. De belangrijkste reden om hier voorlopig aan vast te houden is dat de onderlinge vergelijkbaarheid van de verschillende toetsen nog niet optimaal is. Met de wijziging van het toetsbesluit PO per augustus 2019 is het streven deze vergelijkbaarheid te verbeteren. Totdat er zicht is op de effecten hiervan, is de keuze binnen De Haagse Scholen om vooralsnog vast te houden aan de Centrale Eindtoets voor alle scholen. Per 2020 is het S(B)O ook verplicht om een eindtoets af te nemen. Voor deze groep scholen is de keuze voor de eindtoets vrij, zodat zij de beste keuze voor hun leerlingpopulatie kunnen maken.

In onderstaande tabel zijn de gemiddelde eindopbrengsten van onze leerlingen van de afgelopen vijf jaar weergegeven.

	2015	2016	2017	2018	2019
CET De Haagse Scholen II	534,5	534,4	534,2	534,8	535,5
CET G4 *	534,1	533,6	534,1	534,8	
CET landelijk **	534,8	534,5	535,1	534,9	535,7

* Bron: ‘Staat van het Rotterdamse Onderwijs’, bronvermelding daar is CvTE en DUO.

** Bron: Schoolrapportages CvTE.

Uit de tabel is af te lezen dat de gemiddelde score voor De Haagse Scholen meestal iets onder het landelijk gemiddelde ligt. Zo ook in het laatste jaar 2019. Als we een uitsplitsing maken naar het percentage onvoldoende, voldoende en goed scorende scholen binnen ons bestuur, dan zien we dat t.o.v. 2018 het percentage onvoldoende scorende scholen ongeveer gelijk is gebleven (13% t.o.v. 14%), maar dat het percentage goed scorende scholen is toegenomen (van 20% naar 29%). Hierdoor is het percentage voldoende scorende scholen uiteraard wat lager dan in 2018 (58% t.o.v. 66%). Voor de scores van de individuele scholen verwijzen wij naar www.scholenopdekaart.nl.

Inspectie

In 2019 heeft de inspectie dertien schoolbezoeken afgelegd bij scholen van De Haagse Scholen:

- obs De Tweemaster, themaonderzoek t.a.v. het curriculum,
- obs De Kameleon, themaonderzoek t.a.v. het curriculum,
- obs De Zonnebloem, themaonderzoek t.a.v. HRM en ruimte in meesterschap,
- obs Van Ostade, kwaliteitsonderzoek t.a.v. vroegschoolse educatie,
- obs Prinses Marijke, kwaliteitsonderzoek t.a.v. vroegschoolse educatie,
- obs Jan Ligthart, kwaliteitsonderzoek t.a.v. vroegschoolse educatie,
- obs Anne Frank,
- obs De Springbok,
- Inspecteur W.P. Blokpoelschool,
- Dalton Kindcentrum Helen Parkhurst, VE meting 2019,
- obs De Vlierboom, herstelonderzoek,
- obs Waterland, themaonderzoek t.a.v. extra ondersteuning,
- obs Ypenburg, themaonderzoek t.a.v. het curriculum.

In het jaarverslag van 2018 is aangegeven dat obs De Vlierboom de beoordeling ‘zeer zwak’ had. In het inspectierapport van het herstelonderzoek valt te lezen dat school inmiddels de boordeling ‘onvoldoende’ heeft gekregen. In het inspectierapport valt verder te lezen dat obs De Vlierboom een duidelijke lijn heeft ingezet naar verbetering.

Visitatie

In 2019 heeft bij De Haagse Scholen geen bestuurlijke visitatie plaatsgevonden.

Passend onderwijs

De minister van OCW heeft in de Regeling jaarverslag artikel 4 lid 6 gevraagd om een nadere verantwoording te geven over dit thema. Om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een passende onderwijsplek te kunnen bieden, werken scholen samen in Samenwerkingsverbanden. Het Samenwerkingsverband, besturen, scholen, de gemeente en maatschappelijke partners maken gezamenlijk afspraken over hoe zij passend onderwijs gaan realiseren. Bijna alle scholen van De Haagse Scholen participeren in het Samenwerkingsverband SPPOH. Dit geldt niet voor de vso-afdelingen, deze zijn namelijk aangesloten bij het Samenwerkingsverband Zuid-Holland West. De scholen De Strandwacht en De Piramide maken daarnaast deel uit van enkele andere Samenwerkingsverbanden. In totaal gaat het om meerdere verschillende Samenwerkingsverbanden, zie voor een totaaloverzicht hoofdstuk 1 onder Dialoog. De missie is van SPPOH is om voor elk kind op de meest passende plek het best passende onderwijs te realiseren. Hiervoor zijn een aantal kaders gesteld. Het doel is gezamenlijk een dekkend aanbod van passend onderwijs te realiseren. De scholen werken op drie niveaus aan passend onderwijs: 1) de basisondersteuning, 2) extra ondersteuning door arrangementen (voor een individuele leerlingen of een klein groepje leerlingen) en 3) extra ondersteuning door plaatsing op een school voor speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs. Elke school heeft een schoolondersteunings-profiel opgesteld. Met deze profielen laten we ouders en andere scholen zien wat de scholen bieden aan basisondersteuning en extra ondersteuning.

Binnen De Haagse Scholen streven we naar een versterking en verbreding van de basisondersteuning. Ook stimuleren en ondersteunen we initiatieven van scholen die ervoor zorgen dat meer kinderen sneller de juiste ondersteuning krijgen.

Meer samenwerking en uitwisseling van expertise tussen het bao, sbo, so, en maatschappelijke partners is hierbij heel belangrijk. Ook zetten we in op een sterk netwerk van IB’ers, gedragsspecialisten en andere expertise binnen onze organisatie.

Follow the money

Afgelopen jaar heeft De Haagse Scholen onderzoek gedaan naar de inzet van middelen voor passend onderwijs, gebaseerd op de methode “Follow the money”. Aan de hand van vier at random gekozen arrangementen brachten we samen met de betrokken scholen in kaart wat het kost om een leerling passend onderwijs te bieden. Ook keken we of dit in verhouding staat met het daadwerkelijke resultaat. Daarin wogen we mee hoeveel tijd en energie onze medewerkers moesten steken in het organiseren van de juiste ondersteuning voor deze kinderen. Begin volgend jaar evalueert de Tweede Kamer de Wet passend onderwijs. In dat kader laat OCW verschillende evaluatieonderzoeken uitvoeren. Eén daarvan betreft een kritisch rapport over de inzet van middelen voor passend onderwijs, waaruit blijkt dat er weinig zicht is op de resultaten die worden gehaald met de gelden voor passend onderwijs. Vooral op het niveau van Samenwerkingsverbanden en besturen. Tegelijkertijd hoorden we van veel scholen dat zij het proces om passend onderwijs te organiseren als tijdrovend en inefficiënt ervaren. Beide is natuurlijk onwenselijk in een tijd van een oplopend lerarentekort en toenemende werkdruk.

De resultaten zijn zorgwekkend. Niet alleen moesten de vier leerlingen die we volgden ontzettend lang wachten op de juiste ondersteuning, maar ook bleek een eenmalig arrangement voor deze kinderen onvoldoende voor een langdurig resultaat. Bovendien kostte het de scholen enorm veel tijd (en geld) om de ondersteuning te realiseren. Dat had te maken met bureaucratische, lange procedures, maar ook met de soms moeizame samenwerking met (jeugdzorg) partners of complexe communicatie met ouders.

We hebben dit rapport intern besproken met de werkgroep Passend onderwijs en de auditcommissie van de Raad van Toezicht. Zij herkenden (grotendeels) het beeld dat we schetsten en adviseerden ons dit mee te nemen in de besprekingen binnen SPPOH over het nieuwe ondersteuningsplan. Ook zagen zij mogelijkheden om onze eigen processen te versnellen en te verbeteren.

Bijvoorbeeld door veel eerder hulp in te roepen van experts van de ambulante diensten of collega-scholen als je problematiek bij een leerling signaleert. Of door eerder door te pakken of op te schalen als een hulpvraag bij een andere instantie ‘blijft hangen’.

Dit rapport is inmiddels besproken met het Dagelijks Bestuur van SPPOH. De andere besturen en het Samenwerkingsverband herkennen deze problematiek en zien de urgentie om gezamenlijk te kijken naar hoe het beter en sneller kan. “Focus op geldstromen van passend onderwijs’ kan worden meegenomen als input voor het nieuwe ondersteuningsplan van SPPOH.

Samenwerking kinderopvanglocaties

Alle scholen van De Haagse Scholen werken in meer of mindere mate samen met kinderopvang. Een intensieve vorm betreft de samenwerking in het kader van de voor- en vroegschoolse educatie (vve). In totaal 32 scholen realiseren samen met een vve-peuteropvang een doorgaande lijn vanaf 2,5 jaar.

In het kader van vve is JongLeren (onderdeel van Xtra) een belangrijke partner voor De Haagse Scholen. Om de inhoudelijke samenwerking verder te verstevigen en uit te bouwen heeft De Haagse Scholen in 2019 een convenant met Xtra getekend. Binnen verschillende (pilot)projecten krijgt dit convenant concrete uitwerking. Op enkele locaties wordt bijvoorbeeld gekeken of de directeur (deels) de inhoudelijke aansturing van de voorschoolse educatie op zich kan nemen. Ook heeft JongLeren in samenwerking met De Bonte Vlinder en De Klimop een peuterplusgroep gerealiseerd, gericht op jonge kinderen met een extra of andere ondersteuningsbehoefte. Mogelijk start in 2020 nog zo’n groep op een andere locatie.

Een aantal scholen binnen ons bestuur werkt aan een verdergaande samenwerking met één of meerdere kinderopvangpartners in een (integraal) kindcentrum. Hun ambitie is om gezamenlijk vanuit één pedagogische en educatieve visie een totaalaanbod voor onderwijs, opvang en ontwikkeling voor 0 tot en met 12-jarigen vorm te geven. In oktober 2019 is onder andere de nieuwbouw van Dalton Kindcentrum Helen Parkhurst in gebruik genomen. De school zit vanaf dat moment onder één dak met het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang van Triodus en de vve-peuteropvang van JongLeren, wat de onderlinge samenwerking makkelijker maakt. Om scholen te inspireren

en te leren van voorlopers in het land, organiseren we in het schooljaar 2019-2020 samen met Stichting Brede Buurtschool Den Haag een zestal werkbezoeken. In 2019 heeft het eerste werkbezoek aan De Toverberg in Zoetermeer plaatsgevonden.

Oudertevredenheid

Eind 2019 is wederom een oudertevredenheidsonderzoek uitgevoerd op onze scholen. Dit onderzoek is net als in 2017-2018 gecoördineerd en uitgevoerd door Steda. Het bestond uit een korte digitale vragenlijst, beschikbaar in zes talen welke onder ouders is uitgezet. De vragenlijst zoomt in op het algemene beeld dat ouders over de school hebben en de tevredenheid over het welbevinden van hun kind in de groep. Alle scholen hebben dit jaar aan het onderzoek deelgenomen. De totale respons was met zo’n 40% ongeveer vergelijkbaar met die uit 2017-2018. Wel valt een behoorlijk verschil in respons tussen scholen te zien. Alle scholen hebben net voor de kerstvakantie hun eigen schoolrapportage ontvangen. Een bestuursbrede analyse van de resultaten is bij het schrijven van dit verslag nog niet gereed.

Monitoring sociale veiligheid en welbevinden onder leerlingen

Scholen zijn wettelijk verplicht om tenminste jaarlijks de sociale veiligheid en het welbevinden van leerlingen op school te monitoren. In dat kader hebben alle scholen binnen ons bestuur in het voorjaar van 2019 weer de vragenlijst van Scholen met Succes onder hun leerlingen afgenomen. De vragenlijst is iets veranderd ten opzichte van 2018, waardoor een goede vergelijking met de vorige meting niet mogelijk is. Uit de resultaten 2019 blijkt dat leerlingen het over het algemeen naar hun zin hebben op school en in de klas en zich veilig voelen. De scores zijn gemiddeld genomen hoog: de sociale veiligheid scoort een 8,8 en het welbevinden een 8,0. Deze scores zijn vergelijkbaar met de landelijke gemiddelden. Het aspect dat op onze scholen het minst positief scoort, namelijk het welbevinden op school (Ga je graag naar school? Vind je pauze/overblijven leuk?), steekt juist als enige positief af bij het landelijke gemiddelde (7,6 t.o.v. 7,3). Elke schooldirecteur heeft een eigen schoolrapportage ontvangen, waaruit de specifieke plus- en verbeterpunten voor de school blijken.

Onderzoek binnen De Haagse Scholen

In het De Haagse Scholen-ambitiestatement staat onder andere dat we nieuwsgierigheid en een onderzoekende houding belangrijk vinden. Dat draagt bij aan het verbeteren van de

pedagogisch-didactische onderwijsverbetering waar we constant aan willen werken. Naast het onderzoek dat sowieso plaatsvindt in scholen en klassen vinden ook op bovenschools niveau een aantal onderzoeken plaats. Hieronder worden een aantal onderzoeken uitgelicht.

Burgerschap

Een onderzoek over burgerschap in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en de inspectie. Scholen die hier van 2018 tot en met 2022 aan deelnemen zijn Benoordenhout, Jan Ligthart, De Strandwacht en De Piramide. De centrale vraag is: Hoe kunnen het gebruik van meetinstrumenten en een daarop gebaseerd feedbacksysteem helpen om burgerschapsonderwijs te verbeteren?

Overgang po-vo

Uit een onderzoek dat de De Haagse Scholen-onderzoeksgroep in 2019 heeft afgerond, bleek dat met name leerlingen die naar het praktijkonderwijs gaan een negatief zelfbeeld hebben en vaak ongelukkig zijn met hun verwijzing. In 2020 gaat het praktijkonderzoek hier dieper op in door middel van onder andere interviews met vele betrokkenen. We werken binnen dit onderzoek samen met de Universiteit Leiden.

De Haagse Scholen-ambitiemonitor

De Haagse Scholen-onderzoeksgroep kreeg in 2018 van het College ven Bestuur het verzoek een monitor de ontwikkelen. Het doel van de monitor was de niet reguliere onderwijsopbrengsten (zoals rekenen en taal) inzichtelijk te maken. De onderzoeksgroep heeft nationale en internationale onderzoeken met betrekking tot vernieuwing bestudeerd en uit die onderzoeken essentiële vragen gedestilleerd. Daar hebben we vragen vanuit onze eigen praktijkervaring en het ambitiestatement aan toegevoegd. Zo is de De Haagse Scholen-ambitiemonitor ontstaan. Na diverse pilots en presentaties wordt deze monitor in maart 2020 De Haagse Scholen breed ingevuld door alle teamleden. Het geeft de school inzicht in voorwaarden, condities, belemmeringen en status quo van de onderwijsontwikkeling, het is immers het beeld van het totale team. Het geeft De Haagse Scholen data en een school- én bestuursbreed beeld. De data kunnen we bovendien bestuursbreed op allerlei manieren analyseren.

Haags Onderwijs Anders (HOA)

De Haagse Scholen participeert in dit project van de gemeente met twee andere Haagse schoolbesturen (Lucas en SCOH). Doel

is het actief werken aan het vergroten van de kansengelijkheid van leerlingen. Het uitgangspunt is ‘Als je doet wat je altijd deed, krijg je wat je altijd kreeg.’ De vraag aan de Haagse schoolbesturen was: ‘Welke scholen doen het anders?’ Zes scholen (zeven locaties) werden aangemeld. Om te weten of de implementaties (interventies) werken is wetenschappelijk onderzoek noodzakelijk. Hoe weten we wat werkt, of het werkt, hoe het werkt én of het duurzaam is? Met de scholen, besturen, gemeente, de academische PABO en onderzoekers van de Universiteit Leiden wordt momenteel gewerkt aan een kenniswerkplaats en onderzoeken we wat de invloed van motivatie en verwachtingen is op het vergroten van de kansengelijkheid. Voor De Haagse Scholen doen Het Startpunt en De Springbok mee en zien we het IB-PYP onderwijs als een andere manier van werken.

2.2 Personeel & professionalisering

Strategisch personeelsbeleid

De minister van OCW heeft in de Regeling jaarverslag artikel 4 lid 6 gevraagd om een nadere verantwoording te geven over dit thema. Vanwege de integrale verantwoordelijkheid van de schooldirecteuren voor hun eigen school, is het strategisch personeelsbeleid verschillend per school. Vanuit De Haagse Scholen zijn hierover wel kaders gesteld. Het bestuurskantoor levert ondersteuning aan scholen bij uitvoering van personeelsbeleid en faciliteert bijeenkomsten voor kennisdeling.

Het strategisch personeelsbeleid sluit aan bij het ambitiestatement om daarmee de gestelde speerpunten vorm te geven binnen de organisatie. Tevens levert wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen input voor het strategisch personeelsbeleid. Goed en voldoende personeel is de kern van onze organisatie. In deze tijd staat dit onder druk doordat we te maken hebben met een lerarentekort. We zullen alles op alles moeten zetten om dit tekort binnen onze organisatie zoveel mogelijk te beperken. Dat betekent dat we 4 bouwstenen Werven, Binden, Boeien, Anders organiseren inzetten waarbinnen activiteiten worden opgepakt en uitgevoerd passend bij onze ambities. Het ambitiestatement is besproken en vastgesteld met onze directeuren. De uitwerkingen van dit ambitiestatement op het gebied van personeelsbeleid wordt opgepakt in de adviesgroep Personeel. Nieuw personeelsbeleid wordt altijd voorgelegd aan de adviesgroep Personeel.

Deze wordt gevormd door tien directeuren en HR adviseurs. In de adviesgroep worden voorstellen gedaan m.b.t. te maken of ontwikkeld beleid. Het advies van de adviesgroep wordt verwerkt in beleid dat ter goedkeuring wordt voorgelegd in het bestuursoverleg. Tevens wordt er in de adviesgroep gesproken over bestaand personeelsbeleid en over de wens tot aanpassing van beleid. Onderwerpen die dit jaar in de adviesgroep Personeel zijn besproken zijn: werkverdelingsplannen, lerarentekort, nieuwe CAO, MTO, Duo-directeurschap, werkervaringsplekken voor startende directeuren of directeuren in opleiding, ambitiestatement en personeelsbeleid, schoolplannen, e-learning, functiewaarderingen en zieke werknemers in tijdelijke dienst. De notulen van deze bijeenkomsten worden via de directeurensite met alle directeuren gedeeld. Elke school heeft een eigen HR adviseur die de school ondersteunt bij het uitvoeren van personeelsbeleid. De HR adviseur maakt ieder jaar met de directeur een personeelsschouw voor de school om daarmee inzicht te verkrijgen in de personele inzet en mogelijkheden die er zijn op de school. Iedere school heeft ook een eigen bovenschoolse directeur die gesprekken voert met de directie over de voortgang en de ontwikkelingen op de school. Dit jaar is er een derde bovenschools directeur en een derde HR adviseur aangesteld. Alle scholen zijn meerdere keren bezocht door de HR adviseur en de bovenschoolse directeur. Alle medewerkers zijn ingevoerd in de digitale gesprekkencyclus, HR biedt ondersteuning voor gebruik en inzet hiervan.

Professionalisering in mens en cultuur

Onderwijsvernieuwing is alleen mogelijk als de professionaliteit voortdurend wordt gevoed. Daarbij is van en met elkaar leren en samen ontwikkelen essentieel. Professionalisering wordt daarmee onderdeel van onze cultuur: de manier waarop wij de dingen doen. Professionalisering vindt vooral op de scholen zelf plaats. Bestuursbreed hebben we in 2019 hieraan invulling gegeven door onder andere:

Leernetwerken (startende) bouwcoördinatoren

- Voor intern begeleiders, (bovenschoolse) coaches en startende leerkrachten bijeenkomsten te organiseren.
- Voor leerkrachten die interesse hebben in onderzoekend en ontwerpnd leren of praktisch aan de slag willen met thematisch werken en techniek, bijeenkomsten vanuit het atelier ‘Wat als, hoe dan?’ te organiseren.

- Een lerend netwerk voor taalcoördinatoren rond meertaligheid te ondersteunen.
- Voor én door gedragsspecialisten een leernetwerk Gedragsspecialisten te starten.
- Rond het thema “ouderbetrokkenheid” een startbijeenkomst voor een leernetwerk te regelen.

Inspiratiebijeenkomsten/-bezoeken

- In september 2019 voor de vierde keer een ‘De Haagse Scholen deelt kennis’-dag te organiseren.
- Werkbezoeken aan één van onze eigen scholen en in samenwerking met de stichting Brede Buurt School Den Haag ook bezoeken bij vernieuwende scholen en kindcentra in het land mogelijk te maken.

Leiderschapsontwikkeling is een belangrijk thema binnen De Haagse Scholen. In het kader hiervan zijn in 2019 voor nieuwe en startende (adjunct-)directeuren de volgende activiteiten in gang gezet:

Onboarding

Met behulp van ‘De Haagse Start’, ons onboarding-programma, verwachten wij dat nieuwe directeuren snel bekend zijn met het reilen en zeilen bij De Haagse Scholen.

Intervisie

Als onderdeel van ‘De Haagse Start’ worden nieuwe (startende) directeuren uitgenodigd om deel te nemen aan een intervisiegroep. In 2019 zijn er twee groepen gestart: één groep voor adjunct-directeuren en één groep voor directeuren.

Leernetwerk

Directeuren organiseren zelf voor en met elkaar bijeenkomsten, zoals Q-Kring, Qind-scholen, Samen10plus e.d. Daarnaast is er voor (startende)bouwcoördinatoren een startbijeenkomst voor een leernetwerk georganiseerd.

Opleiding

- 2e jaar scholingsaanbod incompany-masteropleiding Leidinggeven.
- Tijdens het tweede jaar van de incompany-masteropleiding Leidinggeven zijn er voor aankomend schoolleiders diverse workshops vanuit De Haagse Scholen aangeboden om de vertaalslag van theorie naar praktijk meer invulling te geven.

- Om vanuit goed werkgeverschap doorgroei- en ontwikkelmogelijkheden voor leerkrachten te stimuleren en bij te dragen aan het voorkomen van een dreigend directeurentekort, is er in 2019 een pilot-traject ‘Oriëntatie op leiderschap’ ontwikkeld en gestart. Dit traject is bedoeld voor medewerkers die willen onderzoeken of een leidinggevende functie in het onderwijs (op termijn) bij hen past.
- Voor een opleiding Basisbekwaam Schoolleider is er eind november 2019 een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd.

KampvuurDHS

In 2019 hebben negen directeuren en één bestuurder zich verenigd onder de naam KampvuurDHS. Zij leren en werken samen rondom thema’s als leiderschap en onderwijsvernieuwing. Zij hebben met elkaar gemeen dat ze nog niet heel lang aan de organisatie, hetzij aan hun rol zijn verbonden. In 2019 bezochten zij twee van elkaars scholen, bezochten zij twee scholen in Amsterdam, hadden zij een lunch-intervisiebijeenkomst. Sommigen van hen zijn nauw gaan samenwerken. Twee van hen hebben de jaarlijkse De Haagse Scholen inspiratiedag mede vormgegeven.

Aanpak werkdruk

De minister van OCW heeft in de Regeling jaarverslag artikel 4 lid 6 gevraagd om een nadere verantwoording te geven over dit thema. Naast het traject dat door De Haagse Scholen is ingezet, is er ook vanuit het rijk geld beschikbaar gesteld om werkdruk aan te pakken. Voor het schooljaar 2019-2020 zijn er rijksmiddelen voor werkdruk beschikbaar gesteld van € 220,08 per leerling. De besteding van de werkdrukmiddelen is op schoolniveau besproken en afgestemd met de MR. Het plan dat naar aanleiding daarvan is opgesteld is door iedere MR ondertekend. Deze plannen met handtekening voor akkoord van de MR is opgenomen in de administratie van De Haagse Scholen.

De gelden die beschikbaar zijn gesteld om de werkdruk te verminderen zijn ingezet voor:

- Extra onderwijsondersteunend personeel aannemen, zoals bijvoorbeeld een onderwijsassistent of conciërge.
- Trainingen of teamactiviteiten financieren.
- ICT of digitale leermaterialen kopen; en
- Vakleerkrachten aanstellen.

Niet-financiële maatregelen verschillen per school. Hierover wordt op schoolniveau gesproken met de leerkrachten (inzet & werkverdeling), gesprekkencyclus.

Arbeidsrechtelijke ontwikkelingen

Met ingang van 1 maart 2019 is er een nieuwe CAO-PO van kracht geworden. Deze heeft een looptijd tot en met 31 oktober 2020. Deze cao heeft positieve consequenties voor de loonontwikkeling van alle medewerkers, namelijk een stijging van 4,5% per 1 januari 2020. Ook zijn er een aantal maatregelen genomen die invloed hebben op het bestuursformatieplan, zoals de inschaling van directeuren, actualisatie van het functiegebouw en ontwikkeling ten behoeve van inzetbaarheid. In 2019 is een eerste aanzet gemaakt om in samenwerking met andere stichtingen in het basisonderwijs functiereeksen te ontwikkelen voor het onderwijzend personeel. Daarnaast is in 2019 een aanzet gemaakt om te komen tot beloningsdifferentiatie. Vanaf 1 januari 2020 is de Wet Normering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) van kracht. Vanaf deze datum wordt de arbeidsrechtelijke rechtspositie van de medewerkers van De Haagse Scholen niet meer beheerst door de Ambtenarenwet maar door het Burgerlijk Wetboek. Dit houdt onder meer in dat alle (nieuwe) medewerkers geen eenzijdige aanstelling meer krijgen, maar een arbeidsovereenkomst moeten ondertekenen. In 2019 is gewerkt aan het voorbereiden op de WNRA zodat de overgang soepel verloopt.

Uitkeringen na ontslag

De Haagse Scholen is voor dekking van het werkloosheidsrisico van (oud) medewerkers aangesloten bij het Participatiefonds. Ontslagdossiers worden echter niet zondermeer aanvaard door het Participatiefonds, maar eerst getoetst aan een set criteria (instroomtoets). Als een ontslagdossier niet aan de criteria voldoet, dan worden de uitkeringslasten van het UWV door DUO verrekend met de bekostiging. Het bedrag dat DUO in 2019 met ons heeft verrekend voor deze uitkeringen bedroeg € 348.138. Dit is een hoger bedrag dan in de voorziening ‘personele risico’s’ (ultimo 2018) was opgenomen. Dit komt door enkele achterstallige verrekeningen uit het verleden (vanaf 2014) waar geen rekening mee werd gehouden. Voorkomen is beter dan genezen. Door De Haagse Scholen wordt ingezet op duurzame inzetbaarheid. Maar van belang is vooral vroegtijdig signaleren dat er ontwikkelingen gaande zijn rond het functioneren van een medewerker waarbij minder goed functioneren of uitval aan de orde dreigt te geraken.

Vroegtijdig signaleren en bespreekbaar maken moet leiden tot minder uitval of tenminste tot geregisseerd veranderen van functie en/of taken. Ons huidig systeem voor gesprekscyclussen, moet hierbij ondersteunend zijn. Om dit proces te verbeteren is besloten om in 2020 een aanbesteding te doen voor personele monitoring (digitale ondersteuning van de gesprekscyclus) wat meer en beter ondersteunend moet zijn aan dit doel.

Verder zal er blijvend aandacht worden besteed aan het afgeven van overeenkomsten voor bepaalde tijd. Hierbij ontstaan rechten op eventuele werkloosheidsuitkeringen en - zij het beperkt door de korte duur van een loondienstverband - recht op transitievergoedingen. De afweging om mensen zelf een overeenkomst te bieden dan wel via derden werkzaam te laten zijn (bijvoorbeeld payrolling of detachering) voor De Haagse Scholen, is een kwestie van een kosten/baten analyse.

Inspelen lerarentekort

Samenwerking stadsbreed

In Den Haag willen we dat alle kinderen gelijke kansen krijgen. Dat begint met goed onderwijs. Het tekort aan leraren knaagt aan de continuïteit en kwaliteit van het onderwijs. De nood is hoog. Op 1 oktober 2019 meldden scholen van alle besturen gezamenlijk in totaal 506,4 vacatures en vacante langdurige vervangingen in Fte. Ondertussen weten we nu al dat die tekorten verder zullen oplopen. In de grote steden manifesteert het lerarentekort zich als eerste en in zijn meest heftige vorm, terwijl veel van onze kinderen niet minder, maar juist meer onderwijs nodig hebben. Het lerarentekort vraagt om Actie in Perspectief.

Haagse schoolbesturen voor primair onderwijs en de gemeente Den Haag hebben intensief samengewerkt aan het Noodplan Lerarentekort Den Haag. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Inspectie van het Onderwijs waren daarbij aangesloten. Het uit nood geboren plan mag nooit het nieuwe normaal worden. Structurele maatregelen blijven heel hard nodig. In het Noodplan Lerarentekort Den Haag wordt er onderscheid gemaakt tussen 1) noodmaatregelen en 2) maatregelen voor de korte termijn. De noodmaatregelen zijn een beredeneerde set aan maatregelen die schoolleiders kunnen inzetten bij acute overmachtssituaties, waarin onvoldoende bevoegde leraren zijn. Het helpt hen bij het maken van goede én gelegitimeerde keuzes.

Er is een afwegingskader opgesteld waarbij men begint bij de hoogst haalbare oplossing binnen de huidige wet- en regelgeving. Daarop volgen alternatieve invullingen. De beste oplossing is de inzet van een bevoegd personeelslid, het slechtste scenario is het naar huis sturen van een klas. Binnen deze noodmaatregelen wordt een aantal knelpunten in wet- en regelgeving geadresseerd, waarvoor gezamenlijk met het Ministerie van OCW en de inspectie een oplossing moet worden gevonden. De maatregelen voor de korte termijn gaan uit van meer maatwerk en ontwikkeltijd voor leraren om zo de kwaliteit van het onderwijs en het beroep van de leraar vooruit te brengen. Wij stellen voor: bovenschoolse of externe coaching voor studenten, starters en zij-instromers; bovenformatieve benoemingen; buddy-scholen; taakdifferentiatie en -efficiëntie; inzet bevoegd leraar op kernvakken; inzet Onderwijs Ondersteunend Personeel (OOP); inzet vakleerkrachten en vakkrachten; inzet pabostudenten; flexibele werk- en verloftijden; alternatieve invulling van onderwijstijd.

Recruitment

Recruitment is een belangrijk onderdeel gebleken in de strijd tegen het lerarentekort. In het kader van de recruitment zijn er het afgelopen jaar diverse acties ondernomen:

- De vacaturewebsite kent het afgelopen jaar een verdubbeling van het aantal bezoekers op de site. De toestroom van bezoekers is te danken aan het veelvuldig posten van de vacatures op de diverse Sociale Medialkanalen. Omdat De Haagse Scholen vooral een jonge doelgroep aanspreekt, wordt er gebruik gemaakt van vlote teksten, video en de mogelijkheid om direct via de website te solliciteren. Daarnaast zijn de vacatureteksten geoptimaliseerd en dit heeft gezorgd voor een goede online vindbaarheid.
- Er een wervingsfilm ontwikkelt. Met deze film is een Social Media campagne gedraaid.
- Daarnaast wordt er recruitmenttool ontwikkeld welke gaat zorgen voor een verbetering van het recruitmentproces. Met dit systeem kunnen eenvoudig kandidaten, vacatures, relaties en lopende sollicitatieprocedures worden beheerd en rapportages worden opgesteld.

Pabo's

Vanuit De Haagse Scholen werken we intensief samen met alle Pabo's in de omgeving. Binnen de opleidingsschool Zuid-West Holland leidt de Haagse Hogeschool samen met vijf besturen

voor openbaar onderwijs leerkrachten op. Hierbij worden studenten deels op de werkplek opgeleid door de basisschool en deels opgeleid door de Pabo. Vanuit De Haagse Scholen werken vijf schoolopleiders, die samen met de instituutopleiders een belangrijke rol vervullen in het samen opleiden, begeleiden en beoordelen van de studenten. Er lopen inmiddels veertig studenten van deze Pabo stage binnen onze scholen. De Haagse Scholen zit de stuurgroep voor. De samenwerking met de Pabo's van Inholland, Hogeschool Leiden en Hogeschool Rotterdam is mede door de toename van het aantal zij-instroomkandidaten geïntensiveerd. Ook in de toekomst zullen wij met alle Pabo's samen opleiden en in gezamenlijkheid werken we bovendien alternatieve opleidingstrajecten uit, waaronder bijvoorbeeld de AD-PEP (Associate Degree Pedagogisch Didactisch Professional). We zoeken hierbij ook steeds vaker de samenwerking met de andere schoolbesturen in Den Haag, o.a. in de trajecten die "Klaswerk" initieert.

Zij-instroom

Sinds anderhalf jaar is er een groei te zien van het aantal zij-instromers en de verwachting is dat dit de komende jaren alleen maar verder gaat toenemen. Gezien het lerarentekort is dit een doelgroep waar we ons op zullen blijven richten. Binnen dit traject kan je in twee jaar de opleiding doorlopen en tegelijkertijd, met hulp van coaching en begeleiding voor de klas staan. Zij-instromers kunnen een meerwaarde zijn voor het team omdat deze personen kennis en ervaringen vanuit een soms volledige andere achtergrond meenemen. Bovendien zien we dat zij extra gemotiveerd zijn doordat ze een bewuste keuze maken voor het basisonderwijs. Inmiddels werken er vijftig zij-instromers binnen De Haagse Scholen en leren wij steeds meer van eerder opgedane ervaringen. Zo is er regelmatig overleg met de Pabo's en vinden er gesprekken plaats met zij-instromers. Het is belangrijk om hier ons voordeel mee te doen zodat het traject steeds beter aangescherpt en zoveel mogelijk op maat neergezet kan worden.

Toekomst De Haagse Scholen: uitwerking scenario's

De komende jaren zullen binnen De Haagse Scholen in het teken staan van te ontwikkelen beleid en het ondernemen van acties om het lerarentekort tegen te gaan. Wetende dat we te maken hebben of krijgen met personeelstekorten op onze scholen moeten we ervoor zorgen dat we dit in ons onderwijs kunnen opvangen. We moeten vooruitkijken en plannen maken hoe we hiermee kunnen omgaan.

Dat betekent dat we de wijze waarop wij ons onderwijs vormgeven en inrichten opnieuw moeten onderzoeken. Is het mogelijk om met het aanwezige personeel op de school kwalitatief goed onderwijs te kunnen bieden of vergt dat een andere organisatie en werkwijze? Het anders organiseren van onderwijs wordt nu, zoals eerder geschreven, op stedelijk niveau onderzocht. Veel scholen bij onze stichting passen reeds verschillende noodoplossingen toe om de formatie rond te krijgen. Op onze managementbijeenkomst van 12 december 2019 zijn diverse scenario's door directeuren bedacht om het onderwijs anders te organiseren en oplossingen te bedenken voor het lerarentekort. Aan de hand van deze input is een inventarisatie van de opbrengsten gemaakt. Hieruit zijn verschillende thema's voor de korte en langere termijn gedistilleerd. Drie van deze thema's (schaalvergroting, flexibele onderwijstijd en unitonderwijs) zijn in werkgroepen bestaande uit directeuren, bestuur, beleid- en HRM-medewerkers uitgewerkt. De uitgewerkte thema's inclusief verschillende scenario's zullen medio februari 2020 met de directeuren besproken worden. Vervolgens zal gekeken worden hoe hier concrete opvolging aan te geven.

Wat zijn mogelijke gevolgen van de coronacrisis voor ons onderwijs?

De coronacrisis heeft impact op ons onderwijs, de mate van de impact is nog moeilijk te voorspellen, maar daar hebben we wel al aandacht voor. We kunnen lering trekken uit deze crisis; wat ging er goed of niet goed, wat kunnen we hiervan leren en hoe gebruiken we dat in de toekomst? Om de gevolgen goed in kaart te kunnen brengen, (voor de periode dat het onderwijs op afstand lang gaat duren en voor de periode wanneer onze scholen weer open gaan) hebben we geconcludeerd dat we onze aandacht gaan richten op 3 categorieën, waarmee we de gehele breedte van ons onderwijs kunnen afdekken. Deze categorieën zijn: welbevinden, onderwijsmanagement en onderwijsinhoud. Binnen deze categorieën hebben we aandacht voor³:

- De kwaliteit van ons onderwijs, o.a.: infrastructuur, beschikbare ondersteuning onderwijs op afstand, prioritering aangeboden onderwijsinhoud, de rol van de ouders, wetgeving en inspectienormen, monitoring voortgang.
- De kwetsbare kinderen, o.a.; mogelijkheden gebruik digitale faciliteiten, begeleidingsmogelijkheden in de thuissituatie, veiligheid in de thuissituatie.

³ We maken hierbij gebruik van kwaliteitskaart PO-Raad, brief OCW Nadere informatie en ondersteuningsaanbod afstandsonderwijs in het funderend onderwijs 07-04-2020.

- De vooruitblik van aanpassingen die het onderwijs behoeft ten gevolge van deze crisis, o.a.; opgedane achterstanden bij leerlingen, al dan niet bevorderen van leerlingen, gemiste onderwijstijd, benodigde noodopvang, gewenste ondersteuning voor leerlingen, ouders en medewerkers.

Het is belangrijk dat we als organisatie met elkaar afspreken welke zaken er op bestuurlijk niveau of op schoolniveau opgepakt worden, zodat we gezamenlijk het gewenste onderwijs kunnen bieden passend bij elke leerling.

Aanschaf devices voor leerlingen t.b.v. afstandsonderwijs

Het is van belang dat zoveel mogelijk leerlingen worden voorzien van een device om onderwijs op afstand te kunnen volgen. Uit inventarisatie bleek dat niet al onze leerlingen een device tot hun beschikking hadden. De volgende acties zijn daarom uitgevoerd:

- De scholen hebben hun schooldevices uitgeleend.
- De Haagse Scholen heeft 150 devices bij SIVON (de inkoopcoöperatie van schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs) aangevraagd en gekregen.
- Er zijn 150 devices bij Stichting Leergeld aangevraagd en gekregen (voor de kinderen van ouders met een Ooievaarspas).
- Twee scholen hebben 50 devices via het Jeugdeducatiefonds in bruikleen gekregen.
- De Haagse Scholen heeft zelf 150 devices aangeschaft en verdeeld.

2.3 Huisvesting, facilitair & bedrijfsvoering

Huisvesting

Het afgelopen jaar lag de focus bij de volgende scholen:

Galvanischool

Per 14 januari 2019 is de school overgedragen aan de aannemer om met de uitvoering van dit project te starten. Na een moeizame start vanwege nog door de aannemer te verkrijgen goedkeuringen voor de sloop, liep daarna het proces voorspoedig. Per september 2019 was de sloop voor het grootste deel afgerond en was de nieuwe begane grond van het nieuwbouwdeel gereed. Op 10 oktober 2019 ontving De Haagse Scholen het bericht dat de aannemer failliet was gegaan. Het werk stopte per die datum en de curator nam het roer over.

In december 2019 heeft de curator het werk vrijgegeven, omdat er geen partij was die dit werk wilde overnemen. Per februari 2020 wordt het resterende werk opnieuw aanbesteed, waarbij beoogd wordt een herstart van de uitvoering na de zomervakantie 2020.

Annie M.G. Schmidtschool

In februari 2019 is de WABO procedure voor het nieuwe ontwerp gestart. Deze procedure verliep moeizaam. De Welstandeisen en de inmiddels aangediende stikstof problematiek maakte dat de procedure tot 3x is opgeschort. De laatste opschort termijn gaf een uiterste afgifte datum van 18 januari 2020. Inmiddels is de vergunning per 3-1-2020 afgegeven. Tevens is per 23 april de aanbestedingsprocedure voor de uitvoering van dit project gestart. Uiteindelijk waren er 4 inschrijvers en de firma Blanksma bouw was de winnaar. De periode van oktober tot december 2019 is gebruikt om de aanbidding te optimaliseren, zodat begin 2020 financiële overeenstemming bereikt kan worden met de gemeente over de uitvoering van dit project.

Helen Parkhurstschool

In 2019 is hard gewerkt aan de nieuwbouw van de Helen Parkhurst. Voor de herfstvakantie 2019 is het gebouw opgeleverd. Na de vakantie konden de leerlingen weer starten in hun nieuwe gebouw. Ook het buitenspeelplein was volledig onderhanden genomen. Het is een mooi groen blauw speelplein geworden.

Uitbreiding De Wissel

Voor het goedgekeurde ontwerp is per 22 januari 2019 de WABO procedure gestart en op 1 juli 2019 is de omgevingsvergunning ontvangen. Bij de onderhandse aanbesteding was de firma Meesterbouw de winnaar. Deze partij is vervolgens per september gestart met de uitvoering. De planning is een oplevering van de uitbreiding per medio maart 2020.

Nieuwbouw Blokpoelschool

Per 25 februari 2019 is de architect voor de nieuwbouw van de Blokpoelschool geselecteerd. Architectenbureau Theo Kupers uit Rotterdam heeft de selectie gewonnen en de opdracht gekregen voor het ontwerp. Samen met een werkgroep van de school is er gewerkt aan het ontwerp. Nadat het Voorlopig ontwerp was goedgekeurd is er in september een buurtinformatie avond georganiseerd. De reacties waren positief en is er geen enkel bezwaar geuit.

Vervolgens is het ontwerp verder uitgewerkt naar een Definitief ontwerp wat per 19 december is goedgekeurd. Eind september 2019 werd gemeld dat de planning één jaar wordt uitgesteld, omdat de huidige schoollocatie moet dienen als tijdelijke locatie voor een andere school. Tevens werd ons in december gemeld dat er andere inzichten zijn in de stedenbouwkundige opzet met betrekking tot deze stedelijke ontwikkeling. Met name de positie van het kavel van de nieuwe Blokpoelschool, in relatie tot de beoogde nieuwbouw woningen, de hoeveelheid te kappen bomen en het deels te handhaven schoolgebouw spelen hierin een rol. In 2020 zal hier duidelijkheid in moeten komen om vervolgens daarna de WABO procedure te kunnen starten.

Uitbreiding Het Volle Leven

Door de permanente groei van Het Volle leven, heeft De Haagse Scholen na overleg met onderwijshuisvesting, voor het programma 2020 een uitbreiding met één lokaal aangevraagd. De beoogde uitbreiding (één leslokaal en nevenruimte) zal komen ter plaatse van het huidige buitenlokaal op de 2e verdieping. Per oktober 2019 is gestart met het ontwerp. Het voorlopig ontwerp is in december goedgekeurd en beoogd wordt om per februari 2020 het Definitieve ontwerp af te ronden en de WABO procedure te doorlopen en de uitbreiding nog in 2020 te realiseren.

Facilitair

De focus van de facilitair adviseurs heeft in 2019 naast de reguliere werkzaamheden gelegen bij de volgende projecten:

- Aanbestedingstrajecten op het gebied van: voorbereiding Europese Aanbesteding schoonmaak.
- Uitvoering van het project doormelding van de brandmeldinstallaties naar de particuliere alarmcentrale.
- In het kader van Brandveiligheid en de door de brandweer uitgevoerde controles een adviserende en een beoordelende rol van offertes. Tevens uitvoeringsbegeleiding en controle van de uitgevoerde werkzaamheden.
- Het in het kader van de informatieplicht voor 1 juli 2019 rapporteren welke energiebesparende maatregelen er voor alle scholen zijn genomen via het e-Loket van het RVO.
- Procesoptimalisatie van de Servicedesk.

ICT

In 2019 is met grote voortvarendheid gewerkt aan het vereenvoudigen van het datacentrum, vernieuwing van

apparatuur en de trend om vooral cloudapplicaties te gebruiken. De afdeling ICT heeft zich in 2019 toegelegd op het verder uitrollen van functionaliteiten uit Office 365. Voor groepen medewerkers die projecten met elkaar doen en waar de nadruk ligt op samenwerken en communicatie is het product Teams beschikbaar gesteld. Zo zijn er Teams omgevingen opgericht voor de auditteams. Het gebruik van Office 365 heeft voor de scholen ook mogelijkheden gecreëerd om de eigen ICT-omgeving te vereenvoudigen en een kostenreductie te bewerkstelligen. Diverse scholen maken nu gebruik van de cloudopslag in Office 365. Netwerkservers zijn daarmee op de diverse schoollocaties uitgefaseerd.

Het jaar 2019 stond in het teken van de migratie van de ISDN-telefonie naar de VOIP-oplossing. Deze migratie was noodzakelijk omdat ISDN-telefonie met ingang van 1 september 2019 niet meer wordt ondersteund. In de afgelopen jaren zijn alle scholen gemigreerd. Hierdoor is er voor De Haagse Scholen een gecentraliseerde telefoon voorziening gerealiseerd die eenduidig en standaard is ingericht. In totaal zijn er nu 398 toestellen voor de scholen en het bestuurskantoor in beheer.

Door veranderende wet- en regelgeving is het noodzakelijk dat de brandmeldinstallaties worden gekoppeld aan een alarmcentrale. ICT heeft samen met het facilitair bedrijf dit traject opgepakt. In 2019 worden alle scholen uitgerust met doormelding van het brandmeldsysteem via de glasvezelkabel naar de meldkamer van het alarmsysteem.

Tot slot is sprake geweest van een instemmingsgeschil tussen het College van Bestuur en de GMR rondom het voorgenomen besluit van het CvB om het contract met Stichting Glaslokaal na 2019 te verlengen. De Landelijke Klachtencommissie Onderwijs heeft in december 2019 beslist dat het CvB tot dat voorgenomen besluit mocht komen en de GMR haar instemming niet mocht onthouden.

2.4 Financieel beleid

Doelen en resultaten

De hoofddoelstelling van het financiële beleid van De Haagse Scholen is dat er enerzijds zoveel mogelijk middelen ingezet worden voor het onderwijs terwijl anderzijds de continuïteit van de bedrijfsvoering gewaarborgd blijft.

Hieruit vloeien diverse beleidsuitgangspunten voort, zoals het streven naar een doelmatige inzet van middelen, goede financiële kengetallen met genormeerde reserves die niet te hoog én niet te laag zijn. Om dit laatste te realiseren sturen we op een sluitende meerjarenbegroting en een aansluitend exploitatieresultaat.

Doelen	Realisatie 2019
Waarborging van de bedrijfscontinuïteit (voldoende liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen).	Behaald, zie voor meer specifieke informatie en toelichting de kengetallen in paragraaf “3.3 Financiële Positie”.
Sluitende begrotingen.	Behaald, voor 2020 konden 51 van de 52 deelbegrotingen (van scholen) namens het bestuur worden vastgesteld op grond van de gestelde uitgangspunten. Voor 1 school is een uitzondering gemaakt en worden scenario’s uitgewerkt met het oog op de toekomst.
Financieel exploitatieresultaat conform begroting.	Niet behaald. Het financieel resultaat wijkt aanzienlijk af de begroting.
Doelmatige inzet van middelen.	Behaald, maar met kanttekeningen. Zie verder hieronder.

Financieel resultaat 2019

In de vastgestelde begroting van 2019 was een negatief resultaat begroot van -/- € 806.000. In 2018 is namelijk besloten om in 2018 en in 2019 bij elkaar € 2,5 miljoen te onttrekken aan de algemene reserves voor de realisatie van het ambitiestatement. Een ruim weerstandsvermogen maakt dat dit een verantwoorde keus was. Deze middelen zijn grotendeels toegekend aan de scholen, en voor een deel ingezet voor de uitvoering van strategische projecten onder bovenschoolse verantwoordelijkheid.

In de realisatie van 2019 bleek al snel dat de lasten de begroting zouden overschreden. Dit heeft meerdere oorzaken.

- In de eerste plaats is er een forse overschrijding van de begroting van uitzendkosten en externe inhuur (“personeel niet in loondienst”). De betreffende kostenontwikkeling hangt samen met het lerarentekort. De eigen, interne capaciteit voor vervangingsinzet (bij bijvoorbeeld ziekte of zwangerschap) is dusdanig gekrompen dat deze verre van toereikend is. In totaal is € 10,2 miljoen uitgegeven in 2019 (begroot: € 7,8 miljoen), wat vergelijkbaar is met de lasten in 2018. Externe capaciteit betrekken is duurder, onder andere als gevolg van 21% btw (niet aftrekbaar).
- Onder de overige personele lasten vallen ook de opleidingskosten (professionalisering) hoger uit dan begroot. Deze lasten stijgen ook ten opzichte van 2018. Ook de (doorberekende) uitkeringslasten vanuit het Participatiefonds, die door DUO verrekend worden in de bekostiging, zijn in 2019 opnieuw gestegen en leiden tot een overschrijding van de begroting door een hogere dotatie in de voorziening personele risico’s.

- De huisvestingslasten overschrijden de vastgestelde begroting in 2019 met afgerond € 1,2 miljoen. Dit wordt voor € 0,5 miljoen veroorzaakt door een hogere jaarlijkse dotatie aan de voorziening groot onderhoud waartoe eind 2018 is besloten op basis van een nieuw meerjarig onderhoudsplan (MOP). Deze kostenstijging zat echter ook al in de realisatiecijfers 2018. Hiernaast zorgen in het bijzonder de stijgende kosten voor (niet gepland) klein onderhoud (reparaties e.d.) op de scholen voor overschrijding van de begroting.
- In hoofdstuk 5.2 Risico’s en risicobeheersing staat het risico van nieuwbouwprojecten benoemd als een van de grootste risico’s in de bedrijfsvoering van De Haagse Scholen. In 2019 manifesteerde dit risico zich door het faillissement van de aannemer van het nieuwbouwproject voor de Galvanischool. Hiervoor is in de jaarrekening een incidenteel verlies genomen van afgerond € 400k.
- Tot slot zijn de lasten van ICT hoger dan begroot was. Dit betreft in het bijzonder de (licentie-)kosten voor (gedigitaliseerde) onderwijslespakketten en beheerskosten.

Tegenover deze kostenoverschrijdingen stonden echter ook onverwachte extra baten in 2019, die per saldo het verwachte tekort in 2019 meer dan gecompenseerd hebben. Begin 2019 werden de werkdrukmiddelen onverwacht verhoogd voor schooljaar 19/20. Van deze (niet begrote, extra) middelen is uiteindelijk € 635k in 2019 nog niet uitgegeven. Een grotere financiële impact had echter de looncompensatie in de Rijksbekostiging in 2019. Door de vertraagde CAO PO 19/20 staan hier pas uitgaven tegenover in februari 2020 (incidentele uitkering). In december 2020 heeft het rijk nog aanvullende incidentele middelen toegekend voor deze CAO

(naar aanleiding van convenant werkdrukverlichting en lerarentekort in november) die eveneens in februari worden uitgekeerd. Bij elkaar betreft het € 3,7 miljoen aan gelden in 2019, waar verplichtingen tegenover staan in 2020. Bij elkaar zorgt dit er voor dat 2019 met een positief resultaat van € 1,7 miljoen afsluit. Hier staan extra salarislasten tegenover in 2020 die niet zijn opgenomen in de begroting en ook niet in de bekostiging van 2020. Hierdoor zal dit jaar met een verlies worden afgesloten. In zekere zin zal hiermee de kostenoverschrijding in 2019 tot uitdrukking komen in de financiële resultaten van 2020. Dit verlies kan probleemloos gedekt worden uit het eigen vermogen van De Haagse Scholen. Zie verder de continuïteitsparagraaf. Het beschikbare weerstandsvermogen is aanzienlijker ruimer dan het recent opnieuw berekende benodigde weerstandsvermogen.

Doelmatigheid

Het begrip doelmatigheid heeft in het primair onderwijs de laatste jaren een groter politiek/bestuurlijk gewicht gekregen. Van doelmatigheid is sprake als de beschikbare middelen/ menskracht in een goede verhouding staat tot het gegeven onderwijsaanbod aan leerlingen. Dat kan worden benaderd op zowel bestuursniveau, als voor de scholen. De overheadomvang is op bestuursniveau een belangrijke indicator voor de doelmatigheid van De Haagse Scholen. Niet alle middelen vloeien direct door naar onderwijstijd en daarmee leeropbrengsten voor leerlingen. Noodzakelijkerwijs wordt geld besteed aan beheersmatige, coördinerende en ondersteunende activiteiten voor de scholen. Als deze bestedingen echter te groot worden, dan gaat dat ten koste van het onderwijsaanbod. De overhead wordt iedere twee jaar vergeleken met vergelijkbare schoolbesturen in een benchmark, voor het laatst in 2018. Toen was het overheedaandeel van De Haagse Scholen beneden het gemiddelde van de benchmark. Sindsdien zijn de totale bovenschoolse lasten gegroeid. Dit wordt verklaard door extra bovenschoolse werkzaamheden/activiteiten die het gevolg zijn van toegenomen wet- en regelgeving (AVG, aanbestedingswet) en toegenomen belasting van het bestuurskantoor, onder meer door juridisering (toegenomen aantal incidenten, klachten) en de invoering van bovenschoolse kwaliteitszorg. Meerjarig bewegen de totale bovenschoolse lasten tussen de 5,5% en 6,0% (2019: 5,5%) van de totale baten van de organisatie. Het bestuur heeft in 2019 de bovenschoolse middelen verruimd. Het bestuur is niet van plan om de afdracht van de scholen verder te laten groeien.

Er zijn initiatieven geïnitieerd voor procesverbetering op het bestuurskantoor. Voor de vraag of het *onderwijs op de scholen* doelmatig is georganiseerd en het beschikbare (schaarse) onderwijzend personeel efficiënt wordt ingezet, is het aantal leerlingen dat per leerkracht wordt bediend een indicator. Deze ratio maakt ook (verplicht) onderdeel uit van het Bestuursformatieplan. In het totaal van De Haagse Scholen zien we dat de verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal leerkrachten jaarlijks (Fte) toeneemt, terwijl de leeropbrengsten de laatste jaren stijgen. Uitgaande van een vergelijkbare leerlingenpopulatie, lijkt de inzet van leerkrachten daarmee doelmatiger geworden.

	2017	2018	2019
Fte OP	983	966	962
Totaal leerlingen	14.521	14.554	14.800
Lln/Fte	14,8	15,1	15,4

Deze trend zet ook verder door. In 2020 wordt een ratio verwacht van 16,0 leerlingen per Fte. Dit is echter niet zondermeer een positieve ontwikkeling. Het lerarentekort zorgt voor een krimp van de formatie, terwijl het aantal leerlingen juist groeit. Dit leidt noodgedwongen tot grotere klassen, een grotere inzet van onderwijsondersteunend personeel en een groter beroep op (duurdere) externe krachten. Daarmee levert deze ontwikkeling risico’s op voor de werkdruk onder leerkrachten, voor de kwaliteit van het onderwijs en voor de financiële resultaten als er niet ook veranderingen plaats vinden in de manier waarop het onderwijs wordt georganiseerd. Het bestuur werkt momenteel scenario’s uit om hier invulling aan te geven.

Treasury

De Haagse Scholen heeft haar beleid met betrekking tot het beheer van haar vermogen en het wegzetten van liquide middelen omschreven in een treasury statuut dat voldoet aan de juridische kaders van het Ministerie van OCW (Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016). Hierin staat een risicomijdend beleid centraal. Belegging van overtollige liquide middelen in aandelen, opties en derivaten is niet toegestaan, en alleen na goedkeuring door de Raad van Toezicht kan een lening worden afgesloten of geld voor langere termijn worden weggezet in bijvoorbeeld staatsobligaties. In 2019 is hier geen sprake van geweest: de liquiditeiten van De Haagse Scholen zijn volledig aangehouden op rekeningen courant bij banken die voldoen aan de gestelde minimale credit ratings.

Er is geen sprake van uitstaande leningen. Er zijn geen afwijkingen geweest van de regels in het treasury statuut.

Allocatie middelen

De minister van OCW heeft in de Regeling jaarverslag artikel 4 lid 6 gevraagd om nadere verantwoording over de allocatie van middelen binnen onderwijsbesturen. Het uitgangspunt voor de verdeling van de Rijksmiddelen binnen De Haagse Scholen is dat er zoveel als mogelijk geld moet vloeien naar de scholen, dus ten gunste van het onderwijs. Wij geven daar invulling aan door alle Rijksbekostiging op naam van de school (per Brin) ook daadwerkelijk te boeken ten gunste van de school. Vervolgens dragen de scholen een percentage van deze bekostiging af, als tarief voor bovenschoolse dienstverlening en bij wijze van “verzekeringspremie” voor het afdekken van financiële risico’s in de bedrijfsvoering op grond van solidariteit tussen scholen. De school is integraal verantwoordelijk voor de besteding van de resterende middelen. Alle andere lasten/risico’s die niet worden afgedekt middels deze afdrachten vallen binnen de verantwoordelijkheid van de scholen, waaronder kosten van professionalisering, vervanging van personeel, ICT middelen, inventaris/meubilair en onderwijslespakketten.

Het afdrachtpercentage wordt ieder jaar door het bestuur vastgesteld, na een draagvlakpeiling waarin de schooldirecteuren hun stem uitbrengen. Het bestuur stemt in met wijziging van het percentage bij een draagvlak van minimaal 2/3^e van de directeuren. De GMR heeft vervolgens nog een adviesrecht voorafgaand aan vaststelling door het College van Bestuur.

De afdracht valt uiteen in een viertal bestemmingen:

- Bestuur en dienstverlening aan scholen (bestuurskantoor):* hieronder vallen de lasten van het College van Bestuur, GMR en de afdelingen Beleid & Advies en Bedrijfsvoering. Hier zijn naast de strategische beleidsvorming en control de volgende diensten aan de scholen belegd: financiële administratie, personeels- en salarisadministratie, HR advies, verzuimbegeleiding, beheer centrale ICT infrastructuur, financieel advies, facilitair advies, inkoopbegeleiding en de kosten van juridische bijstand.
- Exploitatie van de schoolgebouwen:* de verantwoordelijkheid en daarmee het budget voor de schoolgebouwen (onderhoud, energie, schoonmaak, etc.) is centraal

belegd, waarvoor de scholen een deel van de bekostiging afdragen. Naast een deel van de bekostiging van de materiële instandhouding is het ook noodzakelijk om een deel van de personele Rijksbekostiging hiervoor aan te wenden.

- Personele risico’s:* grote risico’s in het personeels-management van de scholen zijn op grond van het uitgangspunt van solidariteit centraal “verzekerd”. Dit betreft lasten als gevolg van hoog ziekteverzuim, boventalligheid, overgangsregeling BAPO (extra lasten oudere medewerkers) en betaald ouderschapsverlof waarvoor scholen vergoedingen ontvangen.
- Solidariteitsfonds financiële knelpunten:* scholen met begrotingstekorten ontvangen financiële steun als de oorzaken van tekorten liggen buiten de eigen invloedsfeer. Voorbeelden zijn scholen met een tweede locatie en kleine scholen, waarvan de Rijksbekostiging niet toereikend is om de (vaste) lasten te dekken.

De afdrachten van de personele bekostiging (exclusief werkdrukmiddelen) ontwikkelen zich meerjarig als volgt:

Afdrachtpercentages allocaties	2018	2019	2020
Bestuur en dienstverlening aan scholen	6,50%	6,55%	6,85%
Exploitatie schoolgebouwen	1,75%	0,75%	1,15%
Personele risico's	3,72%	2,46%	2,46%
Solidariteitsfonds financiële knelpunten	1,22%	1,16%	1,06%
Totaal herverdeelpcentage	13,19%	10,92%	11,52%

De stijging van de afdracht voor ‘bestuur en dienstverlening aan scholen’ in deze tabel staat hierboven toegelicht onder ‘doelmatigheid’. Voor wat betreft de materiële bekostiging wordt structureel 55% op de totale bekostiging in mindering gebracht voor de exploitatie van de schoolgebouwen (45,5%) en bestuurlijke lasten (9,5%). De forse omvang van deze afdracht komt voort uit de centrale belegde verantwoordelijkheid voor het beheer van de schoolgebouwen. Tot slot geldt nog een aparte allocatie van € 1 miljoen uit de Rijksbekostiging voor onderwijsachterstanden ten gunste van het solidariteitsfonds voor financiële knelpunten, wat neerkomt op een afdracht van circa 8,5% van deze specifieke bekostiging. Deze allocatie is ingericht in een periode dat de bekostiging

voor Onderwijsachterstanden ruim bemeten was. De afgelopen 5 jaar is echter sprake geweest van een forse daling van deze bekostiging, waardoor het uitgangspunt achter deze allocatie niet meer correct is voor (een deel van) de scholen. In 2020 wordt deze allocatie derhalve heroverwogen.

Onderwijsachterstandenmiddelen

Over het thema Onderwijsachterstanden moet op verzoek van de minister en conform de Regeling jaarverslag artikel 4 lid 6 eveneens nadere verantwoording plaatsvinden in het jaarverslag. De Haagse Scholen heeft er voor gekozen om geen eigen methodiek te ontwikkelen en toe te passen, maar de Rijksbekostiging op basis van de achterliggende schoolscores van het CBS te volgen. De besluitvorming hierover lag op bestuursniveau, bij het College van Bestuur. Het bestuur verdeelt de onderwijsachterstandsmiddelen over de scholen conform toedeling door het rijk, minus bovengenoemde afdracht van de scholen van € 1 miljoen. De inzet van deze middelen valt binnen de integrale verantwoordelijkheid van de ontvangende scholen. Er is geen centraal richtinggevend beleid op bestuursniveau op dit terrein. Op grond van de specifieke omstandigheden, zoals de samenstelling van de leerlingenpopulatie, maken de scholen eigen keuzes over de inzet in hun begroting. Dit is dan ook divers. Veel scholen met een hoge schoolscore kiezen er voor om kleinere groepen samen te stellen, zodat de aandacht per leerling groter kan zijn dan onder de reguliere bekostiging het geval zou zijn geweest.

2.5 Risico's & risicobeheersing

Risicomanagement is een structureel onderdeel van de Planning en Control cyclus van De Haagse Scholen. In het jaarverslag wordt jaarlijks aandacht besteed aan het risico-management en de belangrijkste risico’s en onzekerheden.

Interne risicobeheersingssysteem

Het besturingsmodel van De Haagse Scholen is gebaseerd op integraal management. Dit houdt in dat de schoolleiding in principe eigenaar is van alle risico’s binnen de school, op operationeel en tactisch managementniveau. Dit houdt in dat de schoolleiding verantwoordelijk is voor de beheersing van risico’s als dalende leeropbrengsten, ontevreden ouders, in- en uitschrijvingen van leerlingen (groei/krimp), functioneren van medewerkers/team, kosten van ziektevervanging, niet vervulde vacatures, etc. De schoolleiding maakt beleid en treft maatregelen om deze schoolspecifieke risico’s te beheersen.

Indien risico’s zich desondanks manifesteren, draagt de school de (financiële) impact. Omdat het daadwerkelijk optreden van veel risico’s vaak niet vooraf te voorspellen en dus te begroten is, heeft iedere school binnen De Haagse Scholen een eigen algemene reserve als weerstandsvermogen. Deze dient om de financiële impact van risico’s te dekken. De Haagse Scholen hanteert de norm dat het weerstandsvermogen van scholen zich moet bevinden tussen de 5% en 10%, met een meerjarig gemiddelde van 7,5% (algemene reserve van de school ten opzichte van de personele bekostiging). Bestuurlijk toezicht is erop gericht dat de reservepositie van scholen binnen de bandbreedte blijft.

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor risico’s met een strategisch karakter, die het afzonderlijke schoolbelang overstijgen. Dit betreft lange termijn beslissingen en grote bedragen. Een voorbeeld betreft nieuwbouw en beheer van schoolgebouwen waarvoor de verantwoordelijkheid bovenschools is belegd. Om de financiële impact van manifesterende strategische risico’s af te dekken, is er een aparte bestuurlijke algemene reserve. Een uitgebreide risicoanalyse iedere twee jaar voedt het inzicht in de risico's. Na weging van kans en impact en beoordeling van de mate van beheersing, worden de grootste risico’s vastgesteld als basis voor eventuele beleidsaanpassing en voor de berekening van het benodigde weerstandsvermogen. In 2019 heeft deze analyse plaatsgevonden. De grootste (bestuurlijke) risico’s die daaruit naar voren zijn gekomen worden in de onderstaande paragraaf behandeld. In paragraaf 3.3. wordt ingegaan op de hoogte van de reservepositie in relatie tot het benodigde weerstandsvermogen.

Belangrijkste risico’s

Lerarentekort

Het grootste risico van De Haagse Scholen in de komende jaren is zondermeer het lerarentekort. Gebrek aan vaste formatie én aan interne capaciteit voor vervanging (bijvoorbeeld bij zwangerschap of ziekte) gaat gepaard met risico’s in de onderwijskwaliteit, verhoogde werkdruk en ook tot extra kosten aan inhuur. Zie verder paragraaf 2.2. waar uitgebreid ingegaan wordt op de problematiek en de maatregelen ter beheersing van dit risico.

Invulling Passend onderwijs, groei speciaal (basis-)onderwijs

Onder 2.1 wordt ingegaan op het beleid rondom Passend onderwijs. Wat we zien is dat de intenties achter Passend onderwijs niet volledig van de grond komen.

Door toegenomen sociale/maatschappelijke problematiek, minder onderwijsachterstandsmiddelen (grotere klassen daardoor), een gebrek aan leerkrachten en gestegen werkdruk is er een toename van leerlingen die niet langer de ondersteuning vinden in het reguliere basisonderwijs wat bij hen past. Het aantal doorverwijzingen naar sbo en (v)so stijgt de laatste jaren hard. Dit leidde in 2019 tot plaatsgebrek op sommige van deze scholen, wachtlijsten en een toegenomen risico op thuiszittende leerlingen. Ook zijn er financiële risico's: de bekostiging van het Samenwerkingsverband wordt in toenemende mate uitgeput door de S(B)O scholen, ten koste van budget voor basisondersteuning en zorgarrangementen voor leerlingen in het basisonderwijs. Als basisscholen niet langer aan hun wettelijke verplichtingen kunnen voldoen kan dat leiden tot handhaving vanuit de onderwijsinspectie of juridische claims van ouders. Ook is De Haagse Scholen medeverantwoordelijk voor de financiële risico's van het Samenwerkingsverband. SPOH beschikt echter nog steeds over voldoende weerstandsvermogen om deze (continuïteits)risico's af te dekken.

Nieuwbouw en renovatie

Door een overspannen bouwmarkt zijn de prijzen van nieuwbouw en renovatie de laatste jaren fors gestegen. Ook wordt het projectmanagement complexer door toenemende juridisering (bezwaarprocedures van omwonenden), wat leidt tot vertragingen en extra lasten. De lasten worden tot op heden maar beperkt gecompenseerd door de gemeente Den Haag. De Wet Primair Onderwijs verbiedt het schoolbesturen om Rijksmiddelen te investeren in nieuwbouw en als openbaar onderwijsinstelling, in tegenstelling tot veel katholieke en

christelijke schoolbesturen, beschikt de stichting ook niet over een privaat eigen vermogen ter dekking van risico's. Projecten waarin De Haagse Scholen optreedt als bouwheer gaan daarmee gepaard met aanzienlijk financieel risico. In 2019 liepen bouwprojecten bij de Helen Parkhurstschool en de Galvanischool. Het eerste project is zo goed als binnen de begroting afgerond in het najaar van 2019, maar de nieuwbouw van de Galvanischool werd getroffen door een failliete aannemer. Uit de schouw van het opgeleverde werk kwam een betalingoverschot/werkachterstand van afgerond € 400k naar voren, voor risico en rekening van De Haagse Scholen als bouwheer. De Annie M.G. Schmidtschool en de Blokpoelschool staan de komende jaren op het gemeentelijke huisvestingsprogramma. Uit de aanbesteding van de bouw van de Annie M.G. Schmidtschool bleek een fors tekort op de projectbegroting, waarover het overleg met de gemeente loopt. Deels zal noodzakelijkerwijs sprake zijn van een (rechtmatige) eigen bijdrage in de projectbegroting voor investeringen in duurzaamheid.

Privacy en gegevensbescherming

In onze scholen en op het bestuurskantoor gaat een grote hoeveelheid informatie om, zo ook veel persoonsgegevens van leerlingen, ouders, medewerkers en andere betrokkenen. Naast de eigen plicht/wens om hier uiterst zorgvuldig mee om te gaan, is ook sprake van een streng handhavingsregime bij overtredingen van de AVG regelgeving, leidend tot hoge boetes. Om de informatie te beschermen (en aan de regelgeving te voldoen) wordt er risicogericht gewerkt. In 2019 focusten de inspanningen dan ook op de grootste risico's (hoogste prioriteiten):

Prioriteiten op basis van risico-analyse 2018	Gerealiseerde maatregelen 2019
Inschrijfprocedure scholen	Centraal inschrijfformulier vervaardigd
Afspraken leveranciers	30+ verwerkersovereenkomsten getekend
Autorisatiebeleid ICT applicaties	Onderzoek herziening privacyreglement
Leerlingadministratie ESIS AVG-proof	Plan van aanpak opgesteld i.s.m. leverancier ESIS
Mobiele devices en thuis/flexwerken	Beleid op- en vastgesteld

De Haagse Scholen heeft verder initiatief genomen tot overleg met de twee andere grote Haagse besturen Lucas en SCOH omwille van kennisdeling en samenwerking. In 2019 zijn er 2 datalekken geregistreerd (2018: 7), die beiden ook bij de Autoriteit Persoonsgegevens zijn gemeld. Allebei zijn ze veroorzaakt doordat per abuis persoonsgegevens verstuurd zijn aan

verkeerde ontvangers. Er waren geen aanvullende acties nodig. In 2020 zal het aantal afgesloten verwerkersovereenkomst nog verder worden uitgebreid. Ook zal dit jaar een representatief aantal scholen onderzocht worden op gebied van AVG-compliance en volgt onderzoek naar de rechtmatigheid van cameratoezicht binnen onze organisatie.

Juridisering

Het juridiseren van de samenleving heeft een doorwerking in het onderwijsveld en daarmee vormt dit een risico voor De Haagse Scholen. Het voeren van juridische procedures is voor een organisatie als De Haagse Scholen onvermijdbaar. Enerzijds omdat De Haagse Scholen jaarlijks honderden besluiten neemt als bestuursorgaan (denk aan toelatingsbesluiten, schorsingsbesluiten en verwijderingsbesluiten), anderzijds omdat De Haagse Scholen een grote organisatie is met veel betrokken partijen waarbij geschillen eerder een juridische lading krijgen. Daarbij wordt een trend gezien dat controlerende instanties meer bevoegdheden krijgen om te controleren.

Dit hiervoor omschreven beeld brengt met zich mee dat De Haagse Scholen financiële middelen in zal moeten zetten, het risico op beboeting door controlerende instanties toeneemt en een hogere werkdruk kan worden ervaren bij de betrokken medewerkers. Om hier adequaat op in te spelen is in 2019 een juridisch beleidsmedewerker aangetrokken. Hiermee kunnen de kosten voor externe juridische bijstand worden gedrukt, wordt werkdruk bij betrokken medewerkers weggenomen en kan worden ingezet op preventief beleid dat zich richt op het voorkomen van geschillen. Dit zal zich in 2020 doorzetten.

Naleving aanbestedingsregels

Doordat De Haagse Scholen tot de grotere onderwijsbesturen in het PO hoort, hebben ook veel uitgaven een relatief hoog volume, waardoor drempelbedragen voor aanbestedingen op grond van de Aanbestedingswet 2012 vaak behaald worden. Het risico dat hiermee samenhangt is enerzijds dat van onrechtmatige bestedingen in de jaarcijfers (accountantsbevindingen) en anderzijds dat van civiele claims/juridische procedures van bedrijven die zich door onrechtmatige inkoop benadeeld voelen. In het inkoopplan van 2019 stonden 20 (openbare) aanbestedingen gepland. Door knelpunten in de beschikbare inkoopcapaciteit zijn er uiteindelijk slechts 11 opgestart, waarvan er in de uitvoering nog 5 doorlopen in 2020. De rest is doorgeschoven in de planning of, in enkele gevallen, geannuleerd.

Grondslagwijziging voorziening groot onderhoud

Accountantsorganisaties hebben stelling genomen tegen de administratieve verwerking van de “voorziening groot onderhoud” zoals deze gangbaar is in het primair en voortgezet onderwijs en zoals die ook door De Haagse Scholen toegepast wordt. Enerzijds is dit een zeer technisch en vakspecialistisch onderwerp, anderzijds staan er meerdere miljoen euro's op het spel van het eigen (weerstands-)vermogen van De Haagse Scholen. Momenteel loopt een landelijk onderzoek door vertegenwoordigers van het Ministerie van OCW, NBA (RJ660) en het onderwijsveld naar een passende methodiek voor het onderwijs. Naar verwachting komt in 2020 uitsluitsel.

VERANTWOORDING FINANCIËN

Dit hoofdstuk bevat de verantwoording over de financiële staat van het bestuur. Het geeft de belangrijkste financiële gegevens weer en is los van de jaarrekening te lezen. De eerste paragraaf gaat in op ontwikkelingen in meerjarig perspectief, de tweede paragraaf geeft een analyse van de staat van baten en lasten en de balans en in de laatste paragraaf komt de financiële positie van het bestuur aan bod.

3.1 Ontwikkelingen in meerjarig perspectief

Leerlingen

Aantal leerlingen	01-10-2018	01-10-2019	01-10-2020	01-10-2021	01-10-2022
Basisonderwijs	13.154	13.312	13.574	13.758	13.963
Speciaal basisonderwijs	502	532	547	547	547
(Voortgezet) speciaal onderwijs	897	956	981	987	984
Totaal aantal leerlingen	14.553	14.800	15.102	15.292	15.494

Het aantal basisschoolleerlingen neemt landelijk af, maar in de Randstad (Utrecht, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) en omliggende randgemeenten is er groei. De verwachte ontwikkeling van De Haagse Scholen loopt min of meer parallel aan de leerlingengroei in Den Haag. De ontwikkeling per school is afhankelijk van groot aantal lokale factoren (demografische ontwikkeling in de wijk, aanwezigheid van nieuwbouwprojecten in de omgeving, aantrekkelijkheid van de school voor ouders, andere scholen in de omgeving) en daarmee ook zeer divers van aard. Uiteraard zijn de bovenstaande ramingen dan ook onzeker, evenals de daarvan afhangende meerjarige baten in onderstaande staat van baten en lasten.

Tot in 2021 stijgt het leerlingenaantal van de (v)so en sbo scholen nog hard, maar vanaf schooljaar 20/21 is de verwachting dat het aantal mogelijke plaatsen op deze scholen volledig gevuld is, waarna verdere groei niet mogelijk is.

Formatie-ontwikkeling in Fte

Aantal Fte	2018 (T-1)	2019 (T)	2020	2021	2022
Bestuur/management	78,4	78,8	79,5	78,1	76,7
Onderwijzend personeel	965,7	963,6	960,4	949,8	943,3
Ondersteunend personeel	383,4	404,6	400,0	390,4	386,5

Onder bestuur/management staan naast het bovenschoolse bestuur/management ook de schooldirecteuren vermeld. De formatie van het ondersteunend personeel is toegenomen in 2019 als gevolg van de extra werkdrukmiddelen. Ook wordt vaker ondersteunend personeel aangesteld indien het niet lukt om onderwijzend personeel te vinden. Het onderwijzend personeel lijkt min of meer stabiel, maar bij een groeiend aantal leerlingen, betekent dit gemiddeld grotere groepen en

een toename van de werkdruk. De komende jaren anticiperen we op een daling van het onderwijzend personeel. De uitstroom als gevolg van pensionering zal lastig te vervangen zijn aangezien per saldo de meeste instroom plaatsvindt in de leeftijdscategorie tot 25 jaar, terwijl het aantal leerlingen op de PABO de laatste jaren is gedaald. Inzet vindt dan ook plaats op het werven van zij-instromers.

3.2 Staat van baten en lasten & balans

In het hoofdstuk financieel beleid zijn de belangrijkste begrotingsverschillen in 2019 met een effect op het resultaat reeds benoemd. In onderstaande meerjarenoverzicht wordt zichtbaar dat tegenover de extra Rijksbijdragen in 2019 incidentele personeelslasten staan in 2020. Als gevolg hiervan sluiten we 2019 af met een positief resultaat, ondanks overschrijding van de begrote personele lasten en hogere huisvestingslasten dan begroot. Daarnaast is zichtbaar dat een fors hogere gemeentelijke subsidie is ontvangen dan begroot was. In de begroting destijds is er vanuit gegaan dat de gemeente al een bezuiniging zou doorvoeren in 2019. Daarnaast is het gesubsidieerde Klassewerk programma later nog toegevoegd aan de exploitatie van De Haagse Scholen. De gemeentelijke subsidies worden jaarlijks afgerekend op daadwerkelijk gemaakte kosten en zijn daarmee in beginsel resultaatneutraal. De belangrijkste toekomstige ontwikkeling in de geconsolideerde meerjarenbegroting betreft de verwachte groei van het aantal

leerlingen dat zich vertaalt in een hogere Rijksbijdrage. Doordat we niet verwachten dat de formatie aan onderwijzend personeel mee kan groeien als gevolg van het lerarentekort, leidt dit tot een oplopend financieel resultaat in de komende jaren.

Niet verwerkt in de onderstaand baten en lasten zijn de gevolgen van het **coronavirus** voor de exploitatie van De Haagse Scholen. Deze gebeurtenis na balansdatum heeft plaats gevonden na vaststelling van de begroting. De crisis heeft verstreckende gevolgen voor het onderwijs, maar vooralsnog zijn de financiële gevolgen relatief beperkt. De Rijksbekostiging staat in beginsel niet onder druk door de crisis, met de gemeente is overleg over continuering van de subsidies. De personele lasten en de meeste materiële kosten lopen door. In beperkte mate worden extra kosten gemaakt als gevolg van de crisis (aanschaf devices voor digitaal afstandsonderwijs bijvoorbeeld), maar er zijn ook kosten die tijdelijk wegvallen (minder energie, water, schoonmaak bijvoorbeeld). De continuïteit van de bedrijfsvoering in financiële zin wordt geenszins bedreigd.

Staat van baten en lasten
Bedragen x € 1.000

Baten	2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	2020	2021	2023	Verschil 2019-begr.	Verschil 2019-2018
Rijksbijdrage	107.569	111.304	115.134	117.282	117.887	119.614	3.830	7.565
Overige bijdragen overheid en subsidies	10.118	6.825	10.255	9.130	8.910	8.830	3.430	137
Overige baten	5.556	5.410	5.043	4.030	3.778	3.742	-367	-513
Totaal baten	123.244	123.540	130.432	130.442	130.575	132.186	6.892	7.188
Lasten								
Personeelslasten	102.824	103.786	106.446	113.783	109.712	110.116	2.660	3.622
Afschrijvingen	2.523	2.450	2.584	2.577	2.590	2.496	134	61
Huisvestingslasten	10.078	9.749	10.951	10.186	9.993	10.015	1.202	873
Overige lasten	8.848	8.376	8.752	7.918	7.955	7.974	376	-96
Totaal lasten	124.273	124.361	128.734	134.464	130.250	130.602	4.373	4.461
Saldo baten en lasten	-1.029	-821	1.698	-4.022	326	1.584	2.519	2.727
Saldo financiële baten en lasten	15	15	13	-31	-31	-31	-2	-2
Totaal resultaat	-1.014	-806	1.711	-4.053	295	1.553	2.517	2.725

Balans in meerjarig perspectief

Bedragen x € 1.000

Balans	Realisatie	Realisatie	Begroot	<i>Bijgesteld</i>	Begroot	Begroot	Begroot
Vaste activa	2018	2019	2020	2020	2021	2022	2023
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	13.000	13.666	14.438	14.436	13.294	11.559	8.474
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	13.000	13.666	14.438	14.436	13.294	11.559	8.474

Vlottende activa							
Vorraden	-	-	-	-	-	-	1
Vorderingen	9.984	14.061	9.500	8.907	11.943	12.977	12.618
Kortlopende effecten	-	-	-	-	-	-	1
Liquide middelen	16.184	13.728	11.389	12.583	10.425	13.209	17.840
Totaal vlottende activa	26.168	27.789	20.889	21.490	22.368	26.186	30.460
Totaal activa	39.168	41.455	35.326	35.926	35.662	37.744	38.934

Passiva							
Eigen vermogen	17.955	19.666	17.125	18.914	17.419	20.467	21.015
Voorzieningen	8.047	9.276	5.597	6.000	6.300	6.300	6.300
Langlopende schulden	-	-	-	-	-	-	-
Kortlopende schulden	13.167	12.513	12.605	11.012	11.943	10.977	11.618
Totaal passiva	39.169	41.455	35.326	35.925	35.662	37.744	38.932

Het eigen vermogen stijgt door het resultaat in 2019, en daalt weer door het verwachte verlies in 2020. In de toename van de materiële vaste activa worden investeringen in ICT hardware en bekabeling zichtbaar die plaatsvinden als gevolg van digitaliseringsdoelstellingen. Na 2020 zijn de meeste investeringen verricht en daalt de waarde van deze activa door afschrijvingen. De Haagse Scholen stuurt op krimp van de liquide middelen vanwege de negatieve rente op onze spaartegoeden. Vorderingen en kortlopende schulden op de balans vormen in hoge mate een momentopname. Belangrijkste onderdeel binnen de vorderingen zijn lopende huisvestingsprojecten die nog afgerekend moeten worden.

In 2019 is de nieuwbouw voor de Helen Parkhurst school afgerond, maar nog niet afgerekend, wat zorgt voor een hoge vordering. De toename in de voorzieningen in 2019 hangt samen met een hogere dotatie voor onderhoud dan dat er uitgaven waren. Deze uitgaven worden naar verwachting weer ingehaald. Ook wordt ten laste van de onderhoudsvoorziening in 2020 en 2021 LED verlichting aangeschaft voor alle scholen waardoor deze daalt. In de voorzieningen zijn nog geen majeure wijzigingen begroot, maar waarschijnlijk zal de voorziening voor groot onderhoud aanzienlijk verhoogd moeten worden, wat ten laste gaat van het eigen vermogen.

3.3 Financiële positie

Kengetallen

De financiële kengetallen getuigen van een gezonde bedrijfsvoering met voldoende waarborgen voor de bedrijfscontinuïteit in de komende jaren. De twee negatieve scores op rentabiliteit zijn vanwege de ruime reservepositie geen risico of probleem voor De Haagse Scholen.

Kengetal	Realisatie	Realisatie	2020	2021	2022	Signalering
2018	2019					
Solvabiliteit (eigen vermogen + voorzieningen/totale passiva)	0,66	0,70	0,69	0,67	0,71	Ondergrens: <0,30
Liquiditeit (vlottende activa/ kort vreemd vermogen)	1,99	1,10	1,14	0,87	1,20	Ondergrens: <0,75
Renabiliteit (resultaat/ totale baten)	-0,80	0,01	-0,03	0,00	0,01	Afhankelijk van reservepositie van het schoolbestuur.
Indicator reservepositie (eigen vermogen/totale baten)	0,15	0,15	0,14	0,13	0,15	Ondergrens: <0,05

Reservepositie

De Haagse Scholen maakt onderscheid tussen algemene reserves op schoolniveau en de bestuurlijke algemene reserve. Voor de scholen hanteert De Haagse Scholen een algemene richtlijn dat deze zich moeten bevinden binnen een bandbreedte van 5% en 10% van de personele bekostiging. Een dergelijke financiële buffer is toereikend om de impact op te kunnen vangen van optredende financiële risico's in de reguliere bedrijfsvoering van een school. De bestuurlijke algemene reserve is bedoeld voor het afdekken van strategische risico's, met veelal een omvangrijke financiële impact en/of een relatief lage kans van optreden en valt onder verantwoordelijkheid van het bestuur. De benodigde omvang wordt berekend aan de hand van een tweejaarlijkse risicoanalyse. Begin 2018 is geconcludeerd dat de bestuurlijke algemene reserve te ruim was in relatie tot het risicoprofiel van de organisatie. Derhalve is toen besloten om 2,5 miljoen

aan middelen te onttrekken aan het bestuurlijke vermogen, verdeeld over 2018 en 2019. In de loop van 2019 is opnieuw de benodigde omvang van het weerstandsvermogen bepaald aan de hand van een geactualiseerde risicoanalyse. Uit deze berekening volgde dat de bestuurlijke algemene reserve inmiddels van voldoende niveau is.

Het benodigde weerstandsvermogen van bestuur en scholen bij elkaar opgeteld bedraagt minimaal € 5,7 miljoen (ondergrens) en maximaal € 15,0 miljoen (bovengrens). Als gevolg van het incidentele resultaat in 2019 stijgt de algemene reserve uit ruim boven deze bovengrens. Dit wordt echter weer gecorrigeerd door de extra, niet gedekte lasten in 2020. De volgende jaren blijft het weerstandsvermogen net boven de bandbreedte. Daar staat wel tegenover dat het bestuur momenteel scenario's ontwikkeld in het kader van het lerarentekort die mogelijk forse investeringen gaan vergen.

De Haagse
Scholen

JAAARREKENING 2019: HET JAAR IN CIJFERS

Balans

Bedragen x € 1.000

Activa	Realisatie per 31-12-2018	Realisatie per 31-12-2019	Begroting 31-12-2019
1.2 Materiële vaste activa	13.000	13.666	14.152
1.5 Vorderingen	9.984	14.282	9.000
1.7 Liquide middelen	16.184	13.728	11.528
Totaal activa	39.169	41.676	34.680

Passiva	Realisatie per 31-12-2018	Realisatie per 31-12-2019	Begroting 31-12-2019
2.1 Eigen Vermogen	17.955	19.438	17.880
2.2 Voorzieningen	8.047	9.726	5.500
2.4 Kortlopende schulden	13.167	12.513	11.300
Totaal passiva	39.169	41.676	34.680

Een balans per 31 december is altijd een momentopname en kan als gevolg van incidentele posten op de balansdatum afwijken van een begroting of realisatie van een voorgaand jaar. In de jaarrekening 2019 van dit verslag worden de verschillende onderdelen van de balans toegelicht.

De verschillen in de balansposten tussen enerzijds de realisatie en begroting per 31-12-2019 en anderzijds de realisatie 2018 zijn op hoofdlijnen als volgt:

- Materiële vaste activa; door investeringen in vooral ICT-hardware en Onderwijsleerpakketten is de boekwaarde van de activa met bijna € 0,7 miljoen toegenomen ten opzichte van 2018.
- De post vorderingen is in 2019 fors toegenomen met € 4 miljoen en dat is in het bijzonder het gevolg van het nog te ontvangen voorschot voor de Helen Parkhurst nieuwbouwproject. Hiervan is in januari 2020 € 3,2 miljoen ontvangen.
- Liquide middelen; de mutatie in de post liquide middelen is feitelijk het saldo van alle andere balansmutaties en wordt in het kasstroomoverzicht van de jaarrekening gespecificeerd. Het saldo liquide middelen is per 31-12-2019 afgenomen tot € 13,7 miljoen.
- Eigen vermogen; de toename van deze post ten opzichte van 2018 is het gevolg van het positieve resultaat in 2019.
- Voorzieningen; deze post bestaat uit meerdere voorzieningen met ieder hun eigen dynamiek en karakter. In de jaarrekening worden de mutaties en ontwikkelingen per voorziening toegelicht. De verdere toename van deze post per 31-12-2019 is met name toe te schrijven aan de voorziening groot onderhoud gebouwen. Als gevolg het opstellen van de nieuwe meerjaren onderhoudsbegroting (MOB) is de omvang van de voorziening verder toegenomen. Tevens hebben we een voorziening gevormd voor langdurig zieken.
- Kortlopende schulden; deze zijn per saldo in 2019 afgenomen met € 0,8 miljoen, voornamelijk door het versneld betalen van crediteuren.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Bedragen x € 1.000

Baten		Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
3.1	Rijksbijdragen	107.570	115.355	111.305
3.2	Overige overheidsbijdragen en subsidies	10.118	10.255	6.825
3.5	Overige baten	5.556	5.043	5.410
Totaal baten		123.244	130.654	123.540

Lasten		Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
4.1	Personeelslasten	102.824	106.896	103.786
4.2	Afschrijvingen	2.523	2.584	2.450
4.3	Huisvestingslasten	10.078	10.951	9.749
4.4	Overige lasten	8.848	8.752	8.376
Totaal lasten		124.273	129.184	124.361

Saldo baten en lasten		-1.029	1.470	-821
-----------------------	--	--------	-------	------

5	Financiële baten en lasten	15	13	15
---	----------------------------	----	----	----

Totaal resultaat		-1.014	1.483	-806
------------------	--	--------	-------	------

Na vaststelling van het definitieve CAO Primair onderwijs 2019-2020 zijn er in het laatste kwartaal 2019 uitkeringen ontvangen via de definitieve regeling bekostiging personeel 2018/2019 en via de tweede regeling bekostiging personeel 2019/2020. De baten die samenhangen met de arbeidsvoorwaardelijke middelen betreft een totaalbedrag ad € 2.376.415. Tevens zal er een eenmalige uitkering plaatsvinden in februari 2020 voor alle medewerkers die in januari 2020 in dienst waren naar rato van de werktijdfactor en diensttijd in januari. Deze uitkering ad € 1.444.584 is in 2019 als bijzondere bekostiging po ontvangen.

Omdat beide uitkeringen pas zullen plaatsvinden in februari 2020 worden de lasten verantwoord in het resultaat over 2020.

Het financieel resultaat 2019 bedraagt € 1,5 miljoen positief en dat is veel beter dan voor 2019 begroot en ook beter dan de verwachting vermeld in de 8 maandsrapportage 2019. De uitkeringen naar aanleiding van de vaststelling van het nieuwe CAO Primair Onderwijs verklaart in belangrijke mate dit verschil.

VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING

Door het College van Bestuur zal aan de Raad van Toezicht worden voorgesteld het gerealiseerde resultaat als volgt te bestemmen:

Resultaatbestemming	Resultaat 2018	Resultaat 2019
2.1.1 Algemene reserve publiek	-743.967	1.443.530
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	-	-
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	5.793	5.315
2.1.6 Herwaarderingsreserve eerste waardering activa	-276.020	34.026
Totaal Resultaat	-1.014.195	1.482.871

De voorgestelde resultaatbestemming is al in de balans van 31 december 2019 verwerkt.

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de herkomst en besteding van liquide middelen in de periode van 01-01-2019 t/m 31-12-2019.

In die periode is de post liquide middelen met € 2.456.224 afgenomen tot € 13.727.811.

Kasstroomoverzicht

Kasstroom uit operationele activiteiten		31-12-2018	31-12-2019
Saldo baten en lasten		-1.029.482	1.698.124
Aanpassing voor:			
4.2.	Afschrijvingen	2.366.194	2.501.379
1.2.	Boekverlies desinvesteringen materiële activa	156.452	82.821
2.2.	Mutaties voorzieningen	1.372.884	1.229.151
		3.895.530	3.813.350
Veranderingen in werkkapitaal:			
1.5.	Vorderingen	-412.624	-4.076.481
2.4.	Schulden	-728.713	-654.250
		-1.141.338	-4.730.731
5.1	Ontvangen interest	15.496	14.266
5.5	Betaalde interest	-209	-1.035
		15.287	13.231
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.739.997	793.973
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		31-12-2018	31-12-2019
1.2.	Investerings in materiële vaste activa	-2.629.610	-3.250.197
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-2.629.610	-3.250.197
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		31-12-2018	31-12-2019
Totaal kasstroom		-889.613	-2.456.224
Stand liquide middelen per eind voorgaand boekjaar		17.073.648	16.184.035
Stand liquide middelen per eind boekjaar		16.184.035	13.727.811
Mutatie liquide middelen		-889.613	-2.456.224

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

De Regeling jaarverslaggeving onderwijs is van toepassing. Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de wettelijke voorschriften betreffende de jaarrekening van het Burgerlijk Wetboek, Titel 9, boek 2 en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) toegepast, met in het bijzonder RJ 660 voor onderwijsinstellingen.

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico’s met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord indien alle belangrijke risico’s met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper. Bij de bepaling van het resultaat wordt onder andere rekening gehouden met het voorzichtigheidsprincipe, het matchingprincipe en het realisatieprincipe. Onder resultaat wordt verstaan het resultaat van het bevoegd gezag inclusief de financiële baten en lasten. Het resultaat is in de balans verwerkt conform de in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemming.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro’s, wat tevens de functionele valuta is van de stichting.

De waarderingsgrondslagen zijn gedurende het verslagjaar niet gewijzigd. De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Financiële instrumenten

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten. Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: overige vorderingen en overige financiële verplichtingen.

De stichting heeft geen in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis) agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de staat van baten en lasten.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan.

De volgende afschrijvingstermijnen en afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Item	Categorie	Termijn	%
OLP (onderwijsleerpakket)	1.2.3. Andere vaste bedrijfsmiddelen	8 jaar	12,5%
Meubilair	1.2.2. Inventaris en apparatuur	20 jaar	5%
Bureaustoelen	1.2.2. Inventaris en apparatuur	10 jaar	10%
ICT apparatuur	1.2.2. Inventaris en apparatuur	5 jaar	20%
ICT bekabeling	1.2.2. Inventaris en apparatuur	15 jaar	6,67%
Gymzaal inrichting	1.2.2. Inventaris en apparatuur	10-20 jaar	5 - 10%
Speellokaal inrichting	1.2.2. Inventaris en apparatuur	8 jaar	12,5%
Vervoermiddelen	1.2.2. Inventaris en apparatuur	5 jaar	20%

In januari 2010 is begonnen met het activeren en afschrijven van meubilair, OLP en ICT. Op de beginbalans van 2010 is aan de activazijde per saldo de boekwaarde opgenomen van alle activa die zijn aangeschaft voor 1 januari 2010 met als tegenwaarde aan de passivazijde van de balans voor dezelfde waarde de herwaarderingsreserve eerste waardering activa. Op de materiële vaste activa die zijn aangeschaft vóór 1 januari 2010 wordt jaarlijks (tot het einde van de afschrijvingstermijn) afgeschreven waarbij tegelijkertijd eenzelfde bedrag uit de herwaarderingsreserve eerste waardering activa via de resultaatverdeling ten gunste van de algemene reserve publiek wordt gebracht. Op deze investeringen wordt afgeschreven volgens de lineaire methode zonder restwaarde. Er wordt uitgegaan van een verwachte restwaarde van € 0.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen verliezen. De kostprijs van de materiële vaste activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De lineaire afschrijvingen vinden plaats op basis van de verwachte gebruiksduur en de eventuele restwaarde. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering. Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd voorzieningen. Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de

realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofdstuk/paragraaf Financiële instrumenten.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bevoegd gezag en worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen.

Eigen Vermogen

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten. Deze reserve dient ter dekking van eventuele toekomstige exploitatietekorten.

Reserves worden geacht uit publieke middelen te zijn opgebouwd tenzij expliciet anders is vermeld in de toelichting op de balans. Bestemmingsreserves worden gevormd met als doel deze in de toekomst aan te wenden voor een specifiek doel. Bestemmingsreserves zijn gevormd op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen. De bestemming van het resultaat aan de algemene reserve dan wel de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van een besluit van het bevoegd gezag. Het resultaat wordt in principe toegevoegd of onttrokken aan de publieke reserve tenzij aan de middelen een private herkomst ten grondslag ligt.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden, waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt en het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is. Indien (een deel van) de uitgaven, die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen, waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Onttrekkingen vinden direct ten laste van de voorziening plaats. Dotaties en vrijval lopen via de exploitatie.

Voorziening spaarverlof

Binnen het onderwijs heeft het personeel de mogelijkheid om te sparen voor een extra lange verlofperiode. Op basis van een spaarcontract worden afspraken gemaakt over de spaarperiode en het tijdstip waarop het verlof opgenomen zal gaan worden. In de voorziening spaarverlof is het bedrag opgenomen dat De Haagse Scholen verschuldigd is om in de toekomst tijdens de opname van het gespaarde verlof het salaris door te betalen.

Voorziening toekomstige jubilea uitkeringen

Deze voorziening is in 2008 gevormd conform de richtlijnen van de jaarverslaglegging om alle toekomstige verplichtingen voor jubilea-uitkeringen van het personeel in vaste dienst te dekken.

Voorziening personele risico's

De voorziening personele risico's heeft betrekking op de personele juridische risico's die De Haagse Scholen loopt met betrekking op (toekomstige) claims van het Participatiefonds betreffende (het niet voldoen aan) de instroomtoets.

Voorziening bovenformatieven

Op basis van de vastgestelde begrotingen en daarmee formatieplannen van de scholen wordt per einde boekjaar vastgesteld of er sprake is van bovenformatieve medewerkers in het daaropvolgende jaar. Indien dat het geval is, wordt per balansdatum een berekening gemaakt van de verwachte kosten van de nog af te sluiten vaststellingsovereenkomsten en dat bedrag wordt in de voorziening opgenomen.

Bij medewerkers waarmee, om andere redenen dan bovenformativiteit, een vaststellingsovereenkomst is of zeer waarschijnlijk gaat worden vastgesteld en waarvan is vastgesteld dat zij tot de datum van vertrek geen werkzaamheden meer voor De Haagse Scholen zullen uitvoeren worden ook de geraamde loonkosten tot de datum van vertrek aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

Medewerkers van 57 jaar en ouder kunnen maximaal $130 + 40 = 170$ uren per jaar sparen (deeltijders naar rato). Op basis van de in 2015 afgesloten “spaarovereenkomsten” is een voorziening gevormd ter dekking van de kosten van de gespaarde uren.

Voorziening langdurig zieken

Deze voorziening is in 2019 voor het eerst gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid, dient een voorziening te worden opgenomen.

Voorziening planmatig onderhoud

Deze is in 2010 gevormd om de jaarlijkse schommelingen in de omvang van het planmatig onderhoud te elimineren. Jaarlijks worden de werkelijke onderhoudskosten ten laste van de voorziening gebracht. Op basis van de meerjarenonderhoudsplanning wordt een vast bedrag aan de voorziening planmatig onderhoud gedoteerd.

Pensioenen

Op grond van de Nederlandse pensioenwet worden de Nederlandse regelingen primair volgens een “verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering” in deze jaarrekening verwerkt. In deze benadering wordt de verplichting voortvloeiende uit een door de rechtspersoon gedane pensioentoezegging gebaseerd op de financieringsafspraken zoals vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen De Haagse Scholen en pensioenuitvoerder. De Haagse Scholen heeft de verplichtingen inzake de pensioenrechten van haar personeel ondergebracht bij stichting Pensioenfonds ABP. De Haagse Scholen betaalt hiervoor premies, waarvan 2/3 door de werkgever worden betaald en 1/3 door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad

van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Pensioenfondsen moeten vanaf 2015 gebruikmaken van de zogenaamde ‘beleidsdekkingsgraad’. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. De beleidsdekkingsgraad was eind 2019 95.8%.

Om de pensioenen (gedeeltelijk) te kunnen indexeren moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 110% zijn en voor volledige indexatie moet de beleidsdekkingsgraad 121% zijn. Het pensioenfonds heeft per januari 2019 de premie verhoogd naar 24,9% (per januari 2016 bedroeg de premie 17,8% januari 2017 21,1% en januari 2018 22.2%). Het ABP heeft medio 2017 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandse Bank (DNB).

De belangrijkste punten uit het herstelplan zijn:

- Zolang de dekkingsgraad lager is dan 104% worden de pensioenen niet aangepast aan de loonontwikkeling.
- De premie moet minimaal kostendekkend zijn en bij een lage dekkingsgraad (dekkingstekort) bijdragen aan herstel van het fonds. Om de financiële positie te verbeteren geldt er een tijdelijke herstelopslag op de premie voor ouderdoms- en nabestaandenpensioen.
- Het beleggingsbeleid is aangepast waardoor het beleggingsrisico lager is.
- In het herstelplan is ruimte opgenomen om tegenvallers op te vangen. Als het herstel trager verloopt dan verwacht, kunnen bijvoorbeeld de pensioenen worden verlaagd.

De Haagse Scholen heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Haagse Scholen heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Opbrengsten algemeen

Als baten worden de bedragen verwerkt die de stichting voor eigen rekening ontvangt. Bedragen die de stichting voor derden ontvangt worden niet als opbrengsten verwerkt. Wanneer de stichting in een transactie in plaats van als hoofdpartij als tussenpersoon optreedt, betreffen de in de

staat van baten en lasten verwerkte baten het saldo van de door de stichting voor de transactie ontvangen commissies. Baten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de staat van baten en lasten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen. Baten uit het verlenen van diensten worden in de staat van baten en lasten verwerkt wanneer het bedrag van de baten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.’

Rijksbijdragen

Rijksbijdragen en overige overheidsbijdragen uit hoofde van de bekostiging worden, in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft subsidies van Gemeenten en andere overheidsinstanties m.u.v. het Ministerie van OCW voor zover de bijdragen niet als doelsubsidies in het kader van de huisvestingsverordening in mindering zijn gebracht op de lasten.

Overige baten

Onder de overige baten worden opgenomen alle overige baten die kunnen worden toegerekend aan de exploitatie van het bevoegd gezag. Huuropbrengsten worden lineair in de staat van baten en lasten opgenomen op basis van de duur van de huurovereenkomst. Vergoedingen ter stimulering van het sluiten van huurovereenkomsten, worden als integraal deel van de totale huuropbrengsten verwerkt.

Personeelslasten en personeelsbeloningen

Onder de personele lasten zijn opgenomen de lonen en salarissen van het personeel in dienst van het bevoegd gezag verminderd met ontvangen uitkeringen van uitkeringsinstanties. Tevens zijn onder deze noemer opgenomen de kosten van Personeel niet in loondienst en de overige personele lasten. De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en

lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting. De verplichting uit hoofde van beloningen tijdens dienstverband wordt gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten worden berekend over de aanschaffingsprijs op basis van de onder materiële vaste activa vastgelegde criteria rekening houdend met de economische levensduur.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de kosten van huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten, die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs, worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere lease-overeenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

TOELICHTING OP DE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

1.2 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Cat. 1.2.2	Cat. 1.2.3	Totaal
Aanschafprijs cumulatief 01-01-2019	18.900.746	10.276.590	29.177.336
Afschrijving cumulatief 01-01-2019	-10.058.553	-6.118.330	-16.176.883
Boekwaarde per 01-01-2019	8.842.193	4.158.260	13.000.453
Investeringen 2019	2.363.818	886.379	3.250.197
Aanschafwaarde desinvesteringen 2019	-3.034.012	-1.367.751	-4.401.763
Cumulatieve afschrijving desinvesteringen 2019	2.962.096	1.356.846	4.318.943
Afschrijvingen 2019	-1.470.985	-1.030.394	-2.501.379
Mutaties 2019	820.917	-154.920	665.998
Aanschafprijs cumulatief 31-12-2019	18.230.552	9.795.218	28.025.769
Afschrijving cumulatief 31-12-2019	-8.567.441	-5.791.877	14.359.319
Boekwaarde per 31-12-2019	9.663.110	4.003.341	13.666.451

De specificatie van de in de tabel genoemde categorieën is als volgt:

1.2.2. Inventaris en apparatuur

1.2.3. Andere vaste bedrijfsmiddelen

Voor de gehanteerde afschrijvingstermijnen en -percentages wordt verwezen naar de grondslagen voor de waardering van de activa en passiva.

In totaal is in het boekjaar 2019 voor € 3,2 miljoen geïnvesteerd in vaste activa. Deze investeringen hadden voornamelijk betrekking op inventaris en apparatuur en andere vaste bedrijfsmiddelen. Onder inventaris en apparatuur vallen onder meer investeringen in meubilair en ICT. Onder de andere vaste bedrijfsmiddelen vallen investeringen in onderwijsleerpakketten.

Per eind van het boekjaar zijn op basis van de meerjareninvesteringsplannen van de scholen desinvesteringen gedaan. Het betreft items die per ultimo 2019 niet meer op de scholen aanwezig c.q. in gebruik waren. De totale aanschafwaarde van de desinvesteringen bedroeg € 4.401.763 en de cumulatieve afschrijving € 4.318.943. De boekwaarde van de desinvesteringen ad € 82.821 heeft betrekking op diverse items die per 31 december 2019 niet volledig afgeschreven waren en als boekresultaat genomen zijn.

Van de totale afschrijvingslast heeft € 231.106 betrekking op items die vóór 2010 zijn aangeschaft. Dit bedrag is via de resultaatverdeling onttrokken aan de herwaarderingsreserve eerste waardering activa.

Op de herwaarderingsreserve heeft in 2019 een dotatie plaats gevonden van € 265.132 om de reserve op het juiste peil te brengen.

1.5 Vorderingen

De specificatie van de per balansdatum openstaande vorderingen is als volgt:

Vorderingen	per 31-12-2018	per 31-12-2019
1.5.1 Debiteuren	791.827	496.681
1.5.2 Ministerie van OCW/LNV	4.419.829	4.824.843
1.5.6 Overige overheden	3.289.637	7.495.974
1.5.7 Overige vorderingen	685.559	567.275
1.5.8 Overlopende activa	823.382	923.459
1.5.9 Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid	-26.008	-26.008
Totaal vorderingen	9.984.227	14.282.225

Het betreft vrijwel uitsluitend vorderingen met een looptijd korter dan een jaar.

De stichting loopt kredietrisico over vorderingen. De vorderingen hebben hoofdzakelijk betrekking op kortlopende vorderingen

op Rijk en Gemeente. Als gevolg hiervan is het rente - en kredietrisico dat de stichting loopt als laag aan te merken.

De afzonderlijke onderdelen van de vorderingen worden in het onderstaande nader toegelicht.

1.5.1 Debiteuren

De post debiteuren betreft vorderingen op derden, niet zijnde het Ministerie van OCW of gemeentelijke instellingen.

Het betreft vorderingen met betrekking tot detacheringen, huur en werkzaamheden in het kader van Passend onderwijs.

De ouderdomsanalyse van de openstaande posten is als volgt:

Aantal dagen	Bedrag	%
Korter dan 30 dagen	104.140	21,0%
Tussen 30 en 60 dagen	173.155	34,9%
Tussen 60 en 90 dagen	10.095	2,0%
Langer dan 90 dagen	209.291	42,1%
Totaal debiteuren	496.681	100,0%

Van de openstaande posten per 31 december 2019 is per 11 februari 2020 ca. 79,4% voldaan. Er is binnen de openstaande posten per 31-12-2019 sprake van enkele dubieuze debiteurenposten. Deze posten worden in 2020 verder uitgezocht en hiervoor hebben we een voorziening van +/- € 26.000 gevormd (zie voorziening dubieuze debiteuren).

1.5.2 Ministerie van OCW / LNV

Onder de post Ministerie van OCW zijn opgenomen de vorderingen met betrekking tot de beschikkingen die vallen onder de lumpsumfinanciering voor het boekjaar 2019, maar die per jaareinde nog niet volledig zijn ontvangen in verband met het gehanteerde betaalritme. De openstaande vorderingen worden in 2020 conform het in de beschikkingen opgenomen betaalritme afgewikkeld.

1.5.6 Overige overheden

Onder deze post zijn voornamelijk de vorderingen opgenomen op de Gemeente Den Haag, afdeling Vastgoed OCW, in verband met gedeclareerde en nog te declareren huisvestingsprojecten. De vordering op de gemeente valt uiteen in een aantal onderdelen:

Vorderingen op overige overheden	per 31-12-2018	per 31-12-2019
Reeds ingediende einddeclaraties en voorschotnota's	355.165	512.019
Onderhanden werk lopende bouwprojecten	2.577.860	6.454.170
Reeds ingediende schadedeclaraties	-24.765	6.747
Nog te declareren inzake 1 ^e inrichting	4.022	-
Nog te declareren WOZ en overige	377.356	523.038
Totaal vordering overige overheden	3.289.637	7.495.974

Op de reeds ingediende einddeclaraties en voorschotnota's is per 11 februari 2020 € 293.000 (43%) betaald.

De post Onderhanden werk betreft nieuwbouw- of renovatieprojecten waarvoor in de loop van 2020 voorschotverzoeken bij de gemeente worden ingediend of reeds eind 2019 voorschotverzoeken zijn ingediend. Betaling van een voorschotverzoek van € 3,2 miljoen voor de Helen Parkhurst heeft begin januari 2020 plaatsgevonden. Alle per jaareinde nog in te dienen declaraties en door te belasten kosten worden in het 1^e kwartaal van 2020 uitgefactureerd. De post overige overheden is in totaliteit fors toegenomen ten opzichte van vorig jaar, in verband met nog af te rekenen bouwprojecten.

1.5.7 Overige vorderingen

De specificatie van de post overige vorderingen is als volgt:

Overige vorderingen	per 31-12-2018	per 31-12-2019
Waarborgsommen	344.959	371.069
Nog door te berekenen aan derden	237.389	192.448
Overige vorderingen	103.212	3.758
Totaal overige vorderingen	685.559	567.275

De post waarborgsommen heeft voornamelijk betrekking op geleasede tablets waarvoor bij inlevering de borgsom wordt terugontvangen. Onder de post nog door te berekenen aan derden vallen kosten die i.v.m. medegebruik van panden aan derde partijen in rekening kunnen worden gebracht.

De facturen voor het medegebruik van de diverse panden worden in het 1^e kwartaal van 2020 uit gefactureerd. De totale overige vorderingen zijn afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit komt vooral doordat we minder overige vorderingen hebben.

1.5.8 Overlopende activa

De overlopende activa hebben betrekking op vooruitbetaalde kosten voor 2020 en de per ultimo 2019 nog te ontvangen rente op de banktegoeden.

Overlopende posten	per 31-12-2018	per 31-12-2019
1.5.8.1 Vooruitbetaalde kosten	807.886	899.582
Nog te ontvangen rente	15.496	14.266
1.5.8.3 Overige overlopende activa	-	9.611
Overlopende activa	823.382	923.459

1.5.9 Voorziening wegens oninbaarheid

Deze voorziening heeft betrekking op de openstaande debiteurenposten per 31-12-2019 die mogelijk oninbaar zijn. Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

Voorziening wegens oninbaarheid	per 31-12-2018	per 31-12-2019
Stand per begin boekjaar	199.792	26.008
Onttrekking	-	-
Dotatie	-	-
Vrijval	-173.784	-
Stand per einde boekjaar	26.008	26.008

1.7 Liquide middelen

De specificatie van de per balansdatum aanwezige liquide middelen is als volgt:

Liquide middelen	per 31-12-2018	per 31-12-2019
1.7.1 Kasmiddelen	27.651	30.360
1.7.2 Tegoeden op bankrekeningen	16.156.383	13.697.451
Totaal liquide middelen	16.184.035	13.727.811

Conform het in 2016 vernieuwde treasurystatuut houdt De Haagse Scholen uitsluitend gelden aan in de vorm van lopende banktegoeden of spaartegoeden met een zo hoog mogelijke opnamevrijheid. Gelden die niet op korte termijn nodig zijn voor het verrichten van betalingen worden op spaarrekeningen weggezet bij de ING Bank en de Rabobank, echter dienen we per 1 januari 2020 bij de ING rente te betalen over ons spaarsaldo, met een vrijstelling van € 2,5 miljoen. Bij de Rabobank gaat het per 1 mei in, met een vrijstelling van € 1 miljoen. De stichting bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat voor de stichting steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. De tegoeden op bankrekeningen betreffen zowel de centrale bankrekeningen bij ING en Rabobank als de schoolbankrekeningen die door scholen worden aangehouden. Voor de herkomst en besteding van de liquide middelen in het jaar 2019 wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

2.1 Eigen vermogen

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen de baten en lasten.

De samenstelling en het verloop van het eigen vermogen zijn als volgt (na resultaatbestemming):

Eigen vermogen	Stand per 31-12-2018	Resultaat	Stand per 31-12-2019
2.1.1 Algemene reserve publiek	17.246.931	1.443.530	18.690.461
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	56.585	5.315	61.900
2.1.6 Herwaarderingsreserve eerste waardering activa	651.285	34.026	685.312
Totaal Eigen vermogen	17.954.801	1.482.871	19.437.673

Het in het boekjaar behaalde positieve resultaat is volledig ten gunste gebracht aan het eigen vermogen. De onderscheiden posten van het eigen vermogen worden onderstaand toegelicht.

2.1.1 Algemene reserve (publiek)

Binnen De Haagse Scholen kennen de scholen financieel zelfbeheer voor de aan hen toegekende budgetten. Voor het opvangen van schommelingen in het schoolgebonden exploitatieresultaat is het noodzakelijk dat scholen de beschikking hebben over een adequate schoolgebonden algemene reserve. Daarnaast zijn binnen De Haagse Scholen een aantal budgetten bovenschools georganiseerd, waarvan de totale exploitatie van de schoolgebouwen de omvangrijkste is. Ook voor de schommelingen in de bovenschoolse budgetten is een adequate algemene reserve wenselijk. De omvang van de algemene reserves publiek van De Haagse Scholen bedraagt ultimo 2019 € 18,7 miljoen (ultimo 2018 € 17,2 miljoen).

2.1.3 Bestemmingsreserve privaat

Het verloop van de Bestemmingsreserve privaat is als volgt:

Bestemmingsreserve (privaat)	Stand per 31-12-2018	Resultaat	Stand per 31-12-2019
2.1.3. Legaat	5.523	-	5.523
2.1.3. Overige	51.062	5.315	56.377
Totaal	56.585	5.315	61.900

De bestemmingsreserve privaat bestaat voor een deel uit een, in een ver verleden, ontvangen legaat. In 2016 is de eeuwigdurende rente op dit legaat door de gemeente Den Haag afgekocht en dat bedrag is aan het legaat toegevoegd.

Het overige deel van de bestemmingsreserve privaat is toegenomen door vacatiegelden i.v.m. invulling van bestuursfuncties door leden van het CvB voor derden.

2.1.6 Herwaarderingsreserve eerste waardering activa

Als gevolg van de invoering van de methodiek van activering en de daarbij behorende 1^e waardering van de aanwezige activa heeft De Haagse Scholen per 1 januari 2010 herwaarderingsreserves moeten vormen die in omvang gelijk waren aan de boekwaarde van de vaste activa per die datum. Dit betrof een administratieve handeling die wel invloed heeft op de samenstelling van het vermogen maar geen resultaatteffect kent. Deze herwaarderingsreserves zijn dus geoormerkt en niet vrij inzetbaar. Jaarlijks worden de afschrijvingen op deze activa via de resultaatverdeling in mindering gebracht op de herwaarderingsreserve eerste waardering activa en daarmee ten gunste van de algemene reserve. Deze methodiek zal worden gecontinueerd totdat de herwaarderingsreserves nul zijn (respectievelijk de activa van voor 2010 geheel is afgeschreven). Naar verwachting zal dit uiterlijk in het jaar 2028 het geval zijn.

In 2019 had van de totale afschrijvingslast € 231.106 betrekking op items die vóór 2010 zijn aangeschaft. Dit bedrag is via de resultaatverdeling onttrokken aan de herwaarderingsreserve eerste waardering activa.

Op de herwaarderingsreserve heeft in 2019 een dotatie plaats gevonden van € 265.132 om de reserve op het juiste peil te brengen. Per saldo is de herwaarderingsreserve daardoor toegenomen met € 34.026. De specificatie van de bestemmingsreserve eerste waardering activa is als volgt:

Herwaarderingsreserve 1 ^e waardering activa	Stand per 31-12-2018	Resultaat	Stand per 31-12-2019
2.1.6. Bestemmingsreserve 1 ^e waardering Meubilair	597.394	44.529	641.923
2.1.6. Bestemmingsreserve 1 ^e waardering ICT bekabeling	18.946	-2.193	16.753
2.1.6. Bestemmingsreserve 1 ^e waardering inrichting gymzalen	2.993	1.402	4.395
2.1.6. Bestemmingsreserve 1 ^e waardering inrichting speellokalen	31.952	-9.712	22.240
Totaal	651.285	34.026	685.312

2.2 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd om toekomstige kosten en risico's te dekken en/of om bepaalde kosten gelijkmatig over de jaren te spreiden. De samenstelling en het verloop van de voorzieningen zijn als volgt:

Voorzieningen	Stand per 31-12-2018	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2019	Kortlopend deel<1 jaar
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	1.379.667	1.281.205	543.384	29.910	2.087.578	673.252
2.2.3 Egalisatievoorz. planmatig onderhoud	6.667.148	2.733.353	1.762.113	-	7.638.388	2.472.740
Totaal Voorzieningen	8.046.815	4.014.558	2.305.497	29.910	9.725.966	3.145.991

De onderscheiden posten van de voorzieningen worden hierna toegelicht.

2.2.1 Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen bestaan uit een aantal elementen. De samenstelling en het verloop van de personeelsvoorzieningen zijn als volgt:

Personeelsvoorzieningen	Stand per 31-12-2018	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2019	Kortlopend deel<1 jaar
2.2.1 Voorziening spaarverlof	150.446	2.201	6.835	29.910	115.901	3.717
2.2.1 Voorziening jubilea	825.505	303.251	165.820	-	962.936	91.775
2.2.1 Voorziening personele risico's	286.183	915.789	348.137	-	853.835	543.666
2.2.1 Voorziening duurzame inzetbaarheid	117.533	59.964	22.591		154.906	34.093
Totaal Personeelsvoorzieningen	1.379.667	1.281.205	543.384	29.910	2.087.578	673.252

Voorziening spaarverlof

Binnen het onderwijs heeft het personeel de mogelijkheid om te sparen voor een extra lange verlofperiode. Op basis van een spaarcontract worden afspraken gemaakt over de spaarperiode en het tijdstip waarop het verlof opgenomen zal gaan worden. In de voorziening spaarverlof is het bedrag opgenomen dat De Haagse Scholen verschuldigd is om in de toekomst tijdens de opname van het gespaarde verlof het salaris door te betalen.

Voorziening toekomstige jubilea uitkeringen

Deze voorziening is in 2008 gevormd conform de richtlijnen van de jaarverslaglegging om alle toekomstige verplichtingen voor jubilea-uitkeringen van het personeel in vaste dienst te dekken. Per ultimo 2019 is de (toekomstige) verplichting voor De Haagse Scholen berekend op basis van het op dat moment aangestelde personeel, rekening houdend met inschaling en ingeschatte vertrekkans. De in 2019 verstrekte jubileumuitkeringen zijn direct op de voorziening in mindering gebracht.

Voorziening personele risico's

De voorziening personele risico's heeft betrekking op de personele juridische risico's die De Haagse Scholen loopt met betrekking op (toekomstige) claims van het Participatiefonds betreffende (het niet voldoen aan) de instroomtoets. In de risicoanalyse die in 2013 is uitgevoerd, is specifiek aandacht besteed aan dit proces. In het laatste kwartaal van 2015 is OCW/DUO gestart met het in rekening brengen van de daarop betrekking hebbende kosten. De bedragen van de sinds 2015 ontvangen beschikkingen hebben betrekking op een periode vanaf 1-1-2012 en zijn direct ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening langdurig zieken (onderdeel van personele risico's)

Deze voorziening is in 2019 voor het eerst gevormd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid, dient een voorziening te worden opgenomen.

Voorziening duurzame inzetbaarheid

Medewerkers van 57 jaar en ouder kunnen maximaal 130 + 40 = 170 uren per jaar sparen (deeltijders naar rato). Op basis van de afgesloten “spaarovereenkomsten” is een voorziening gevormd ter dekking van de kosten van de gespaarde uren.

2.2.3 Overige voorzieningen

De overige voorzieningen bestaan alleen uit de voorziening planmatig onderhoud. Deze is met ingang van 2010 gevormd om de jaarlijkse schommelingen in de omvang van het groot planmatig onderhoud te elimineren. Jaarlijks worden de werkelijke onderhoudskosten ten laste van de voorziening gebracht. Op basis van de nieuwe meerjarenonderhoudsplanning 2019-2038 wordt een vast bedrag aan de voorziening planmatig onderhoud gedoteerd. Het verloop van deze voorziening in het boekjaar is als volgt:

Overige voorzieningen	Stand per 31-12-2018	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2019	Kortlopend deel 1 jaar
2.2.3 Voorziening planmatig onderhoud	6.667.148	2.733.353	1.762.113	-	7.638.388	2.472.740
Totaal	6.667.148	2.733.353	1.762.113	-	7.638.388	2.472.740

Het saldo van de voorziening is ten opzichte van vorig boekjaar toegenomen, omdat er minder onderhoud is uitgevoerd in 2019 dan gepland.

2.4 Kortlopende schulden

De specificatie van de per balansdatum openstaande kortlopende schulden is als volgt:

Kortlopende schulden	per 31-12-2018	per 31-12-2019
2.4.3 Crediteuren	2.504.799	1.087.352
2.4.4.3 Overlopende post inkomsten SWV	-	169.747
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.756.423	3.816.478
2.4.8 Schulden ter zake van pensioenen	1.031.925	1.246.221
2.4.9 Overige kortlopende schulden	2.973.845	3.124.446
2.4.10 Overlopende passiva	2.900.106	3.068.605
Totaal kortlopende schulden	13.167.098	12.512.848

Het betreft uitsluitend schulden met een looptijd korter dan een jaar. De afzonderlijke onderdelen van de kortlopende schulden worden in het onderstaande nader toegelicht.

De post kortlopende schulden is op totaalniveau lager dan per ultimo 2018, met name door de afname van openstaande crediteuren. De overige posten namen allen toe.

2.4.3. Crediteuren

De post crediteuren bevat de nog openstaande facturen per balansdatum die al wel zijn geautoriseerd, maar nog niet betaald. De meeste facturen zijn in januari 2020 betaald.

2.4.7 Belastingen en sociale lasten

Dit betreft verschuldigde betalingen betreffende loonheffing, premies en omzetbelasting aan de Belastingdienst die in januari 2020 worden afgewikkeld. De specificatie van deze post is als volgt:

Belastingen en premies sociale verzekeringen	per 31-12-2018	per 31-12-2019
2.4.7.1 Loonheffing	2.512.828	2.483.617
2.4.7.2 Omzetbelasting	17.496	32.683
2.4.7.3 Premies sociale verzekeringen	1.226.099	1.300.178
Totaal belastingen en premies sociale verzekeringen	3.756.423	3.816.478

Alle verschuldigde bedragen zijn in januari 2020 afgewikkeld en betaald. De stand per 31-12-2019 is hoger dan vorig jaar omdat er meer personeel is (34 Fte) en de lonen zijn gestegen.

2.4.8 Schulden ter zake van pensioenen

Dit betreft per balansdatum verschuldigde pensioenpremies aan het pensioenfonds ABP die in januari 2020 zijn afgewikkeld.

Schulden ter zake pensioenen	per 31-12-2018	per 31-12-2019
2.4.8 Schulden ter zake van pensioenen	1.031.925	1.246.221
Totaal schulden ter zake pensioenen	1.031.925	1.246.221

De post schulden ter zake pensioenen is per balansdatum hoger dan voorgaand jaar. Dat wordt veroorzaakt door een stijging van het aantal medewerkers (34 Fte) en een hogere pensioenpremie (24,9% premiestijging).

2.4.9 Overige kortlopende schulden

Deze post bevat alle overige kortlopende schulden. Alle overige kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar. De specificatie van deze post is als volgt:

Overige kortlopende schulden	per 31-12-2018	per 31-12-2019
2.4.9.1 Nog af te rekenen/te besteden subsidies Gemeente	110.855	804.741
2.4.9.4 Nog te betalen salarissen	471	-
2.4.9.5 Nog niet geautoriseerde facturen	942.464	280.515
2.4.9.6 Nog te ontvangen facturen	238.555	145.839
2.4.9.5 Overige nog te betalen bedragen	1.681.500	1.893.351
Totaal overige kortlopende schulden	2.973.845	3.124.446

De nog af te rekenen gemeentelijke subsidies hebben betrekking op de afrekening van de door de gemeente in 2019 toegekende subsidies.

De post nog te betalen salarissen betreft de nog na te betalen salarisbetalingen aan medewerkers in verband met aangebrachte correcties of mutaties met terugwerkende kracht, inclusief ingehouden levensloopvergoedingen.

De post nog niet geautoriseerde facturen betreft facturen die wel reeds zijn ontvangen maar per balansdatum nog niet door de budgetverantwoordelijke zijn geaccordeerd. Deze facturen zijn voorzichtigheidshalve wel reeds als kosten in de jaarrekening verantwoord.

De post nog te ontvangen facturen heeft betrekking op facturen die per jaareinde nog niet zijn ontvangen maar nog worden verwacht in verband met reeds aan derden verstrekte opdrachten. Hieronder vallen bijvoorbeeld verwachte afrekeningen met betrekking tot energie en andere facilitaire zaken.

In totaliteit zijn de overige kortlopende schulden lager dan per eind 2018. Dit komt vooral door minder openstaande crediteuren per eind 2019.

2.4.10 Overlopende passiva

Overlopende passiva	per 31-12-2018	per 31-12-2019
2.4.10.5 Vakantiegeld en -dagen	2.900.106	3.068.605
Totaal overlopende passiva	2.900.106	3.068.605

Deze post bevat uitsluitend de verplichting met betrekking tot opgebouwde rechten betreffende vakantiegeld, inclusief de daarover verschuldigde sociale lasten.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Vordering op Ministerie van OCW

In het verslagjaar 2012 heeft De Haagse Scholen een stelselwijziging doorgevoerd betreffende de eeuwigdurende vordering op het Ministerie van OCW die De Haagse Scholen in de administratie had staan. Deze eeuwigdurende vordering heeft betrekking op de nog te ontvangen Rijksbijdrage betreffende de schuld vakantiegeld. Deze vordering kan en zal pas worden geïnd in het, onwaarschijnlijke, geval dat De Haagse Scholen als zelfstandig schoolbestuur zou ophouden te bestaan. Om een beter beeld te geven van de financiële stand van zaken wordt deze vordering niet meer als balanspost opgenomen maar onder de niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen. De waarde van de vordering bedraagt per ultimo 2019 € 3.068.605.

Verplichtingen

De Haagse Scholen heeft met een aantal leveranciers contracten afgesloten waarmee verplichtingen zijn ontstaan die niet direct uit de balans blijken. In onderstaand overzicht staan de contracten vermeld die voldoen aan de beide volgende voorwaarden:

- Het betreft meerjarige overeenkomsten (exclusief optionele en/of stilzwijgende verlengingen).
- Het betreft meerjarige overeenkomsten met een originele totale contractwaarde van meer dan € 221.000 (exclusief BTW) voor Diensten en Leveringen en meer dan € 5.548.000 (exclusief BTW) voor Werken.

Contractuele verplichtingen (excl. BTW)	Totaal	< 1 jaar (=2020)	2-5 jaar
Decolux Services B.V.	193.495	38.699	154.796
Exact Software Nederland B.V.	132.970	26.594	106.376
Mazars N.V.	41.190	41.190	-
Union Street Pluto B.V.	1.001.065	200.213	800.852
Weverling Groenprojecten Monster	39.303	39.303	-
CSU Cleaning Services B.V.	1.919.583	1.919.583	-
Totaal	3.327.606	2.265.582	1.062.024

Bankgaranties

Ultimo 2019 heeft De Haagse Scholen voor in totaal € 47.346 aan bankgaranties uitstaan. Dit betreft huurgaranties voor de kantoorruimte van het bestuurskantoor.

Overige

Naast de contracten die zijn afgesloten, heeft De Haagse Scholen een aantal samenwerkingsafspraken gemaakt met derde partijen met betrekking tot bouw en/of exploitatie van schoolgebouwen. De meest relevante daarvan zijn:

Brede Buurtschool Kleurrijk

De Haagse Scholen heeft een samenwerkingsovereenkomst met de Laurentius Stichting, de stichting Mooi en de stichting DAK over de realisatie en exploitatie van de brede buurtschool Kleurrijk. De Haagse Scholen treedt in deze op als juridische eigenaar, verhuurder en penvoerder.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

We verwijzen voor de gevolgen van de corona uitbraak naar het bestuursverslag.

TOELICHTING OP DE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

TOELICHTING BATEN

3.1 Rijksbijdragen

De rijksbijdragen bestaan uit de vergoedingen van de personele en materiële bekostiging (gezamenlijk de lumpsumbekostiging), de overige subsidies OCW en de ontvangen rijksbijdragen van de verschillende Samenwerkingsverbanden Passend onderwijs.

Rijksbijdragen	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
3.1.1 Rijksbijdragen OCW/LNV	99.910.213	105.961.260	103.731.302
3.1.2 Overige subsidies OCW/LNV	1.766.026	3.476.868	1.613.405
3.1.3 Ontvangen rijksbijdrage SWV	5.893.334	5.917.160	5.960.100
Rijksbijdragen	107.569.573	115.355.288	111.304.807

3.1.1. Rijksbijdragen OCW

In de begroting 2019 is gerekend met een loonindexatie van 2,0%. De loonsverhoging van 4,5% zal pas ingaan vanaf januari 2020.

In februari 2020 krijgen alle medewerkers die in januari 2020 in dienst zijn, een eenmalige uitkering van 33% van het (verhoogde) maandloon van januari 2020. Deze eenmalige uitkering wordt bekostigd uit de arbeidsvoorwaardelijke middelen van 2019. Deze uitkeringen zijn ontvangen in oktober en november 2019 via de definitieve regeling bekostiging personeel 2018/2019 en via de tweede regeling bekostiging personeel 2019/2020. De baten die samenhangen met de arbeidsvoorwaardelijke middelen betreft een totaalbedrag ad € 2.376.415. De uitkeringen met betrekking tot deze baten zullen plaatsvinden in februari 2020 en dus worden de lasten verantwoord in het resultaat over 2020. Dit verklaart in belangrijke mate het verschil met de begroting 2019.

3.1.2. Overige subsidies OCW

Dit betreft rijksbijdragen voor specifieke doelen of doelgroepen. Deze vallen niet onder lumpsumbekostiging.

Overige subsidies OCW	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
3.1.2.1.1 Geoormerkte subsidies	888.949	1.112.386	772.328
3.1.2.2.1 Niet-geoormerkte subsidies	877.077	2.364.482	841.077
Overige subsidies OCW	1.766.026	3.476.868	1.613.405

De geoormerkte subsidies zijn als volgt te specificeren:

Overige subsidies OCW	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
Versterking samenwerking lerarenopleiding	12.826	-	-
Lerarenbeurs	390.948	262.930	497.578
Doorstroomprogramma PO	25.833	109.945	-
Subsidie zij-instroom	200.000	460.000	-
Teambeurs	184.039	151.206	208.000
Diversen	75.302	128.306	66.750
Totaal geoormerkte subsidies	888.949	1.112.386	772.328

De bijdrage lerarenbeurs is lager dan de realisatie 2018 en lager dan begroot door het indienen van minder aanvragen.

De subsidie Doorstroomprogramma PO is hoger in 2019 omdat er meer aanvragen zijn ingediend en toegekend.

De subsidie zijinstroom is hoger in 2019 omdat er meer aanvragen zijn ingediend en toegekend.

De teambeurssubsidies is lager dan de realisatie in 2018, omdat er deelnemers gestopt zijn en hierdoor zijn de toekenningen naar beneden bijgesteld.

Onder de diversen post diversen zijn de subsidies Tegemoetkoming vervangingskosten, subsidie Curriculumontwikkeling, Regionale samenwerking kansengelijkheid en Onderwijsassistenten Opleiding tot leraar gerubriceerd.

De overige niet geoormerkte subsidies OCW zijn als volgt te specificeren:

Overige subsidies OCW	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
Bijz. bekostiging vreemdelingen	871.216	919.899	841.077
DUO Overige niet - geoormerkte subsidie	5.862	1.444.584	-
Totaal niet-geoormerkte subsidies	877.077	2.364.482	841.077

Onder de Overige niet-geoormerkte subsidie is de Bijzondere Bekostiging PO gerubriceerd. Dit betreft de eenmalige uitkering in februari 2020 voor alle medewerkers die in januari 2020 in dienst waren naar rato van de werktijdfactor en diensttijd in januari. Deze uitkering is op basis van de 150 miljoen uit het convenant aanpak lerarentekort, waarin is afgesproken dat de besteding van dit geld in deze cao zou worden ingezet voor arbeidsvoorwaarden. Dit bedrag is in december 2019 voor het kalenderjaar 2019 uitgekeerd middels een bedrag ad € 99,25 per leerling. Omdat er in het speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs minder leerlingen zijn ten opzichte van het aantal werknemers ontvangen deze besturen via deze systematiek relatief een lager bedrag per werknemer. Oftewel: ze ontvangen te weinig budget om de eenmalige uitkering van € 875 per Fte te dekken. Voor reguliere scholen geldt het omgekeerde: zij ontvangen een hoger totaalbedrag dan de kosten van deze eenmalige uitkering zijn. Daarom voert DUO in 2020 een verrekening uit zodat kosten en bekostiging alsnog in balans komen per onderwijstype. Deze verrekening leidt niet tot een vordering of schuld op de balans van schoolbesturen per ultimo 2019

3.1.3 Ontvangen rijksbijdragen Samenwerkingsverbanden

Met de invoering van Passend onderwijs (augustus 2014) is nieuwe categorie rijksbijdrage ontstaan.

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

Ontvangen rijkssubsidies SWV	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
Bekostiging Basisondersteuning	1.923.673	2.048.602	2.355.079
Aanv.Bek.Visueel Gehandicapte Leerlingen	39.713	34.292	20.208
Individueel arrangement	694.595	635.183	471.094
Groepsarrangementen	84.600	35.857	152.500
Bekostiging sbo >2% en Groei	854.185	719.699	676.979
Groeibekostiging so-scholen	1.430.184	1.340.736	1.494.792
Verplichte herbesteding AB-middelen	88.580	120.096	50.521
Advisering	291.683	311.883	283.927
Overige inkomsten SWV	486.120	670.813	455.000
Totaal	5.363.572	5.893.334	4.286.947

In de eerste jaren van hun bestaan hebben de SWV Passend onderwijs een voorzichtig financieel beleid gevoerd en namen hun reserves toe. Middels onze vertegenwoordigers in de besturen van de verschillende SWV hebben wij regelmatig aangedrongen op een ruimere financiering. In 2018 zijn er diverse verhogingen van deze bekostiging doorgevoerd. Zo zijn veel SWV's nu overgegaan op het (structureel) toepassen van de loonindex op hun bekostiging. SPPOH heeft haar bekostiging basisondersteuning sinds eind 2017 structureel verhoogd, de bekostiging advisering structureel is verruimd en er zijn diverse individuele arrangementen van behoorlijke omvang aan onze scholen toegekend. We zien deze verhoging in 2019 doorzetten. In 2018 zijn de nog lopende projecten en groepsarrangementen uit de vorige ondersteuningsplanperiode beëindigd. In 2019 is alleen het arrangement Hersenletsel NAH gerubriceerd onder de groepsarrangementen. Het aantal leerlingen in het sbo en (v)so is in 2019 gedaald tegenover de relatief sterke groei in 2018. In 2019 leidt dit tot lagere groeibekostiging dan in 2018.

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

Overige baten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
3.2.1.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies	10.117.930	10.255.373	6.825.000
3.2.2.2 Overige overheidsbijdragen	-	-	-
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	10.117.930	10.255.373	6.825.000

Bij De Haagse Scholen bestaan de Overige overheidsbijdragen geheel uit de bijdragen van de Gemeente Den Haag. Het beleid en bekostiging van het lokaal onderwijsbeleid is vastgelegd in de Haagse Educatieve agenda.

Sinds eind 2017 worden er door de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Gemeente Den Haag ook loonkosten subsidies afgegeven in het kader van de subsidieregeling STIP-banen Den Haag 2017 en vindt er via hen ook de afrekening van de ESF subsidies plaats in het kader van Arbeidstoeleiding PrO-vso Haaglanden.

3.5 Overige baten

Overige baten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
3.5.1 Verhuur	1.846.601	1.861.809	1.840.000
3.5.2 Detachering personeel	1.175.228	321.404	1.100.000
3.5.3 Schenking	13.992	5.043	25.000
3.5.4 Sponsoring	32.447	15.183	-
3.5.5 Ouderbijdragen	1.004.234	1.267.709	1.420.000
3.5.6 Overige	1.404.070	1.413.795	1.025.000
3.5.9 Baten voorgaande boekjaren	79.535	158.014	-
Overige baten	5.556.106	5.042.957	5.410.000

De overige baten zijn afgenomen ten opzichte van 2018, met name doordat er minder detacheringen zijn. SPPOH heeft personeel van ons overgenomen in plaats van op detacheringbasis inhuren.

De post ouderbijdragen bestaat in 2019 uit:

Vrijwillige ouderbijdragen	€ 326.090
Overblijfgelden	€ 562.679
Ouderbijdragen werkweek/excursies	€ 309.138
Diverse overige bijdragen	€ 69.802

TOELICHTING LASTEN

4.1 Personele lasten

De personele lasten vormen circa 83% van de totale lasten van De Haagse Scholen en zijn dus één van de belangrijkste onderdelen van onze financiële huishouding.

Personeelslasten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
4.1.1 Lonen en salarissen	90.162.544	93.329.187	94.294.408
4.1.2 Overige personele lasten	13.597.163	14.572.368	10.291.918
4.1.3 Af: uitkeringen	-935.241	-1.005.638	-800.000
Personeelslasten	102.824.466	106.895.917	103.786.326

Door een stijging van het aantal Fte's, 1.461 Fte in 2019 t.o.v. 1.427 Fte in 2018 zijn de lonen en salarissen t.o.v. 2018 gestegen met 3,6 miljoen oftewel 3,5%. Deze stijging wordt voor 2,1 miljoen veroorzaakt door de stijging in het aantal Fte en voor 1,0 miljoen veroorzaakt door hogere gemiddelde loonkosten als gevolg van salarisverhogingen en schaalwijzigingen in de cao.

De post Uitkeringen heeft betrekking op de ontvangen vergoedingen voor Zwangerschaps- en bevallingsverlof die wij via het UWV ontvangen. Na een daling in 2017 tot € 0,8 miljoen En een stijging in 2018 tot 0,9 miljoen is de post Uitkeringen (i.v.m. Zwangerschaps- en bevallingsverlof) dit jaar wederom gestegen naar € 1,0 miljoen Het mag duidelijk zijn dat het begroten van deze post lastig is en alleen op historische gegevens gebaseerd kan worden.

4.1.1 Lonen en salarissen

Lonen en salarissen	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	67.649.913	69.087.373	70.216.270
4.1.1.2 Sociale lasten	13.454.979	13.294.713	13.981.832
4.1.1.3 Pensioenpremies	9.057.652	10.947.101	10.096.306
Lonen en salarissen	90.162.544	93.329.187	94.294.408
Aantal Fte	1.427	1.461	1.410
gemiddelde loonkosten	63.183	63.878	66.875

De omvang van de post Lonen en Salarissen wordt bepaald door de hoeveelheid (aantal Fte) en de prijs (gemiddelde loonkosten). Daarbij kan De Haagse Scholen zelf sturen op het aantal Fte's, terwijl de gemiddelde loonsom nagenoeg geheel extern wordt bepaald.

Na een aantal jaren van (fors) krimpende personeelsformatie was er ook in 2019 gelukkig weer voldoende financiële ruimte om de formatie hoger uit te laten komen dan in de begroting geraamd.

De toename van 34 Fte t.o.v. 2018 komt voort uit de inzet van werkdrukmiddelen voor 2,2 miljoen en een stijging van het aantal leerlingen.

Met het groeiend aantal leerlingen was die formatie-uitbreiding ook meer dan noodzakelijk en de toename zal zich in 2020 in meer of mindere mate voortzetten.

De gemiddelde loonkosten zijn in 2019 met 2,39% gestegen ten opzichte van 2018.

4.1.2 Overige personele lasten

Overige personele lasten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
4.1.2.1 Mutaties personele voorzieningen	286.504	1.221.868	73.000
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	10.311.823	10.440.875	7.819.000
4.1.2.3 Overig	2.998.836	2.909.625	2.399.918
Overige personele lasten	13.597.163	14.572.368	10.291.918

4.1.2.1 Mutaties personele voorzieningen

De personele voorzieningen zijn toegenomen door extra benodigde dotaties voor de voorziening jubilea, personele risico's en duurzame inzetbaarheid. Hierdoor vallen ze veel hoger uit dan voor 2018.

4.1.2.2 Personeel niet in loondienst

De post personeel niet in loondienst is als volgt te specificeren:

Personeel niet in loondienst bedragen x € 1 miljoen	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Gemeentelijke subsidies	3,00	3,41
Inhuur bestuurskantoor	0,77	0,87
Inhuur juristen	0,10	0,11
Inhuur t.b.v. inzet werkdrukmiddelen	0,20	0,24
Inhuur scholen t.b.v. vervanging	3,20	2,33
Kosten toezichthouders	0,03	0,03
Inzet schoolbegeleidingsdienst HCO	0,80	1,00
Overige inhuur scholen	2,21	2,45
Totaal	10,31	10,44

De realisatie 2019 is ten opzichte van de realisatie 2018 iets hoger uitgekomen.

Het wordt steeds lastiger om tijdelijke vervangers in eigen dienst te vinden voor afwezige leerkrachten (vanwege ziekte, studie, zwangerschaps- , bevallings- en ouderschapsverlof e.d.) en er moet daarom in toenemende mate gebruik worden gemaakt van externe inhuur.

In 2020 hebben we meerdere nieuwe grootboekrekeningen geopend om deze kosten beter te kunnen monitoren in onze systemen.

4.1.2.3. Overige

Overige	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Reiskosten	280.235	271.540
Dienstreizen en parkeergeld	57.441	59.705
Opleiding en training	1.435.640	1.610.490
Personeel overige kosten	691.111	545.503
Medezeggenschap	21.326	18.448
Kosten re-integratie	87.971	40.976
Werving en selectie	188.180	143.686
Bedrijfsgezondheidszorg	173.168	166.894
Overige	63.763	52.383
Totaal	2.998.836	2.909.625

In lijn lopend met het ambitiestatement van De Haagse Scholen is er in 2019 12,18% meer geld uitgegeven aan de professionalisering van medewerkers.

4.2 Afschrijvingen

Afschrijvingen	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
4.2.2 Materiële vaste activa	2.522.646	2.584.199	2.450.000
Afschrijvingen	2.522.646	2.584.199	2.450.000

De afschrijvingen zijn in 2019 iets hoger dan in 2018.

De post afschrijvingen 2019 bevat een bedrag van € 70.553 dat is bekostigd uit gemeentelijke subsidies. Deze posten worden wel geactiveerd zodat zij t.z.t. ter vervanging in het meerjareninvesteringsplan (MIP) kunnen worden opgenomen. Ze worden direct in het jaar van aanschaf geheel afgeschreven ten laste van de gemeentelijke subsidie.

4.3 Huisvestingslasten

Huisvestingslasten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
4.3.1 Huur	286.963	357.625	280.000
4.3.3 Onderhoud	5.233.277	5.820.494	4.515.000
4.3.4 Energie en water	1.491.952	1.585.298	1.771.000
4.3.5 Schoonmaakkosten	2.700.352	2.850.192	2.788.000
4.3.6 Heffingen	315.965	283.035	347.000
4.3.7 Overige	49.605	54.800	48.000
Huisvestingslasten	10.078.113	10.951.444	9.749.000

De huisvestingsratio van De Haagse Scholen bedraagt in 2019 8,5% en dat is onder de norm van de Inspectie onderwijs van 10% en is iets hoger dan in 2018 (8,1%).

Het bedrag aan onderhoud is verder toegenomen als gevolg van het opstellen van de nieuwe meerjarenonderhoudsplaning (MOP). Hierdoor is de omvang van de voorziening toegenomen. In 2020 worden er veel uitgaven verwacht voor het uitvoeren van groot onderhoud. De kosten voor energie en water zijn t.o.v. 2018 toegenomen, net als de schoonmaakkosten.

4.4 Overige lasten

Overige lasten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
4.4.1 Administratie en beheerslasten	2.892.251	2.700.227	2.483.800
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	3.134.398	3.227.565	2.936.000
4.4.3 Mutaties overige voorzieningen	-173.590	-	-
4.4.4 Overige	2.994.806	2.824.625	2.956.000
Overige lasten	8.847.865	8.752.416	8.375.800

De administratie en beheerslasten zijn ten opzichte van 2018 iets afgenomen, met name door minder ICT onderhouds- en netwerkbeheerskosten en iets lagere ICT Licentie- en beheerskosten.

In de realisatie 2019 is een bedrag van € 60.682 opgenomen voor de kosten van de accountant.

Honoraria van de accountant	2018 Mazars	2019 Mazars
Onderzoek van de jaarrekening	75.954	60.682
Andere niet - controle diensten	-	-
Totaal	75.954	60.682

De post inventaris, apparatuur en leermiddelen neemt toe als gevolg van de Onderwijskundige software.

De post overige lasten bestaat uit een relatief groot aantal verschillende kostensoorten (culturele vorming en excursies, CITO-toetsen, overblijfkosten, kosten schoolreisjes, verzekeringen, lidmaatschappen, representatie enz.).

5. Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Begroting 2019
5.1 Rentebaten	15.496	14.266	15.000
5.5 Rentelasten (-/-)	-209	-1.035	-
Financiële baten en lasten	15.287	13.231	15.000

De rentepercentages zijn in 2019 verder afgenomen en daarmee dalen ook de rente inkomsten.

De Haagse
Scholen

OVERIGE GEGEVENS

VERPLICHTE TOELICHTING

MODEL E Verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen per 31-12-2019	Resultaat boekjaar 2019	Art 2: 403 BW Ja/Nee	Deelname %	Consolidatie J/N
Stichting Peuterspeelzalen De Haagse Scholen	Stichting	Den Haag	-	-5.589	-17.168	Nee	100	N

Overige verbonden Partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel
Samenwerkingsverband Stichting Primair Passend onderwijs Haaglanden	Stichting	Den Haag
Stichting Viertaal	Stichting	Amsterdam
Stichting Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Midden Holland	Stichting	Gouda
Stichting Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Westland	Stichting	Naaldwijk
Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Westland	Stichting	Naaldwijk
Stichting Samenwerkingsverband Passen Primair Onderwijs Delftlanden	Stichting	Delft
Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet (speciaal) Onderwijs Midden-Holland en Rijnstreek	Stichting	Gouda
Stichting Digitaal leren	Stichting	Den Haag
Stichting vereniging Primair Onderwijs raad	Vereniging	Utrecht

De Haagse Scholen, stichting voor primair en speciaal openbaar onderwijs, vormt samen met de Stichting Peuterspeelzalen De Haagse Scholen een fiscale eenheid voor de BTW met ingang van 1 december 2014.

De Belastingdienst heeft geoordeeld dat er voor het bestaan van een fiscale eenheid tussen voornoemde stichtingen sprake is van een eenheid in financieel, organisatorisch en economisch opzicht. De gezamenlijke BTW-aangifte wordt verzorgd door De Haagse Scholen.

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de stichting en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de stichting. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de stichting en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag. De bezoldiging van de bestuurders en commissarissen is opgenomen in Model H.

De Haagse Scholen maakt gebruik van de vrijstelling van de consolidatieplicht vanwege de geringe omvang van het balanstotaal (5% van het balanstotaal indien geconsolideerd zou worden).

MODEL G 2018
G1: VERANTWOORDING VAN SUBSIDIES
ZONDER VERREKENINGSCLAUSULE

(Regeling ROS art.13, lid 2 sub a en EL&I regelingen betrekking hebbend op de EL&I subsidies)

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Toewijzing bedrag	Ontvangen tot en met 2018	Prestatie afgerond
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929166-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929166-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 930820-01	26-sep.-2018	-12.093	-12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006934-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929164-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Ja
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929168-01	6-sep.-2018	9.674	9.674	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006946-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006949-01	28-aug.-2019	6.046	6.046	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 922419-01	26-jun.-2018	-1.814	-1.814	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929184-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929184-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929188-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006955-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006955-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929189-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929189-01	6-sep.-2018	3.930	3.930	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006953-01	28-aug.-2019	3.930	3.930	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006988-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006988-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006988-01	28-aug.-2019	9.674	9.674	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1006988-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 961161-01	28-jan.-2019	8.767	8.767	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929115-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929115-01	6-sep.-2018	10.279	10.279	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929115-01	6-sep.-2018	6.046	6.046	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007023-01	28-aug.-2019	6.046	6.046	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007023-01	28-aug.-2019	10.279	10.279	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1009803-01	27-sep.-2019	-10.279	-10.279	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929162-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Ja
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929162-01	6-sep.-2018	1.549	1.549	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007065-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee

Vervolg Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Toewijzing bedrag	Ontvangen tot en met 2019	Prestatie afgerond
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 958706-01	2-jan.-2019	-794	-794	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929031-01	6-sep.-2018	6.046	6.046	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007067-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1019880-01	28-nov.-2019	-12.093	-12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929046-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007071-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929039-01	6-sep.-2018	5.291	5.291	Ja
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929050-01	6-sep.-2018	9.523	9.523	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929045-01	6-sep.-2018	7.256	7.256	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929045-01	6-sep.-2018	7.256	7.256	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007131-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007131-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007131-01	28-aug.-2019	9.674	9.674	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929062-01	6-sep.-2018	9.523	9.523	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929069-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Ja
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929069-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929069-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007150-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007150-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929384-01	3-sep.-2018	12.666	12.666	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929386-01	3-sep.-2018	8.351	8.351	Ja
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 929078-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Ja
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 1007151-01	28-aug.-2019	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 928942-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Ja
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 928942-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Ja
Regeling lerarenbeurs	Subsidie voor studieverlof 928943-01	6-sep.-2018	12.093	12.093	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 966934-01	28-feb.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 994513-01	23-apr.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 998046-01	4-mei-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 998055-01	4-mei-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 997972-01	4-mei-2019	40.000	40.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1002119-01	23-jul.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1004744-01	21-aug.-2019	20.000	20.000	Nee

Vervolg Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Toewijzing bedrag	Ontvangen tot en met 2019	Prestatie afgerond
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027407-01	20-dec.-2019	20.000	-	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027418-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027442-01	20-dec.-2019	60.000	60.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027444-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027441-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027447-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027445-01	20-dec.-2019	40.000	40.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027450-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027452-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027446-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027454-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling lerarenbeurs	Subsidie zij-instroom 1027519-01	20-dec.-2019	20.000	20.000	Nee
Regeling Teambeurs PO	TEAM17022	26-sep.-2017	80.563	80.563	Nee
Regeling Teambeurs PO	TEAM17026	10-okt.-2017	79.319	79.319	Nee
Regeling Teambeurs PO	TEAM17040	13-okt.-2017	71.836	71.836	Nee
Regeling Teambeurs PO	TEAM17046	13-okt.-2017	26.029	26.029	Nee
Regeling Teambeurs PO	TEAM17047	13-okt.-2017	21.145	21.145	Nee
Regeling Teambeurs PO	TEAM17048	14-okt.-2017	221.899	221.899	Nee
Regeling Doorstroomprogramma's po-vo	DPOV018049	30-aug.-2018	124.000	124.000	Nee
Regeling Doorstroomprogramma's po-vo	DPOV019094	30-aug.-2019	124.000	62.000	Nee
Regeling Doorstroomprogramma's po-vo	DPOV019102	30-aug.-2019	60.000	30.000	Nee
Beleidskader Regionale samenwerking kansengelijkheid in het onderwijs	GK019006	1-jan.-2019	140.000	70.000	Nee
Totaal			1.910.496	1.728.496	

MODEL H: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN
PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

4.1 Vermelding bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen

Gegevens 2019	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Omvang dienstverband in Fte	Gewezen top functionaris	(fictieve) dienstbetrekking		Beloning	Beloning betaalbaar op termijn	Subtotaal	Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	Onverschuldigd betaald bedrag
			Fte				2019	2019	2019	2019	2019
Bestuurders											
Dhr. Mr. W. Hendricks (voorzitter)	01-08-11	n.v.t.	1,00	nee	nee		132.255	20.272	152.527	177.000	n.v.t.
Dhr. Drs. J.D.H.M. Willenborg (lid)	01-08-11	n.v.t.	1,00	nee	nee		127.294	14.461	141.755	177.000	n.v.t.
Mw. Dr. J. van Beek (lid)	01-10-18	n.v.t.	1,00	nee	nee		121.789	19.923	141.712	177.000	n.v.t.

Gegevens 2018	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Omvang dienstverband in Fte		Beloning plus belastbare onkosten vergoeding	Voorziening beloning betaalbaar op termijn	Totaal	Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum
			Fte		2018	2018	2018	2018
Bestuurders								
Dhr. Mr. W. Hendricks (voorzitter)	01-08-11	n.v.t.	1,00		130.992	18.593	149.585	171.000
Dhr. Drs. J.D.H.M. Willenborg (lid)	01-08-11	n.v.t.	1,00		129.422	18.330	147.752	171.000
Mw. Dr. J. van Beek (lid)	01-10-18	n.v.t.	1,00		28.764	4.542	33.306	43.101

Berekening bezoldigingsmaximum topfunctionarissen:	waarde	punten
Gemiddelde totale baten over 2015, 2016 en 2017:	€ 111.608.667	8
Gemiddeld aantal leerlingen 2015, 2016 en 2017:	14.415	4
Aantal gewogen onderwijssoorten:		4
Totaal aantal complexiteitspunten:		16
Klasse - indeling:		F
Bezoldigingsmaximum:		€ 177.000

Vervolg Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Gegevens 2019	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Bezoldiging		Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	Onverschuldigd betaald bedrag	Totaal
			2019		2019	2019	
Toezichthouders							
Dhr. Drs. M.M. Frequin	01-01-19	n.v.t.	6.655		26.550	n.v.t.	6.655
Mevr. mr. C.J. Kloosterman-Taal (lid)	01-08-11	n.v.t.	5.000		17.700	n.v.t.	5.000
Dhr. Drs. A.F. Westerhof (lid)	01-08-11	n.v.t.	-		17.700	n.v.t.	-
Mevr. Drs. E.D.C.M. Lambrechts (lid)	20-04-12	n.v.t.	6.050		17.700	n.v.t.	6.050
Dhr. A. Mohamedajoeb (lid)	01-01-16	n.v.t.	6.050		17.700	n.v.t.	6.050

Gegevens 2018	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Beloning plus belastbare onkostenvergoeding		Beloning betaalbaar op termijn	Totaal	Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum
			2018		2018	2018	2018
Toezichthouders							
Dhr. Mr. N.Ph. Geelkerken (voorzitter)	01-08-11	31-12-18	6.655		n.v.t.	6.655	25.650
Mevr. mr. C.J. Kloosterman-Taal (lid)	01-08-11	n.v.t.	5.000		n.v.t.	5.000	17.100
Dhr. Drs. A.F. Westerhof (lid)	01-08-11	n.v.t.	-		n.v.t.	-	17.100
Mevr. Drs. E.D.C.M. Lambrechts (lid)	20-04-12	n.v.t.	6.050		n.v.t.	6.050	17.100
Dhr. A. Mohamedajoeb (lid)	01-01-16	n.v.t.	6.050		n.v.t.	6.050	17.100

Opmerkingen:
De heer Westerhof heeft in 2018 en 2019 afgezien van de vergoeding.

VASTSTELLINGSFORMAT SCHOOLBESTUREN SUBSIDIE 2019

Type	Beschikingsnr.	Activiteitsnummer en -naam	Toegekend bedrag	Ontvangen voorschot	Realisatie	Evt. verrekening	Verantwoord bedrag	Toelichting	Terug-betalen	Overlopend naar 2020
P&M Onderwijs	ABBA/9000472/VOS-1878	Subsidie 2019 project Klassewerk-Klassewerk	450.000	450.000	430.518		430.518		19.482	
VGO DH 2019	ABBA/9005342/VOS-1950	Subsidie 2019 (zeer) zwakke scholen-Prj voorkomen van (zeer) zwakke scholen	15.000	15.000	15.000		15.000		-	
VGO DH 2019	ABBA/9010553/VOS-1946	Subsidie 2019 materiaallasten vve-Speelplezier	6.255	6.255	6.121		6.121		134	
VGO DH 2019	ABBA/9011819/VOS-2021	Subsidie 2019 Opleidingsschool po-Opleidingsschool Nieuwe Haagse Leraren Basisonderwijs	160.000	160.000	51.926		51.926		108.074	
VGO DH 2019	ABBA/9011820/VOS-2044	Subsidie 2019 Maatwerkenaanpak kansengelijkheid po-Inzet projectleider Haags Onderwijs Anders	48.810	48.810	49.110		48.810		-	
VGO DH 2019	ABBA/9011821/VOS-2036	Subsidie G4 gelden Klassewerk 2019-G4 gelden Klassewerk	500.000	500.000	53.408		53.408		446.592	
VGO DH 2019	ABBA/9011822/VOS-2017	Subsidie 2019 Leren en innoveren in netwerken-Stadswijzer Urban Education	16.000	16.000	13.871		13.871		2.129	
VGO DH 2019	ABBA/9012448/VOS-2039	Subsidie 2019 Overgang po-vo-Project Overgang po-vo	48.345	48.345	-		-	Cf Plan van aanpak is deze subsidie aangevraagd voor het schooljaar 2019-2020. Per email met de Gemeente aangegeven dat de subsidie verstrekt is na de zomer en dat derhalve geen uitputting heeft kunnen plaatsvinden in 2019.	-	48.345
VGO DH 2019	ABBA/9012449/VOS-2022	Subsidie 2019 Lerend netwerk taal-NT2-meertaligheid-Lerend netwerk taal-NT2-meertaligheid	23.247	23.247	15.592		15.592	Cf Plan van aanpak is deze subsidie aangevraagd voor het schooljaar 2019-2020. Per email met de Gemeente aangegeven dat de subsidie verstrekt is na de zomer en dat derhalve geen uitputting heeft kunnen plaatsvinden in 2019.	-	7.655
VGO DH 2019	ABBA/9013745/VOS-2025	Subsidie 2019 Professionalisering en ICT-Active Floor	12.500	12.500	25.186		12.500		-	
VGO DH 2019	ABBA/9013752/VOS-2043	Subsidie 2019 Professionalisering en ICT-Ontwikkeling portfolio leerlingen	7.500	7.500	13.880		7.500		-	
VGO DH 2019	ABBA/9013914/VOS-2042	Subsidie 2019 "Leernetwerk Jonge Kind"-Project "leernetwerk Jonge Kind"	20.000	20.000	-		-	Cf Plan van aanpak is deze subsidie aangevraagd voor het schooljaar 2019-2020. Per email met de Gemeente aangegeven dat de subsidie verstrekt is na de zomer en dat derhalve geen uitputting heeft kunnen plaatsvinden in 2019.	-	20.000
ASV Waarderingssubsidie	ABBA/VL/20643	Subsidieverlening Taal inde Buurt-NT2 lessen 2019-Project Taal in de Buurt-NT2 lessen	700	700	-		700	Waarderings-subsidie-alleen inhoudelijk verslag t.z.t. noodzakelijk.	-	
P&M Onderwijs	ABBA/VL/26257	Subsidieverlening renovatie,verhelpen achterstallig onderhoud en aanleg Cruijff Court 2019-Cruijff Court 2020	75.000	75.000	-		-	Cf beschikking d.d. 23/12/19 staat het budget ter beschikking van de afdeling sportvoorzieningen van de Gem. Den Haag, die de verantwoordelijkheid op zich neemt voor de opdrachtgeverschap, uitvoering van de werkzaamheden en budget beheersing.	-	75.000

Vervolg Vaststellingsformat schoolbesturen subsidie 2019

Type	Beschikkingnr.	Activiteitsnummer en -naam	Toegekend bedrag	Ontvangen voorschot	Realisatie	Evt. verrekening	Verantwoord bedrag	Toelichting	Terug-betalen	Overlopend naar 2020
ASV Waarderingssubsidie	ABBA/VL-24274	Subsidieverlening Taal inde Buurt-NT2 lessen 2019	700	700	-		700	Waarderings-subsidie-alleen inhoudelijk verslag tzt noodzakelijk.	-	
-	Gem. DH-Schoolsport-060619	NK Knikkeren 2019	2.963	2.963	2.963		2.963	Declaratie Gem. Den Haag, afd. Schoolsport.	-	
ESF subsidie	SZW/2019.223	Arbeidstoeleiding PrO-VSO Haaglanden 2019Q4 òt 2020	42.597	42.597	42.597		-	Reeds verantwoord via school cf ESF richtlijnen bij van Dijk subsidie/Min SZW.	-	42.597
ESF subsidie	SZW/2019.93	Arbeidstoeleiding PrO-vso Haaglanden-2014EUSF2011974	136.624	136.624	136.624		136.624	Reeds verantwoord via school cf ESF richtlijnen bij van Dijk subsidie/Min SZW.	-	
ESF subsidie	SZW/2019.93	Arbeidstoeleiding PrO-VSO Haaglanden 2018-20117EUSF201619	103.560	103.560	103.560		103.560	Reeds verantwoord via school cf ESF richtlijnen bij van Dijk subsidie/Min SZW.	-	
ESF subsidie	SZW/2019.93	PrO-VSO 2017-2016EUSF20143	112.068	112.068	112.068		112.068	Reeds verantwoord via school cf ESF richtlijnen bij van Dijk subsidie/Min SZW.	-	
	ABBA/9006067/VOS-1947	Subsidie 2019 Piramide Podium (laatste jaar)	39.200	39.200	40.375		39.200		-	
ASV Waarderingssubsidie	ABBA/VL/23898	Subsidieverlening 2019 - Sport maakt Den Haag Sterker 19MH	1.839	1.839	1.469		1.469		370	
	SZW/LKSSTiPC17-0029	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	16.701	16.701	16.701		16.701		-	
	SZW/LKSSTiPC17-0031	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	19.976	19.976	19.976		19.976		-	
	SZW/LKSSTiPC17-0032	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	24.802	24.802	24.802		24.802		-	
	SZW/LKSSTiPC17-0033	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	14.129	14.129	14.129		14.129		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0015	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	16.215	16.215	16.215		16.215		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0017	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	25.507	25.507	25.507		25.507		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0018	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	5.536	5.536	5.536		5.536		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0019	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	25.507	25.507	25.507		25.507		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0020	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	16.203	16.203	16.203		16.203		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0021	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	18.247	18.247	18.247		18.247		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0022	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	24.446	24.446	24.446		24.446		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0036	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	7.964	7.964	7.964		7.964		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0037	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	23.849	23.849	23.849		23.849		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0039	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	18.238	18.238	18.238		18.238		-	
	SZW/LKSSTiPC18-0043	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	14.164	14.164	14.164		14.164		-	
	SZW/LKSSTiPC19-0001	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	16.240	16.240	16.240		16.240		-	
	SZW/LKSSTiPC19-0002	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	18.296	18.296	18.296		18.296		-	
	SZW/LKSSTiPC19-0003	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	16.772	16.772	16.772		16.772		-	

Vervolg Vaststellingsformat schoolbesturen subsidie 2019

Type	Beschikingsnr.	Activiteitnummer en -naam	Toegekend bedrag	Ontvangen voorschot	Realisatie	Evt. verrekening	Verantwoord bedrag	Toelichting	Terug-betalen	Overlopend naar 2020
	SZW/LKSSTiPC19-0009	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	16.243	16.243	16.243		16.243		-	
	SZW/LKSSTiPC19-0012	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	13.722	13.722	13.722		13.722		-	
	SZW/LKSSTiPC19-0014	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	14.081	14.081	14.081		14.081		-	
	SZW/LKSSTiPC19-0017	Loonkostensubsidie (Samenloop met STiP/Conciërges)	10.246	10.246	10.246		10.246		-	
	ABBA/9002630/VOS-1816	Verleningen Onderwijssubsidies 2019, 1 ^e tranche - Schoolsportcoordinator	639.766	639.766	653.040		639.766	19NN niet 100% uitgeput in geld wel in uren.	54	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	Verleningen Onderwijssubsidies 2019, 1 ^e tranche - Haagse Sporttuin	150.000	150.000	160.237		150.000		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	Verleningen Onderwijssubsidies 2019, 1 ^e tranche - Schoolsportclub speciaal (basis) onderwijs	94.200	94.200	102.457		94.200	20JC en 20JM niet 100% uitgeput.	4.499	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	Verleningen Onderwijssubsidies 2019, 1 ^e tranche - Schoolsportvereniging	64.140	64.140	68.587		64.140	17FV niet 100% uitgeput.	167	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	Verleningen Onderwijssubsidies 2019, 1 ^e tranche - Kopklassen	140.000	140.000	159.897		140.000		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	Verleningen Onderwijssubsidies 2019, 1 ^e tranche - Conciërgeregeling	136.590	136.590	161.887		136.590		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	Verleningen Onderwijssubsidies 2019, 1 ^e tranche - Voormalig ID-banen po	30.000	30.000	333.748		30.000		-	
			3.454.688	3.454.688	3.131.205	-	2.684.310		581.501	193.597

SCHOOLBESTUREN PO INTEGRALE PLANNEN (10.2.1)

Type	VOS-nr.	Integraal plan: naam locatie	Toegekend bedrag	Ontvangen voorschot	Realisatie	Evt. verrekening	Verantwoord bedrag	Toelichting	Terugbetalen	Overlopend naar 2019
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17EK - De Kleine Keizer	67.763	67.763	68.359		67.763		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17EU - Archipel	14.360	14.360	16.613		14.360		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17FE - Dalton Helen Parkhurst	147.472	147.472	169.517	18.085	165.557		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17FN - De Spoorzoeker	231.270	231.270	243.936	10.962	242.232		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17FV - Dr. Willem Dreesschool	152.096	152.096	144.555	-7.541	144.555		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17JE - Valkenbos Montessori	16.753	16.753	17.411		16.753		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17MC - Bohemen / Kijkduin	28.165	28.165	28.688		28.165		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17MR - Benoordenhout	14.438	14.438	26.840	4.588	19.026		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17NF - De Baanbreker	100.986	100.986	108.146		100.986		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17NQ - P.C. Hooftschool	70.594	70.594	62.265	-8.329	62.265		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17PJ - Het Startpunt SR	440.520	440.520	446.009		440.520		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	17PY - Galvanischool	12.876	12.876	20.286		12.876		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	18AR - Maria Montessorischool	26.613	26.613	24.398	-2.215	24.398		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	18PQ - Anne Frankschool	285.645	285.645	289.059		285.645		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19LI - De Zonnebloem	22.513	22.513	22.849		22.513		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19LY - Annie M.G. Schmidtschool	32.273	32.273	48.895	15.283	47.556		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19MH - De Klimop	121.191	121.191	123.269		121.191		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19MP - De Kameleon	69.368	69.368	76.503		69.368		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19MU - Max Velthuijs	69.602	69.602	70.860		69.602		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19MZ - Houtwijk	68.621	68.621	70.147		68.621		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19NN - Houtrust	21.832	21.832	25.553		21.832		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19NQ - De Gelderlandschool	96.576	96.576	100.764		96.576		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19NT - De Drentse Hoek	45.814	45.814	53.512		45.814		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19NW - Van Ostadeschool	198.502	198.502	198.996		198.502		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19NZ - Erasmus	385.233	385.233	390.446		385.233		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19OC - Pr. Willem Alexander	98.334	98.334	94.435	-3.899	94.435		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19OQ - De Springbok	952.987	952.987	1.020.853		952.987		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19QD - De Kleine Wereld	334.078	334.078	406.887		334.078		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19SI - De la Reyschool	68.254	68.254	75.627		68.254		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19TO - Het Volle Leven	30.140	30.140	37.463		30.140		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19UK - Jan Ligthartschool	59.600	59.600	59.600		59.600		-	

Vervolg Schoolbesturen PO Integrale Plannen (10.2.1)

Type	VOS-nr.	Integraal plan: naam locatie	Toegekend bedrag	Ontvangen voorschot	Realisatie	Evt. verrekening	Verantwoord bedrag	Toelichting	Terug- betalen	Overlopend naar 2019
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19UK - Jan Ligthartschool	384.446	384.446	443.719		384.446		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19VB - De Wissel	201.442	201.442	202.800		201.442		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19WO - Het Galjoen	134.499	134.499	148.326		134.499		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19XU - De Tweemaster	123.425	123.425	122.577	-848	122.577		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19YL - De Voorsprong	464.309	464.309	466.018		464.309		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19YS - De Vlierboom	17.772	17.772	13.672	-4.100	13.672		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19YX - De Leeuwerikhoeve	-	-	-		-		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19YX - De Leeuwerikhoeve	380.381	380.381	389.710		380.381		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19ZF - Prinses Marijke	507.991	507.991	505.876	-2.115	505.876		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	19ZJ - Zuidwalschool	90.753	90.753	93.864		90.753		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	20IX - Insp. W.P. Blokpoelschool	5.839	5.839	2.929	-2.910	2.929		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	20JC - De Bonte Vlinder	8.617	8.617	18.947		8.617		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	20JE - Eerste Nederlandse Buiten	-	-	940		-		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	20JF - De Haagse Beek	18.039	18.039	21.761		18.039		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	20JG - Insp. De Vriesschool	-	-	124		-		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	20JM - De Piramide	748	748	2.276		748		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	20KP - De Strandwacht	9.175	9.175	7.497	-1.678	7.497		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	26AU - OBS Ypenburg	28.875	28.875	13.592	-15.283	13.592		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	26AU - OBS Ypenburg	50.595	50.595	68.647		50.595		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	26AX - De Vijver	54.998	54.998	61.621		54.998		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	26PJ - Waterland	45.614	45.614	46.237		45.614		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	26PP - De Notenkraker	53.811	53.811	55.789		53.811		-	
P&M Onderwijs	ABBA/9002630/VOS-1816	27VA - Prinses Catharina Amalia	45.430	45.430	53.981		45.430		-	
	ABBA/9002630/VOS-1816	20JJ - PH Schreuderschool	191.727	191.727	165.174		165.174	Tot 1/8/2019 cf Plan 100% activiteiten uitgevoerd; Bij toekenning is hier reeds rekening meegehouden; kosten zijn echter lager uit gekomen.	26.553	
			7.102.955	7.102.955	7.448.818	-	7.076.402	-	26.553	-
Totaal			10.557.643	10.557.643	10.580.023	-	9.760.712	-	608.054	193.597

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het College van Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting De Haagse Scholen

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting De Haagse Scholen te ‘s-Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting De Haagse Scholen per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

Tevens zijn wij van oordeel dat de in de jaarrekening opgenomen subsidies van de gemeente Den Haag zijn besteed overeenkomstig HKS/UVS, waarmee de rechtmatigheid van deze subsidies is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2019.
2. De staat van baten en lasten over 2019; en
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van “De Haagse Scholen” zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Voorts is onze controle uitgevoerd conform de door de Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn van de gemeente Den Haag opgestelde subsidievoorwaarden, opgenomen in de Handreiking verantwoording subsidies 2018 schoolbesturen PO en VO.

Door de toepassing van dit protocol is door ons in het bijzonder onderzocht dat voor alle relevante, verantwoorde subsidiestromen de bepalingen in de vigerende Haagse Kaderverordening Subsidieverstrekking (HKS) en het Uitvoeringsvoorschriften Subsidies (UVS) van de gemeente Den Haag zijn nageleefd.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a wnt en artikel 5 lid 1(j) uitvoeringsregeling wnt

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs. Het bestuur is ook

verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's:
 - Dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.
 - Van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het

op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 27 mei 2020

MAZARS N.V.

w.g. drs. P.A.J. Hopstaken RA

De Haagse
Scholen

BIJLAGEN

Bijlage 1 - Overzicht scholen

BRIN	Type	School	Locatie	Postcode
19LY	bao	Annie M.G. Schmidt	Jacob de Graefflaan 10-14	2517 JM
19LY	bao	Annie M.G. Schmidt	van Hoornbeekstraat 5	2582 RA
18PQ	bao	Anne Frank	Beresteinlaan 267	2542 JG
18PQ	bao	Anne Frank	Laagveen 22	2544 RZ
17EU	bao	Archipel	Atjehstraat 31	2585 VG
17NF	bao	Baanbreker, de	Elboogstraat 68	2516 PV
17MR	bao	Benoordenhout	Dreiboltzstraat 2	2596 XG
17MC	bao	Bohemen Kijkduin	Daltonplantsoen 6	2555 SB
19NT	bao	Drentse Hoek, de	Oosterhesselenstraat 586	2545 SL
19NZ	bao	Erasmus	Ambachtsgaarde 1	2542 ED
19WO	bao	Galjoen, het	Anna Blamanplein 15	2525 ZV
19WO	bao	Galjoen, het	Arnold Aletrinoplantsoen 8	2525 ZX
17PY	bao	Galvanischool	Stokroosstraat 185	2565 BM
19NQ	bao	De Gelderlandschool	Nijkerklaan 9-11	2573 BA
17FE	bao	Helen Parkhurst, dalton	Baambruggestraat 2	2546 SK
19NN	bao	Houtrust	Nachtegaalplein 19A	2566 JP
19MZ	bao	Houtwijk	Mari Andriessenstraat 42	2552 KN
19UK	bao	Jan Ligthart	Slicherstraat 5-7-9	2515 GE
19MP	bao	Kameleon, de	Ketelstraat 101	2516 VN
17EK	bao	Kleine Keizer, de	Alphons Diepenbrockhof 79	2551 KK
17EK	bao	Kleine Keizer, de	Loosduinse Uitleg 10	2553 AZ
19QD	bao	Kleine Wereld, de	Van Ruysbroekstraat 7	2531 VP
19MH	bao	Klimop, de	Cartesiusstraat 2-4	2562 SK
19YX	bao	Leeuwerikhoeve, de	Walenburg 25	2591 BR
18AR	bao	Maria Montessori	Zevenwoudenlaan 197	2548 NT
19MU	bao	Max Velthuijs	Da Costastraat 40	2513 RP
26PP	bao	Notenkraker, de	Eksterhof 2	2496 HS
19NW	bao	Ostadeschool, van	V. Ostadestraat 245	2526 EV
17NQ	bao	P.C. Hooftschool	Escamplaan 65	2547 GA
19OC	bao	Prins Willem Alexander	Laakweg 199	2521 SG
19OC	bao	Prins Willem Alexander	Slachthuisplein 15	2521 EC
27VA	bao	Prinses Catharina Amalia	Cicerostrook 9	2493 ZL

BRIN	Type	School	Locatie	Postcode
19ZF	bao	Prinses Marijke	Abraham van Beijerenstraat 1c	2525 TA
19SI	bao	Reyschool, de la	De La Reyweg 212	2571 GH
19SI	bao	Reyschool, de la	Voorthuizenstraat 245	2573 AH
17FN	bao	Spoorzoeker, de	Busken Huetstraat 22-24	2524 TT
19OQ	bao	Springbok, de	Pretoriusstraat 123	2571 VD
19OQ	bao	Springbok, de	Wolmaransstraat 100	2572 EM
17PJ	bao	Startpunt, het	Suze Robertsonstraat 103	2526 WS
19XU	bao	Tweemaster,de	Tesselsestraat 75a	2583 JH
17JE	bao	Valkenbos, montessorischool	Cederstraat 29	2565 JM
26AX	bao	Daltonschool De Vijver	Kikkerbeetlaan 27	2548 WJ
19YS	bao	Vlierboom, de	Vlierboomstraat 364-366	2564 JJ
19TO	bao	Volle Leven, het	Rijslag 21	2587 BB
19TO	bao	Volle Leven, het	Haringstraat 60	2586 XZ
19YL	bao	Voorsprong, de	Ruysdaelstraat 11	2525 AA
26PJ	bao	Waterland, dalton	Eendenplein 1	2492 NZ
17FV	bao	Willem Drees, dr.	Bresterstraat 15	2523 XC
19VB	bao	Wissel, de	Steenwijklaan10	2541 RL
26AU	bao	Ypenburg	Böttgerwater 21	2497 ZJ
19LI	bao	Zonnebloem, de	Hyacinthweg 5	2565 RE
19ZJ	bao	Zuidwal	Zuidwal 47	2512 CW
20JC	sbo	Bonte Vlinder, de	Aucubastraat 3	2565 XD
<u>20JC</u>	<u>sbo</u>	Bonte Vlinder, de	De Reaumurstraat 43	2562 TW
<u>20JF</u>	<u>sbo</u>	Haagse Beek, de	Bentelostraat 59	2545 NV
<u>20JJ</u>	<u>sbo</u>	P.H. Schreuderschool,	Hendrick Goltziustraat 5	2526 LL
<u>20JE</u>	<u>so</u>	Eerste Nederlandse Buitenschool	Doorniksestraat 28	2587 XM
<u>20IX</u>	<u>so</u>	Inspecteur W.P. Blokpoelschool	Haardstede 1	2543 VS
<u>20KP</u>	<u>so</u>	Strandwacht,Sch verb. a/h Ped. Instituut	Paddepad 8	2554 HZ
<u>20JM</u>	<u>vso</u>	Piramide College	Steenwijklaan 30	2541 RL
<u>20JM</u>	<u>so</u>	Piramide, de	Melis Stokelaan 1189	2541 GA
<u>20JC</u>	<u>so</u>	Inspecteur S. de Vriesschool	Heliotrooplaan 35	2555 MA
<u>20JC</u>	<u>so</u>	Inspecteur S. de Vriesschool	Esther de Boer-van Rijklaan 80	2597 TJ

Bijlage 2 - Verslag GMR 2019

Spannend jaar voor de GMR

Twee onderwerpen domineerden de agenda van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) in 2019. Uiteindelijk werd de Geschillencommissie gevraagd om uitspraak te doen voor zowel 'Glaslokaal' als voor de 'Voordracht leden Raad van Toezicht'. De relaties van de GMR met het College van Bestuur en de Raad van Toezicht stonden onder spanning. Naast de twee hoofdthema's besprak de GMR ook andere onderwerpen, zoals 'MijnSchoolinfo' en het 'Bestuursplan'.

Voordracht leden Raad van Toezicht

Drie van de vijf leden van de Raad van Toezicht worden benoemd op voordracht van de GMR. De oudergeleding (OGMR) mag twee leden voordragen, de personeelsgeleding een lid. In het voorjaar van 2019 liep de zittingstermijn af van de twee leden waarvoor de OGMR het recht op bindende voordracht heeft. De gebruikelijke procedure voor de werving van nieuwe leden voor de Raad van Toezicht werd in gang gezet. In de benoemingsadviescommissie (BAC) bleek echter dat de kandidaat waaraan de oudergeleding de voorkeur gaf, alleen gesteund werd door de vertegenwoordiger van die geleding in de BAC. De OGMR wees erop dat het gaat om een recht op bindende voordracht. De Raad van Toezicht wilde vasthouden aan de kandidaat van de BAC. Samen kwamen ze er niet uit. Daarom werd het probleem voorgelegd aan de Geschillencommissie.

In de uitspraak van 15 november 2019 wees de Geschillencommissie het nalegingsverzoek van de oudergeleding om procedurele redenen af. De oudergeleding had de twee kandidaten niet formeel voorgedragen. Belangrijker voor de GMR was de bevestiging van de uitleg van het BAC-reglement die de GMR voor stond, namelijk dat de Raad van Toezicht een voorgedragen kandidaat voor de Raad van Toezicht, waarvoor de oudergeleding of de personeelsgeleding het recht van bindende voordracht heeft, alleen kan weigeren op grond van een marginale toetsing. Er was geen reden waarom de door de OGMR voorgedragen kandidaat niet aan deze marginale toetsing zou kunnen voldoen.

De oudergeleding gaat zich in 2020 opnieuw buigen over de voordracht van twee kandidaten voor de Raad van Toezicht.

De samenwerking met Glaslokaal

In juni 2018 ontving de GMR het verzoek van het College van Bestuur om instemming te verlenen aan een samenwerking in de Stichting Glaslokaal om zo de glasvezelverbinding voor De Haagse Scholen voor de komende periode van minimaal tien jaar veilig te stellen. De Haagse Scholen maakt al jarenlang naar volle tevredenheid gebruik van de diensten van Glaslokaal. Glaslokaal heeft echter bij het aflopen van de contracttermijn aangegeven de dienstverlening alleen te willen voortzetten in een constructie waarbij De Haagse Scholen en andere grote onderwijsinstellingen nauw betrokken zijn in de Raad van Inbesteders.

De GMR plaatst vraagtekens bij zowel de voorgestelde opzet, als bij de aanname dat Glaslokaal de vereiste internetdiensten in het komende decennium zal kunnen blijven leveren. Ook de financiële en juridische risico's baren de GMR zorgen. Ondanks de extra informatie, enige aanpassing van de plannen en veelvuldig overleg kwamen het College van Bestuur en de GMR er samen niet uit. Ook dit onderwerp werd aan de Geschillencommissie voorgelegd.

Met zijn uitspraak op 19 december 2019 verleende de Geschillencommissie het College van Bestuur toestemming om het besluit tot samenwerking met Glaslokaal te nemen. De GMR blijft risico's zien en overweegt tegen deze uitspraak een beroep in te stellen bij de Ondernemingskamer.

Andere onderwerpen

De 'Voordracht leden Raad van Toezicht' en 'Glaslokaal' domineerden weliswaar de agenda, maar de GMR heeft ook over andere onderwerpen gesproken, overleg gevoerd en besluiten genomen. De voorstellen 'Klachtenregeling', 'Duo-directeurschap', 'Meerjarenbegroting', 'Bestuursformatieplan', 'Aanpassing ambitiestatement' en 'Kwaliteitszorgsysteem' kregen na een goede, inhoudelijke bespreking het akkoord van de GMR.

Voor 'MijnSchoolinfo', een ander gevoelig dossier, werden belangrijke stappen gezet. De oudergeleding van de GMR stemde op 25 maart 2019 in met het voorstel tot verbreding van het gebruik van MijnSchoolinfo, het digitale communicatieplatform voor de scholen om met ouders te communiceren over onderwerpen van huishoudelijke en zakelijke aard.

Voor de ouders in de GMR vormden het goed vastleggen van de beperkte mogelijkheden en het juiste gebruik van MijnSchoolinfo op de scholen de belangrijkste aandachtspunten. Ouders mogen zich niet verplicht voelen zich bij het systeem aan te sluiten, omdat zij anders de informatie die daar te vinden is niet ontvangen.

Raad van Toezicht’ en ‘Glaslokaal’ kwam de GMR er niet toe een achterbanavond te organiseren dit jaar. Wel is er persoonlijk contact geweest tussen GMR-leden en medezeggenschapsraden (MR-en) en heeft de GMR de MR-en, de ouders/verzorgers en de medewerkers van De Haagse Scholen geïnformeerd over de ontwikkelingen in de GMR.

Relaties

De relatie van de GMR met zowel het College van Bestuur als de Raad van Toezicht kwam door de twee hoogoplopende onderwerpen onder druk te staan. Mede doordat er veel tijd en aandacht besteed werd aan de ‘Voordracht leden

Samenstelling GMR

Elk jaar stromen er GMR-leden uit en treden er (per 1 augustus) nieuwe leden aan. Helaas namen drie van de nieuwe leden in 2019 om verschillende redenen al snel weer afscheid.

Schema samenstelling GMR

Naam	School/bestuurskantoor	S(B)O	Lid sinds/tot
Oudergeleding			
Benito Boer, voorzitter	Galvanischool		Januari 2012
Erdal Büke	Inspecteur De Vriesschool	+	Januari 2012/augustus 2019
Eduard Mulder, vice-voorzitter	Valkenboschool		Augustus 2013/augustus 2019
Fonda Sahla	Het Galjoen		December 2013/januari 2019
Henk-Frits Verkerk	Het Volle Leven		Augustus 2015/augustus 2019
Hamid Astitou	De Kameleon		Augustus 2017
Tina van den Bosch, vice-voorzitter	De Kleine Keizer		Augustus 2018
Thomas Klompmaker	Inspecteur De Vriesschool	+	Augustus 2019
Manish Dixit	Eerste Nederlandse Buitenschool	+	Augustus 2019
Rolien Blanken	Galvanischool		Augustus 2019
Cilly van Alphen	Het Volle Leven		Augustus 2019/september 2019
Laila Hajjaoui - Nyabi	De Kameleon		Augustus 2019/augustus 2019
Personeelsgeleding			
Ihsane Hajjaoui	Van Ostadeschool		Augustus 2015
Şahiner Pekdemir, vice-voorzitter	Van Ostadeschool		Augustus 2015
Willem van Gemmert	Inspecteur De Vriesschool	+	Augustus 2015
Zohra Moudian	De Notenkraker		Augustus 2018
Cathy Goose	De Piramide	+	Augustus 2018
Vincent Heugen	Bestuurskantoor		Augustus 2018
Frank Koole	Zuidwalschool		Augustus 2019
Yorko Langerak	De Kameleon		Augustus 2019/oktober 2019

Bijlage 3 - Hoofd en (andere) nevenfuncties leden Raad van Toezicht

Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht in 2019:

De heer drs. M.M. Frequin

Voorzitter Raad van Toezicht

Hoofdfunctie

Buitengewoon adviseur Algemene Bestuursdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Nevenfuncties

Voorzitter bestuur Vereniging voor Overheidsmanagement (VOM)

Voorzitter bestuur Stichting ter bevordering van de Ruimtelijke Wetenschappen (RUG)

Voorzitter Leerstoel Taede Tillema Rijks Universiteit Groningen (RUG)

Lid Raad van Advies tijdschrift ROM

Lid Raad van Toezicht Stichting Internet Domeinnamen (SIDN)

Lid Raad van Advies Tijdschrift Publiek Denken

Lid Raad van Advies Ponooc Venture Capital Fund

Lid adviescommissie Kansfonds

Organisator/debatleider Reuring Café

Coach Intercoach

Opleider/decaan Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB)

Docent gastcolleges diverse (universitaire) opleidingen

Mevrouw mr. C.J. Kloosterman-Taal (tot 01-08-2019)

Plaatsvervangend voorzitter Raad van Toezicht

De heer drs. A.F. Westerhof (tot 01-08-2019)

Lid Raad van Toezicht

Hoofdfunctie

Oprichter, bestuurder Performa Uitgeverij BV

Nevenfuncties

Bestuurder De Academy

Bestuurder Zwemschool Henk Buck

Bestuurslid en secretaris Stichting Luis in de Pels

Bestuurslid en secretaris PARTS Project

Bestuurslid en penningmeester Publicaties Haags Erfgoed

Lid Raad van Toezicht Jeugdtheaterschool Rabarber

Mevrouw drs. E.D.C.M. Lambrechts

Lid Raad van Toezicht

Nevenfuncties

Voorzitter Bestuur Schoolleidersregister PO

Lid van de Raad van Toezicht van het Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB)

De heer A. Mohamedajoeb

Lid Raad van Toezicht

Hoofdfunctie

Directeur-eigenaar Mohamedajoeb Mediators

Nevenfuncties

Lid Raad van Toezicht Moslim Informatie Centrum

Bestuurslid Ihsan

Bestuurslid Stichting Installers

Colofon

© 2020 De Haagse Scholen

Fotograaf: Bart van Vliet

De Haagse Scholen

Stichting voor primair en speciaal openbaar onderwijs

Post-/retouradres

Postbus 61454, 2506 AL Den Haag

Bezoekadres

T 070 - 30 65 200

F 070 - 30 65 201

info@dehaagsecholen.nl

www.dehaagsecholen.nl

De Haagse
Scholen

